

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csokkszám: 25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Útravaló.

Amióta csendőr van a világon, titkos reménysegei között mindig ott szerepelt az altiszti, vagy ahogy most nevezük: az őrsparancsnokképző iskola. A különös buzgalmú nyomozás, a kihágásokkal hízalt tevékenységi napló, a kétszer is letisztázott „fogalmazvány”, a jóképű írófüzet, gyarapodó takarékönyv, a tiszt székelyre igyekvés mind egyetlen cél: az altisztibe-kerülés titkos szolgálatában állott. Azért mondjuk, hogy titkos szolgálatában, mert azt, hogy az őrsparancsnokképző iskolába szeretne kerülni, soha csendőr be nem ismerte. Valami különös, érthetetlen álszemérembe burkolózott a természetes feltörekvés szép és dícséretes ambíciója. Az ész, a tehetség, érdem és rátermettség nyílt és nemes versenye helyett az érdekeltek burkolt, könyökös tülekedésévé fajult a kérdés, hogy kik lesznek a testület jövőndő altiszti vezetői. Ha az előjárók tekintélye, igazságossága és ébersége igyekezett is ezt az állandó felszínalatti feszültséget medrében tartani, mégsem tagadhatjuk, hogy az sem a fegyelemnek, sem a bajtársiasságnak, de a nyílt, egyenes utak szeretetének sem vált hasznára.

S amikor pedig elérkezett a döntő: a szemle, mint minden más harcban, ebbe is beleszólt egy harmadik, szeszélyesen kiszámíthatatlan döntőbíró: a szerencse is. Az egyiknek segített, a másiknak, talán maga sem tudta miért, gáncsot vetett. A véletlenül közbejött szolgálati távollét, fogfájás, vagy múló láz, amivel nem lehet éppen szemlére beteget jelenteni, de ami elég arra, hogy az embert kiforgassa a maga valóságából egy „kifogott” kérdés, hirtelen lámpaláz és ki tudná még felsorolni, mi minden kapott nagy, sokszor életbevágó, néha jóvátehetetlen jelentőséget a nagy kérdésben: kire esik majd az előjáró választása?

Nem volt könnyű feladat ez a választás az előjáró számára sem, aki mindenik derék alárendeltjét egyformán szerette s akit a kötött létszám rendszerint az elé a lehetetlen feladat elé állított, hogy öt-ször-hatszorannyi, hajszálnyira egyformán érdemes csendőr között válogasson. És minél feljebb került a lista, annál nehezebbé vált a válogatás, mert természetes, hogy a magasabb előjárók már személyesen nem is ismerhették annyira a javaslatba hozottakat, mint a közvetlen alosztályparancsnok.

Egyszóval az őrsparancsnokjelöltek kiválogatása sem az alárendeltek, sem az előjárók szempontjából nem volt hibamentes. Amivel nem azt akarjuk mondani, hogy az ilyen módon kiválogatott őrsparancsnokok sem feleltek meg a követelményeknek, mert a rendszer fogyatékoságait az előjárók feltétlen igazságossága, az iskola és az élet próbája sok tekintetben kiegyensúlyozta, hanem csak azt, hogy a módszerbeli hibák belátása és kiküszöbölése elől tovább már nem lehetett kitérni.

Felsőbbségünk gondoskodása megteremtette az őrsparancsnokjelöltek kiválogatásának új rendjét: az önkéntes jelentkezést. Hát most aztán elő csak nyugodtan a rejtett ambíciókkal, napfényre minden becsületes törekvéssel. Álljon fel, aki őrsparancsnok akar lenni, nincs abban semmi szégyelnivaló. Jelentkezzék, aki úgy érzi, hogy szellemi és fizikai képessége, magaviselete, tudása, szolgálati érdeme, szorgalma és parancsnoki rátermettsége hivatottá teszi őt a testület egyik legszebb és legfontosabb állásának betöltésére. Jelentkezzék és bizonyítsa be a hivatottságát a képességvizsgálaton. Mójában áll akár a legelső közé kerülni, ha odavál.

Ennél a pontnál azonban jegyezzünk meg magunknak valamit, nagyon fontosat. Nem lehet olyan vizsgát kitalálni, amelyiken valaki első és valaki utolsó ne legyen. Ezt mindenki jól tudja ugyan, de belátni csak igen fejlett, önmagunkkal szemben is teljesen pártatlan önbírálat mellett lehet, ez pedig kevés ember sajátja. Szinte bámulatos, hogy higgadtan gondolkodó, helyesen látó és mérlegelő, józaneszű, biztos ítélőképeségű emberek is mennyire elveszítik a tárgyilagosság minden mértékét, ha önmagukról van szó. Másnak a legkisebb hibáját is saszemmel veszik észre, de a maguk nagy fogyatékoságait sem hajlandók elismerni. Ha a vizsgájuk nem úgy sikerül, mint szeretnék, az egész világot hibáztatják, csak önmagukat nem. Mindenki igazságtalan, mindenki ellenség és részrehajló, mindenki hemszegnek a gyarlóság és az alacsonyrendűség összes kellékei, csak az ő kiválóságuk elvitathatatlan. Ezekből kerülnek ki az örök elégedetlenek, a mindig sérődött félbemaradottak, a szellemi harctér százszázalékos rokkantjai: a muszáj-csendőrök.

Nagyon helyes, ha mindenki azzal az elhatározással áll vizsgára, hogy első lesz. De bele kell törődni, ha kiderül, hogy különbek, rátermettebbek is szolgálnak a testületnél, mert a természet rendje az, hogy ne legyünk egyformák. Így aztán nem érheti az embert meglepetés, legfeljebb, hogy a két eshetőség közül, amely egyformán elkészült, a második ütött be. A lelkiismerete nem vádolhatja, hogy nem próbálta meg a feljebbjutást.

Vadászat — orvvadászat.

Írta: SAY. JÓZSEF g. százados.

Hazánk borzalmas megcsönkítésével a vadászterületek nagyobb része is elveszett s ezzel a nemzeti vagyonnak is nagy és tekintélyes része. Régi, 325.411 km²-es területünk a Trianonban 1/3-ra zsugorodott, 93.073 km²-re, mely 16,168.735 katasztrális holddal egyenlő. Erre az 1/3-ra csökkent területre esik régi népességünk fele, 3359 helysége, — városra, falura — elosztva.

E helységek határainak vadászati bérbeadásáról az 1883. évi XX. tc. intézkedik, mely a községek, városok és közbirtokosságok tulajdonát képező vadászterületek bérbeadását kötelezően kimondja. Sőt az állam, mint a területtulajdonos politikai testületek, — község, város, közbirtokosság — vagyoni öre, a vadászterületek bérletét legalább egy vadászlapban való előzetes hirdetés alapján nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek rendeli odaítélni, illetőleg bérbeadni, ha az a szükséges erkölcsi és anyagi garanciával bír.

A bérbeadott vadászterületek évi bérösszege a községek, városok, közbirtokosságok háztartásában nem megvetendő szerepet játszik s így természetesen az ország háztartásának összessége szempontjából sem lehet közömbös.

De beszéljenek talán a számok. Ha a mai évibér összegét katasztrális holdanként 50 filléres átlagárban vesszük, figyelmen kívül hagyva az egyes tulajdonosok tényleges területnagyságát és a magántulajdont képező önálló vadászterületeket, — mert ez végeredményben és az összesítés szempontjából nem jelent eltolódást, — helységenként kerek 2400 P hozamot mutat, országos vi-

szonylatban pedig kerek 8,100.000 P-t.

A statisztika gyakorlati jelentősége ma már közismert. Sajnos, pontos vadászati statisztikai adatok hiányában még megközelítő pontossággal sem lehet a mai állomány nagyságáról, — mely pedig nemzeti vagyonunknak is tekintélyes részét képezi, — megbízható fogalmat alkotni. Az itt-ott rendelkezésre álló adatokból inkább csak következtetni lehet. Így szakemberek becslése szerint az évi élő és lőtt vadexportunk (nyúl, fácán, fogoly, vízivad; fővad: disznó, őz, dóm, szarvas) mintegy 75,000.000 kg. súlyra tehető, ami mérsékelt számítás mellett is az államháztartás külkereskedelmi mérlege szempontjából 20—25,000.000 P valutáris értéket jelent.

Nemkevesbé fontos tényező a vad a hazai piac és fogyasztás szempontjából sem. A mai kereseti lehetőségek mellett, különösen a szegényebb néposztály szempontjából, a vad olcsó ára közelmezési jelentőségű is.

Hazánk szerencsés fekvésénél, éghajlati és talajviszonyainál fogva mindig eldorádója volt a különböző vadnemeknek, melynek híre külföldre is eljutott. Számos külföldi itteni megfordulását tisztán bő és változatos vadállományunknak köszönhetjük. A magyar szarvas kapitális trofeái világhíresek és irigyelték mindmáig, s erdeink királyi vadjának szeptemberi násza a mágnes erejével vonzza a külföld tehető nimródjait.

Az idegenforgalom jelentőségével, különösen mai jogtalan megcsönkítottságunkban, minden csendőr tisztában van. Minden behozott és itt elköltött fillér valutát, — aranyat jelent. Nem lehet közömbösen elsiklanunk a 30.000 kellet számláló magyar vadászok adófillérei mellett sem, melyeket vadászjegy, fegyveradó stb. címen rónak le az adóhivatalok pénztárainál.

Bíró sógor új subája.

Írta: KÁRPÁTHYNÉ NAGY RÓZSA.

Januárius éji fuvalma járta az Úrgevárost. A nagy, szürke égborúláson csak imitt-amott pislákol átál egy-egy derekabb csillag, amilyen az Istenszeme, a Fiastyuk, a Tévelygő juhász, meg az öreg Táltoszem. A Hold is megfogyatkozott olyan satnyára, akár egynémely úri fehérnép és illegette magát a torony tején, mind a mellett a Sugár-utcát, elnémult, lapos házait és széles telkeit úgy-ahogy bevilágította a fél-szárig erő kétnapos hó.

Az őrbiztos, a haresabajuszú, rozsdáshangú Csepregi Mihály csendes pipaszó mellett, vállára vetett flintával, derék gamósboltjával ott kajtatott a szüzi fehér járdán. Kenetlen vén csizmája alatt nyögött, csikorgott a hó. Az éjjeli öröket vizsgálta az Úrgevárosban, ahonnan éjszakai garázdság, kisebb-nagyobb kár gyakorta jelentődik a városhoz. Onnan Csillag Kati kocsmája felé tartott, ahol megintcsak találkozására leszen az új vasút táját vigyázó legényivel.

Az eperfák meredt gallyai meg-megzörrentek a feje fölött és egy-egy maréknyi havat, zuzmarát hajítottak a képibe, nyakába, de ilyen viharálló embernek, kivált, ha a boldogabb felit keríti kívülre ködmönnek, báránsüvegnek, keveset árt az. Gangos, szapora lépéseivel fogyasztotta a Sugár-utcát. Egyhamar elérte a Szenttamási-utca kereszteződését, de az éjszakába meredt bagolyszeme vigyázta aközben a náddalszegett, hótakarós házacskákat, akár az éber juhász kódorgó nyájait. Így el nem kerülhette a figyelmét, hogy a törvénybírónak, Karácsonyi János uramnak az utcára való szobájából némi világosság szüremkedik kifelé: faggyúgyertya, vagy olajmécses gyér világa. Nem felejtkezett el, hogy bíró sógor igen a lelkire kötötte a vigyázást, mert ezen a napon böllérkedni készült özvegy ányáához, márpedig disznótorról nem igen vetődik haza éjfél előtt valami-revaló vendég.

Odakanyarodott hát Csepregi őrbiztos uram a tulsó félre a ház elé. Elácsorgott egy ideig a rőfnyi ablakok alatt, mígnem a fehér gyolcsfüggöny slingelt mintáján bekukkanthatott. De amit odabent látott a búbos padkáján, az ugyancsak nem nyugtalaníthatta, mert a deres bajsza alatt elmosolyodott:

— Nohát: ha meg így van, akkor bátorságosan leereszthetünk a torkunkon vagy három iccét a Csillag Katica vinkójából, majd ügyel helyettünk jóöcsém: Pesta...

A hön óhajtott kocsmá ott is terpeszkedett jó ködöbánsyira a sarkon. Míg odáig ért, éppen hogy átszalajtott elméjén a dolgok lehetőségét: Mándok Pesta árva öccse jókilátásait Karácsonyi bíró sógor Etelkénél. Módosnak ugyan a lány se módos, de dolgoznak látszik és nagyon sok lánynál takarosabb. Amellett:

Nemzeti vagy, nemzeti érték és érdek!

A vadászterületek és a vad nemzeti fontosságát az államhatalom idejekorán felismerte, s ezért is hozta meg annakidején a vadászati törvényt. A régi, boldogabb időkben, amikor országunk régi nagyságában tündöklött, s a vadászat is inkább tiszta sport volt, mint sporttá nemesedett, vagy sportszabályok szerint gyakorolt östermelés, a törvény célja sem lehetett más, minthogy keret legyen, mert a vadászatnak törvény nélkül is meg voltak a maga becsületbeli köteleességekkel járó szokásjogai.

A mai materialista világ spekulációja a vadászberkeket sem hagyta érintetlenül. Üzlet lett a vadászat nemes sportja is, s a vad tömeggyilkolása helyenkint mármár kipusztulással fenyegette ezt az annyira értékes nemzeti vagyont. Ámde a veszély komolyságát idejében felismerték az illetékesek. A községi, (közirtokossági), városi területeken a legtöbbször minél nagyobb haszonra törekvő, kereskedelmi tevékenységgé fajuló vadászatot megszüntetendő és a vadkíméléssel párosult okszerű vadászathoz fűződő nagy nemzetgazdasági érdekekre való tekintettel a belügyminiszter úrnak 1927. évi 154.113 számú körrendelete alapján napvilágot láttak a bérbeadásnál követendő városi és vármegyei szabályrendeletek, a vadászterületek és vad gondozása tárgyában, majd követte ezeket a földművelésügyi minisztérium rendelete az új tilalmi időkről, s ezek a rendeletek fokozotabb mértékben siettek a vadászterületek és a hasznos vad védelmére.

A világháború alatt és a forradalmi időkben, amikor nem volt különbség az enyém, tiéd között, az orvvadászok gombamódrá elszaporodtak. A zavaros időkben, amikor az államhatalom működése is kihagyott, könnyen jutott fegyverhez, lőszerhez, — különösen katonaihoz, —

valamikor csak ő rá néz a tíz lánc föld fele, meg a két ágy padlatotverő, teméntelen párnája, slingelt dunyhája. Jóllehet megtoldja a sógor egy árva fejős tehénnel, néhány hizónak való süldővel is.

Már a takácsok atyamesterének kis bogárháza előtt haladt. Az ablak, bárha tíz után jár az idő, világos ott is. Gábor bátya szövőszék előtt hajladozik s ugyancsak jár a kezében a fűrge vetélő. Viktus néni is ott gubbaszt a rokka alatt, de nem igen fogyasztják száraz ujjai a guzsaly kenderét, inkább csak bóbiskol, mint az álmos teknősbéka. Igencsak bekocogott volna Csepregi uram az ablakon, de a sarki világosság egyre hivogatta, csalogatta.

Hanem mire odaért, a téli fehérségből erős, zömök alak zökent elébe, mintha várta volna. Csanak volt, a Tisza-táji örlegény. Ahogy megszólalt, olyan nemetszően vakarászott a fejebúbján.

— Hát Miska bátyám, alighanem cifra éccakánk igrkezik.

Az őrbiztos rámeredt.

— Nocsak no. Mondjad.

— Alkonyattájt szervíányok kódorogtak Jutova réttjin. Igen vizsgálódtak átal. Lehetek olyanformán négyen...

— A keservit az éhes csavargóinak — fakadt ki Csepregi uramból a másforma istenkedés után és egyszerre elmúlt a torka vészes szárazsága, de még a pipát is kiemelte agyara közül, mintha annak a jó keserűje is izetlen lenne. — Hogy szakadnának a Tisza jegibe a rusnya vadjai...

— De bizony nem szakadnak Miska bátyám, mert két hét óta úgy áll az, mintha ítéletnapig ki nem szándékolna engedni! A kompjárás is áll, pedig tennap vágta ki a révészek a melencei uraságnak.

mindenki, olyan egyének is, akik egyébként anyagiak hiányában nem tudták volna megszerezni. A mai idők munkanélkülisége, a kereseti lehetőségek hiánya, a nyomor és nem utolsó mértékben az erkölcsi felfogás lazulása, ugyancsak növelték az orvvadászok különböző nemeit; lévén a vad uratlan jószág, melyet birtokba venni sokak előtt nem is látszik oly nagy bűnnek. Súlyosbította a helyzetet, hogy a vonatkozó törvényünk is már elavult, mert az orvvadászatot csak enyhe büntetést maga után vonó kihágássá minősíti.

Az előzményekben reámutattam a vadnak nagy nemzetgazdasági értékére és fontosságára. Eme közkincsünk, értékünk pusztítói, tolvajai az orvvadászok különböző fajtái. Ezek leküzdése, törvényt sértő káros tevékenységüknek gátat vetni elsősorban a csendőr feladata.

Az orvvadászokról és ellenőrzésükről már sok tanulságos közlemény jelent meg a Csendőrségi Lapokban, de úgy érzem, hogy erről nem lehet elég gyakran és eleget írni, hasznára lehetnek tehát az ügynek ezek az én soraim is.

Nem akarom általánosságban fejtegetni az orvvadászat fogalmát, mert az minden csendőr előtt amúgyis ismeretes, hanem inkább csak az orvvadász személyével foglalkozom.

Ki az orvvadász? Aki idegen vadászterületen, engedély nélkül, szándékosan és jogtalan cselekedetének tudatával vadászik, vagy fog vadat.

Munkájuk és az ahhoz szükséges felszerelésük, eszközük szempontjából két csoportba oszthatjuk őket:

1. akik fegyver nélkül (bot, tör, hurok, csapda, kutya stb.),

Az őrbiztos vállon fogta Csanakot és loholva megindultak a Szenttamási-utcán végig a Tisza felé.

A város és a folyó között fiatal nyárfaerdő barnállott, jó Damjanich tábornok néhavaló lakóháza mögött. A két éjszakázó töltött mordállal, lövésre készen lapult a gyalogjárón: ezen a tájon üdvös volt már a vigyázás.

A Tisza felől hegyes szél pikulált a szemük közé, havat is igencsak vágott egy-egy marékra valót a képükbe, de ők csak emelgették a négy derék csizmát óvatosan.

— Nyomokra ügyelj, — utasította segédjét az őrbiztos és maga is ki-kitért a térdigvaló hóba a kocsin.

— Nem látok fianyomot se, pedig csak átgyühetett az a szervíány banda — kedvetlenedett a legény.

A töltés tájára neszezték. Azt vigyázták éles figyelemmel, mert a rözsekazlak, meg a hajlott-törzsű füzesek mögött mintha sötét alakok bújkálnának. Szinte a mozgásukat is hallani, látni vélték olykor. Egyszerre aztán elbőmbölte magát az őrbiztos:

— Allj!! Csekájte!

Süvítő szélén kívül senki nem felelt.

— Tüzelj! — adta ki indulattal a vezényszót és jómaga is megcélzott egy alacsony törzsű, girbe-görbe fűzfát.

Csanak a rözsekazal felé irányított és alig durant a flintája, ismét előkapta puskaporos zacskóját. A gyűszűnyi mércével sebesen beleszórt a langyos csöbe egy csipetnyit és sietve gyömöszölte utána a fojtást, ólmot.

Csepregi éles füllel figyelt, de ő is töltött és lelépetett a gát tövébe, a kétrégtörnyedt füzek felé. Hanem hiába kutatták végig a cserjést, a rözsekazlak tá-

2. akik fegyverrel vadásznak.

Hogy a csendőr fáradozása eredményes lehessen, tisztában kell lennie az orvvadász szokásaival, vadászati módjával, tudnia kell hol: hogyan szerzi be és pótolja szükségleteit, — fegyvert, löszert stb., — mert mint a későbbiekben látni fogjuk, e tevékenységében az orvvadász sokszor bámulatosan furfangos.

De vegyük csak sorjában:

A fegyver nélkül vadászó orvvadász eszköze: a kutya, ott, ahol az üregi nyúl otthonos, sokszor a vadászmenyét, a hurok, (drót, löször), tör, csapda, verem, az ügyesebbeknek nem ritkán az ólmos, (srófós) bot, mellyel bámulatraméltó ügyességgel teríti le még a repülő vadat is. Használatos még néha a vadász ösfegyvere, a nyíl is. Cöndben, alattomban dolgozó, de a puskánál nem kevésbé veszélytelen eszközök!

A tört, hurkot, csapdát különösen télen alkalmazzák eredménnyel, mesterséges etetők, takarmánykazlak, szérüskertek mellett. Ilyenek hiányában nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a vadászó úgy eteti be a vadat. Falusi kerítések mellett, azok hézagaiban, vadváltókon, csapásokon majdnem mindig ott találjuk a tört, hurkot, csapdát. Hogy a vad minő borzalmas kínok közepette, sokszor a tört, hurkot, csapdát magával hurcolva, azok által holtra sebezve, csak napok, hetek múlva csont és bórré fogyva, milyen szánalmas állapotban, sintéri módon leheli ki páráját, tanúsítja a szaksajtóban nap-nap után megjelenő számos fénykép, melyeket okulásul minden csendőrnek szereznék megmutatni.

A mezei munka megszüntével, késő ősszel, de különösen télen az esti és reggeli órákban a határban csavargó egyének mindig gyanusak. Az esti időkben elhelyezik,

ját, teremtett lélekre nem találtak. Csak a szél süvöltött és rázta, tépázta a bomlotthajú, nyöszörgő fákat. Fölkapaszkodtak a töltésre is. Jutova felé néztek a nagy fehérséges mezőre és kutattak volna beljebb is Bánát téli világába, de csak nagy csend és szibériai dermedtség meredt rájuk onnan.

— Nem gondónám, hogy átmerészkedtek, — mondta akkor Csepregi uram és megfordult, hogy indul. — Hanem a biztonság okáért kerüjünk egyet a nagytemplom felé, nehogy hiba legyenek.

Mentek. Szaporázták befelé is. Körül-körül szemlélődtek, nem látnak-e valamire valamit, de bekesség jóáalommal aludt a kis mezőváros. Hanem a Plébánia-utcán ahogy haladtak az öreg Börcsök portája előtt, mintha hang ért volna a fülükhöz. Értelmetlen, osztozkodó hang. Mintha tilosbanjáró személyek osztoznának valami fölött. Meglapultak a kapubálvány alatt és szimatoltak, mint a vizsla. Hallgatóztak. Hanem alig is húzódtak egymás mellé, egyet reccsent mögöttük a deszkakerítés, mintha valaki nekilendült volna. A következő minutában meg ott emelgette égnék a bocskoros lábát a kerítés tetején egy toprongyos alak, majd meg a földet kereste vele.

— Szorítsd a szerviánt! — bökte oldalba a legényit az őrbiztos, de nem kellett annak a biztatás. Úgy kapta el a hórühorgas alakot a levegőben, hogy meglepetésiben azt se mondhatta az, hogy: nyekk. Sőt, ugyanakkor, hogy társait el ne riassza a kiáltásával, a szája is teli volt már egy marék kenderkóccal. A kezén lábán is nagyhamar a gúzs.

Hanem a társak mintha eliszkoztak volna mégis, mert hiába füleltek, leselkedtek a kapun, az ablakokon is hiába zörgettek: teremtett lélek se jelentkezett.

a reggeli órákban ellenőrzik a szerszámaikat. Ha télen az útról letérő egyes nyomokat követjük, sokszor a törhöz, hurokhoz vezetnek.

Kutyával, — legtöbbször csak egy izmos, nyuggalábú kuvasz — frissen esett magas porhóban, magas hó idején, ha annak tetején vékony fagyréteg képződött, mely a vadat nem bírja meg, számottevő eredményt érnek el. De károkat okozhat a kutya a vadállományban minden időben, helyesebben az év minden szakában. Mégis, a legnagyobb tavasszal és nyár elején, a vemhesség és ellés idején. Ha a vemhes vadat nem sikerül is elfognia, anynyira lehajtja, hogy elvetélést okoz, ellés idején pedig a szaporulatot falja fel.

Mindenki fogalmat alkothat magának az okozható kár nagyságáról egy gyakorlati példa alapján. Vegyük a nyulat: a február, márciusban ellett nyúl kettő, három, sőt negyedizigleni utódai is nemzenek. Egyetlen nyúl elpusztítása az őszi vadászatokig, 3—4 fiókat véve alapul egy-egy ellésnél, 12—16 drb nyúl veszteséget jelent! Egy másik szemléltető példa: József kir. herceg Öfensége importált és települési szándékból hozatott 7 drb muflonját két kóbor eb egy éjjel széjjeltépte.

A gondos csendőr figyelemmel kíséri a kocsi után ballagó, „most először, véletlenül kiszabadult”, vagy csak ártatlan „ürgézés” céljából kivitt kuvaszt, szemmel tartja a tanyák kiéhezett, majdnem mindig csak vaddal táplálkozó, legtöbbször adóeltitkolás tárgyát is képező kutya-falkáját, az álluk alatt koloncnak csúfolt fogpiszkálóval nyargalászó nyájörző ebeket, (a szabályos kolonc keményfából készül, 5 cm. átmérettel, s térdmagasságig lelóg) s nem hiányzik járőrűskájából a vadászterület tulajdonosa által előre aláírt „Nyilatkozat” sem, hogy alkalomadtán

A gazda háznépestől a szálláson lehet, tán éppen disznótoroznak ott is.

A kalpag nélkül való szervián meg egyre hadonászott, rugkapált az összekötözött kezivel, lábával. Morgott is mérges torokhangon, mint az oldalba sikerített kuvasz.

— Hát csak szedd most már ki a kócot — utasította legényit az őrbiztos, hadd halljuk, mit vall a beste lelke. Majd kiszedegetünk belőle egyetmást, ahogy lehet...

Csanak akkor nézett bele a foglya képibe a hó világánál először. Hanem az ördög ugyancsak megcsiklandozhatta a nevetőkéjét, mert úgy szakadt belőle rázósan, hogy alig bírta a kócot kiszabadítani a hápogó szájából.

Az őrbiztos mérgesen rászólt: hát téged mi a nyila lelt, hogy úgy röhögsz?

Hanem a választ amaz adta meg, a szerviány. Valamerre ugyancsak kitanulhatta a magyar szó fortélyát, mert csak úgy zubborgott belőle a cifrábnál cifrábban kerített istenkedés, hogyhát:

— A mennydörgős mennykű, meg egy rakás istennyila kenteknek abba az ügyes eszibe... Hogy a rossznehissig essik a dógukba, hogy oda ütik be az orrukat, ahon nincs keresnivalójuk!

Csepregi uramnak nyitva maradt a szája:

— Netene, — térült aztán észhez — hát ugyan kifizabornya vagy, hogy így szembeszállsz a törvény őreivel, te tekergő te!

A tenyere is megvizsketett, de a legénye nagy nevetve csillapította mérgét:

— Sose vesződjék vele Mihály bátya. Az öreg Fonyó kocsislegénye ez, Bakai Palkó. Őcsém cimborája, nem járhatott ez nagy rosszban... Legfőbb a béresnét látogatta...

a magánindítványra üldözendő cselekmény se maradjon megtorlatlanul.

A fegyver nélkül vadászó orrvadász a vadóri személyzet, de különösen a csendőr láttára zsákmányának biztosítása után, vagy ha már erre ideje nincs, szerszámainak elhajítása után, idejében, gyorsan elkotródik a láthatárról, s ha ez sem lehetséges már, rendszerint valami ártatlan mesterkedést, virág-, gomba-, fű-, galyszédést mímél. Ha aztán a dolgának alaposabban utánanéznünk, a kabát alól, vagy közvetlen környezetéből rendszerint előkerül a dróthurok, de nem ritkán a zsákmány is.

Nem így a fegyveres orrvadász. A vadorzók eme fajtája legtöbbször dologkerülő, egyéb bűnözésre is hajlamos egyén. Hogy úgy fejezzem ki magam, az orrvadászok tudatosabb fajtája; kiknél a haszonlesés szenvedéllyel párosul. Előre számol az eshetőségekkel, zsákmányát nem egykönnyen hagyja, s ha a sors útjába hozza a vadóri személyzetet, felfedeztetését, elfogatását elkerülendő, nem riad vissza fegyvere használatától sem, gyakran még a csendőrrel szemben is. A vad- és erdőőrnek esküdt ellenisége, kitételesteljesítése közben nem egyszer rejtekhelyből, orvul láb alól is eltesz. Az erdő nem egy ilyen tragédiának volt már néma szemtanuja!

Régi igazság, — s ezt jól véssé emlékezetébe minden csendőr, — a fegyveres orrvadászt a gyilkostól csak egy lépés választja el! Csak a legutóbbi év vadászati szak-sajtójából kiemelek egypár kirívó példát:

Öt esetben lötték agyon vadorzók az erdő, vagy vadórt, egy esetben a vadór az orrvadászt. Öt helyen volt harc a vadóri személyzet és vadorzók között, ahol a harc súlyos sebesülésekkel végződött, s egy esetben puszták egymást halálra az orrvadászok, — tévedésből, —

Az őrbiztos morgott még egyet, de ki is adta utolsó mérgit.

— Nohát, nagyon furcsállom azér a közlekedési módját. Nem kerítés az útja rendes embernek.

A csúfratett legény egyre acsarkodott még és köpködött a kenderkóctól akkorákat, mint egy-egy fiókfindzsa.

— Hát édes öcsém, — fejezte be a vitát Csanak Gyurka — máskó óvatosabb legyé a széptevésnél, mert belepottyanhattál vóna a menyecskéd emberinek a karjába is. Osztán az, gondolom, sóhajtasosabb lett vóna a kócnál.

Leszedte keziről-lábaról a köteléket és nyugodalmas jópihenés kívánással otthagya a legényt és lódult a kenyeres gazdája után.

Odaföldről, ahogy haladtak végig a hosszú utcán, eltüneztek mindegyre a fehérfényű cillagok, mintha csak behuzakodtak volna éjjeli dunyhácskájukba. A hó meg rákezdte pihézve, eikk-cakkozva az éjszakát. A szél kavarta, üzte őket bolondul, akár az egyszeri tollaszsídó, akinek kiszakadt a pelyheszsákja és egyre fogdosta volna össze a pihéit.

Azonközben, hogy a felelős őrbiztos széltiben-hosszában járta a városkát, bíró sógor Etelkéje hazabocsájtotta a legényt. Kieresztette a kiskapun, ráfordította a derék kulcsot, szög-re akasztotta és a pitar ajtajának támasztott falapáttal utat hányt még, hogy a disznótorról hazavergődő „idesék” jobban betanáljanak, no meg, hogy nyomát veszejtse Pestának a hóban.

Nem okvetlenül szükséges, hogy apja rájöjjön: miért nem volt öneki semmiképp disznótoros kedve. Visszament az első szobába, ami esztendő óta az ő tan-yája. A heverő kisnyoszolyán megigazgatta a kana-

mert egyik a másikban a vadórt sejtette. Nyolc olyan eset is szerepel, ahol fegyveresen támadtak az erdő- és vadőrökre, s csak a véletlennek köszönhető, hogy súlyosabb baleset nem történt. Említést tesz olyan esetről is, amikor Békésben a vadorzó feljelentői ellen használt fegyvert.

Az orrvadászok elszántságára és vakmerőségére jellemző, hogy Frigyes kir. herceg Öfensége Bélye melletti területén, úgyszintén herceg Montenuovó vadászatán is, ahol mindenütt magas vendégek is jelen voltak, — az előbbinél még hozzá csendőrök is ki voltak rendelve — egy-egy ugyanott és akkor vadászó orrvadász is került a hajtásba.

Az orrvadászokkal vívott küzdelmek testületünkől is áldozatokat követeltek. Veszprémi őrmester 1929 november 15-én a Lébény melletti erdőben vívott vitéz, de tragikus kimenetelű esete közismert. 1930 november 8-án a székesfehérvári osztálybeli Szilágyi őrmester szemét lötte ki egy ellenszegülő orrvadász. 1933-ban a tápiószecsői őrs, majd 1934 januárjában a váli őrs járőre állt súlyos harcban orrvadászokkal. Pusztavámon annyira ment az egyik közismert orrvadász, hogy a csendőrpihenőben pihenő járőrre lőtt az ablakon keresztül, mert az vele szemben orrvadászat miatt ismételen kötelességszerűen eljárta.

A sok esetből csak e párat csokorba kötve okulásul, önmagukban is eleget beszélnek.

A fegyver- és löszervásárlásnak mai engedélyhez kötöttsége mellett az orrvadász nem juthat rendes úton sem fegyverhez, sem löszerhez. De könnyen segít magán. Az elkobzott fegyverek ócskavasként való értékesítésének mai szigorított formái mellett is, titokzatos utakon, mégis

vászs vánkost, levetkezett, azaz hogy: inkább fölkészült éjszakai pihenésre, magára kerítve apja cifrázott subáját és ráfújta a mécsre.

Az alacsony szobára sötétség borult. Csak később tetszett át az ablak fehér gyolcsán annyi hófény, hogy a mestergerenda elvált a padlattól. A birkaszagú subát orráig húzta Etel borzongósan és a magányosság félelme annyira erőt vett rajta, hogy imádságra se mert fölülni. A keresztet úgy hányta ki a pörcével, mintha attól tartana: no most kapja el valaki a kezit.

Különös belső vizsgálás vacogtatta. A Miatyánk után behunyta a szemét. Álmat erőltetett volna rá egyre és Pestára gondolt, a jó, erős szorító karjára, a bizsergős csókjára és elmosolyodott. Ettől a mosolygástól elnyugodott a képzelete egyszerre és olyan fél-álomban arra kellett gondolnia, hogy apjának mindenkép bele kell egyeznie, hogy a jövő farsangon meg- esküdjenek. Erős támaszt vélt az anyjában, aki, ha pártolni egyelőre nem pártolja is a választását, de láttatlanná, hallatlanná teszi, ha Pesta másnapesténként besurran hozzá az első szobába. Pilláira lassan álom ereszkedett. Szíve, esze lassu zsibbadással vonult az álom országútjára: szája mosolyra húzódott.

Így is aludt volna Karácsonyi bíró lánya hajnal világáig, ha otromba zörgésre föl nem retten. Látni nem sokat látott, csak a külső éjszaka nedves hidege csapódott arcába, nyakába és olyanforma nesz ütötte meg a fülét, mintha tárt kis ablakukon vánkost húzkodna ki valaki. Az első, édes álmából felrettent hajadonka rettegve vonta magát beljebb a subába és jaj, dehogymert odahallgatni, mit sepeg az a két-háromféle férfihang a nyitott ablaknál! Imádságot suttogva lapult a falhoz és olyanforma érzés járta át a szívét, ha egy-egy tömött vánkos surolta az ablakszárnyakat,

visszakerülnek egyes darabok régi gazdáikhoz. Ha szórva-nyosan is, de még mindig akad egy-egy hadifegyver is, melyet legtöbbször hihetetlen módon átalakít a vadorzó. Egy-egy vidéki kovács, lakatos a legképtelenebb anyagból gyártja a puskának csüfolt valamit, s csodával határos, hogy a méretlenül beléje dobott, sokszor nem is vadász-célokat szolgáló por a delikvenst „löcsöstől” nem küldi a másvilágra.

Régebbi szolgálati beosztásomban alkalmam volt egy bakonyi vadorzótól rövid időn belül 18 darab puskának titulált löszerszámot elvenni, míg sikerült a „gyárost” is megelni az egyik falusi kovács személyében, aki közönséges gázcsőből a legképtelenebb darabokat konstruálta, melyekkel a vadorzó lesen, váltóikon a fővadat is halálos biztonsággal terítette le a beléjük gyömöszölt maroknyi patkószeggel s egyéb holmikkal.

Az orrvadászat löszerszámaira és egyéb felszerelési cikkeire a szobahelyi csendőrbűnügyi múzeum számos szemléltető példával szolgál.

Előfordult — mint azt a közelmúltban egy somogyacsi vadorzó gyilkossági kísérleténél a nyomozás megállapította, — hogy a falu rosszul lövő kocavadászaik formálisan albrétbe adták a fegyverüket a szükséges löszerszerrel egyetemben, kellő vadmennység fejében.

Kör- és hajtóvadászaton készséggel és örömmel vállalja az orrvadász a fegyver- és löszelhordozó szerepét. Pár kész tölteny eltűnését dehogyan is veszi észre az úri vadász. Az üres hüvelyeket meg éppenséggel eldobálja. Az orrvadászsal szoros barátságot tartó hajtók azonban a legnagyobb sietséggel szedik össze és vágják zsebre, csak „játszani” Jancsinak — Juliskának. Van most már üres hüvely. De a gyutacsot is csak engedéllyel

adják. Ámde a szükség leleményessé teszi emberünket. Ott a leventepuska elhasznált töltényhüvelye, éppen „passzol” a gyutacs helyére, csak a hosszából kell egy keveset levágni a fűrészreszelővel. A durranódugós gyerekjáték-riasztópisztoly parafadugós töltényeit minden játékkereskedésben engedély nélkül is megkapni. Ennek robbanóanyagát óvatosan átemeli az immár gyutaccsá előléptetett üres levente-töltényhüvelybe, s kész az éles üres hüvely. A belévaló löport a már megszokott módon, közbük való vadásztól szerzi be, ha borsos felárral is. A fojtás, vagdalt ólom már kevésbé okoz számbavehető gondot, hisz jó arra, — mint a Csendőrségi Lapok egy orrvadászati esetében olvastam — még az ujtestamentum is.

Melyik vadász nem próbált már ilyet, vagy ne jutott volna hasonló ötlethez?

Úgy látszik, a szabadalom nagyszerűen bevált, mert a kezdet nehézségein átvergődve, később valóságos szövetkezeti alapon működött a vadorzó társaság, s tán még ma is folya az újrendszerű gyutaccsal töltött töltények gyártása, ha egy szép holdvilágos éjjeli nagy lövöldözésre az uradalom emberei fel nem figyelnek, s rövid, de hatásos tűzharc után, melyben ezúttal a jogalapon állók győztek, egy orrvadász sebesülése után az egész bandát el nem fogják.

„Alkalmom szüli a tolvajt”, mondja a közmondás. A leventék kis úrméretű puskáját ma már a legkisebb helységben is megtaláljuk. Ha ezek nincsenek megnyugtató biztonsággal, feltétlenül megbízható helyen, akaratlanul is, — mint azt gyakorlati esetekkel tudom igazolni, amikor egyes oktatók is megfélekedtek magukról, — okozói lehetnek alkalmi orrvadászatoknak. Míg a vadász-

mintha igen kedves, szívbeli halottját nyelné el a sír.

— Elviszik-e mind? Jaj Uram Isten... Ötödször feszül az ablak... Potyogtak a könnyei, de befogta orrát, száját, el ne ríjja magát hangosan. — Mert hátha... Jaj, ha megölnének... Ha más bajom esne... Jaj Pesta, Pesta, minek eresztettelek, míg haza nem gyűttek...

Mondják ugyan, hogy Kánya Jóska ember, asszony életiben kárt nem igen tesz, csak lop a szeretőjinek, a Liszka botos lányának. De a cimborák? Torma Miska? Gyurcsik Antal? Jaj, ha megölik...

Az ablak tört szárnya újra feszült egyet csúnya reccsenéssel.

— A dunyhát is viszik... gondolta szívzaggató kétségbeeséssel. A kolnisfodró, pucros mintájút... Esztendeig slingeltem...

Debizony: húzták az alsót is, akárhogy kesergett. Mostmár azt is kivehette, hogy valami horogfélvél húzkodják, kívülről. Szempillantásra megreszkírozta a nézést: két sötétsüveges férfifejet látott az ablak mögött. A suttogásukat is kivehette.

— Ugorj, nézz körül... — hallotta.

Az ablak abban a pillanatban elsötétedett. A félfá még egyet reccsent: végkép kitorhetett. Az alak bent termelt a szobában. Tapogatott előre. Nagyon csikorogott a furniros sifonér ajtaja. Megtalálta! Abban van az anyó ünneplő felöltője, apó jobb ködmöne, a maga sok ruhája. Még közelebb hallotta aztán a motozást. Az almárium fiókjai nyitak egymásután. A drága holmik repültek ki az ablakon... A húsz pengőforintos, nehézselymű rojtos kendők tán... Jaj, a piros... A zsemlyeszín... A zöld, a legszebb!...

Aztán suttogás megint az ablaknál és hallotta, jaj, hallotta, hogy az esetlen férfiléptek közelgetnek...

Most ér hozzá... Nyul utána tapogatva... A subát markolja... Uristen!...

A szíve a torkába lüktetett egyszerre és érezte homlokán a halálverejtéket.

Az ablakon behajolt akkor a másik.

— Gyere. Gyönnek...

Etel annyit érzett még, hogy a meleg, puha subából gurul kifelé, mint valami rongybábú. Meg, hogy odaszorul a nyirkos, vert falhoz. A koporsója tán... A sárgaföld nyirkossága...

Aztán nem érzett többet a szörnyű, halálos félelemből.

*

Csepregi uram csizmája igen rá volt szoktatva Csillag Katica kocsmájának az útjára. Vitte most is engedelmesen a gazdáját. Azzal, hogy ott lesz a többi örlegénnyel találkozása, egyenesen arra tartott. Be-bevizsgálódva a széles keresztutcák csendjébe, baktatott Csanakkal a Mező-utcán, bekanyarodott a Szenttamási-utcába és nagy belső jóérzéssel gondolt a bor jó melegére, az özvegy mindenkori nyájasságára. Hanem a Sugár-út táján nagy köletlenül észbe jutott, hogy ígéretbecsülete köti a disznótorozó Karácsonyi bíró házatájához.

— Ejnye no, kerüljünk egyet Gyurka öcsém a sógor felé. Adjuk meg a módját.

Békességes pipaszóval ballagtak, egyetlen szó nélkül. Az örbitos annyira közel érezte a jó mélykúti kadalét, hogy szinte szüresült egyet és a ködmöne ujjával végighúzta a zúzmarás, tollsöprünyi szürke bajszát. Hanem az örlegény úgy torpant meg egyszerre a sarkon, mint a szimatoló eb:

— Megálljon kend Miska batyám, — kapott nyug-

puskák nagy hangjukkal könnyen lehetnek árulói a vad-
orzónak, a kisöblű fegyverek majdnem hangtalanul dol-
goznak, s nagy hatótávolságuknál fogva azoknál veszé-
lyesebbek, tehát ideális löszerszámai az orvvadásznak.

Kis űrméretű fegyverek engedélyezésének véleménye-
zésénél — melyeket legtöbbször céllövészet örve alatt kér-
nek, — különösen, de általában is, minden fegyvertartási
vélemény megadása előtt, a lelkiismeretes őrsparancsnok
minden eshetőséget a leggondosabban mérlegeljen. Ügy-
nevezett szélsőházak, tanyák stb. személy- és vagyonbiz-
tonságát célzó fegyver sohasem lehet vadászatra is alkál-
mas fegyver, hanem — ha arra feltétlen szükség van, s
az azt kéro megüti a szükséges erkölcsi fokmérőt is, —
csakis marokfegyver (pisztoly, revolver).

Az orvvadász ritkán működik nappal, ha igen, csak
olyan helyen, ahol magát biztonságban érzi, vagy a gyors
menekülés lehetősége megvan (fedett terep, erdő). Műkö-
dési ideje az esti szürkület, az éjszaka, különösen a hold-
világos éjjelek, s a kora hajnali órák. Módszere: leg-
inkább a vadváltókon, csapásokon, melyeket nagyszerűen
ismer, télen mesterséges etetők közelében: a les. Ritkán
a cserkelés, néha a ráhajtás, melynél mindig fegyvernél-
küli társai vannak segítségére, akik a törözőkhöz, hur-
kolókhoz hasonlóan tettenérés esetén ottartózkodásuknak
egész más látzatát keltik és magyarázatát adják.

Fegyverét ritkán tartja otthon, rendszeren működési
területéhez közel, ha nem azon magán. Odvas fában,
sziklahasadékban, barlangban, farakásban, sok esetben
veremben van elhelyezve, néha pincehelyiségben, présház-
ban, tetőzetben, eresz alatt, néha a szomszédban, annak
tudtával, vagy anélkül is. Nem ritkán a kutyaház is
alkalmi fegyverszekerénnyé válhatik. A szenvedély kielé-

talantul a tovalépegető Csepregi karja után. — Amottan
mintha mozogna valami... Viszen is valamit!...

Nem sokat tétovált mostmár, hanem nekieredt az
eperfák során nagy loholva. A gazdája a tulsó félre
szaladt át, hogy teljesebbé tegyék a kutyaszoritót. Ha-
nem amazok se vették tréfára a dolgot, az éber tolvaj-
jok! Szertehajigáltak a kezük ügyéből mindent és a
bőrüket mentették. Csak rája a sarkon állingáló szán-
kóra és usgyé, neki az éjszakának!

Csanak Gyurka fürgén utánuk sütötte a flintát,
valami kiáltást hallott is, mintha ért volna valakit, de
csak eliszkoltak megint, hiába! Az őrbiztos nagy mér-
gesen rázta utánuk az öklét és búcsúzásnak ő is utá-
nuk eresztett egy lövést. Dült, fult, gerjedt a szuflája:

— Ilyen zsványok... Nem kilesték, merre por-
tyáznunk!

Hanem az örlegény egyszerre kibozsalódott:

— Sebaj Miska bácsi. A humi lemaradt! Nem fize-
tünk!

Mutatott a nagy halom agyi neműre. Hanem az
öreg igen leforrázottan ballagott odébb. Gonosz sejt-
telme nem csalta: bíró sógor házán ott tátongott a rő-
fős kis ablak, mint valami megsötétedett, szűrt seb.

Csanak Gyurka a nyalábjában cipelte a szekérnyi
tollvánkust, a kihajigált holmit a kiskapu elé. Ott a
óra tette le ismét. Járás-keles közben bele-beleakadt
a nehéz csizmája egy-egy selyemrokolyába, a kendő
hosszú rojtja meg éppen rácsavargott a sarkantyújára
és bizony a nagy sietésben úgy kellett erővel lesza-
kítani...

Mire a széjjelszórt, lemaradt holmit nagy veszöd-
séggel összeszededegették, hazavetődtek bíró sógorék is
a disznótorról. Az őrbiztos jelentésire öreg Karácsonyi-
nak menten kiszállingózott a fejéből a szeszek párája

gítése alárendelt szerepet játszik nála, főindítóok a zsák-
mányolás, főcélja mindig a hússzerzés, melyet aztán hoz-
zátartozói és egyéb segítőtársai útján frissiben értékesít
is. Nagyobb vadat, — őz, szarvas, dóm, disznó, — leg-
többször feldarabolt állapotban szállít el a tett színhelyé-
ről, ritkábban kocsival, szánkóval. Nem tartozik a ritka-
ságok közé, hogy éjjeli vadászataikhoz a tehetősebbek,
— főleg a városi lakosokból kikerülők, — még a fény-
szóró segítségét is igénybe veszik.

Az egyik német szaklapban olvastam, hogy ott már
az autót is vadorzószerszámmá léptették elő. A nyúl ama
tehetetlenségének ismeretében, hogy a fénykévből nem
tud szabadulni, azt az e célra és alkalomra felszerelt
különleges alsó ütközővel leütik. Éjjelente folytatták eme
jövedelmező mesterséget, míg rajta nem vesztettek. Bün-
tetésükön felül még az autójukat is elkobozták.

Az elmúlt évfolyam Csendőrségi Lapjaiban egy pár
igen tanulságos orvvadász-eset van rátermett tollal leírva.
E példákából, esetekből sokat tanulhatunk és okulhatunk, s
láthatjuk, hogy egy-egy, sokszor jelentéktelennek lát-
szó vadorzási eset kibogozása is egész csomó kiderítetlen
esetre deríthet világosságot.

Hogy a csendőrséget sokszor valóságos kémrendszer-
rel figyeltető, furfangos, ravasz és óvatos vadorzóval
szemben eredményt tudjon elérni a nyomozó csendőr,
ahhoz kellő felkészültséggel kell birnia, melyben nem
utolsó szerepet játszik a legszükségesebb vadászati szak-
tudás, a számbajöhető vadaknak és azok legfontosabb
életfeltételeinek, szokásainak ismerete. Mert miként adja
meg a csendőr a választ a „miért” és „hogyan”-ra, ha
maga sincsen azokkal tisztában? Ha tudja a csendőr, —
a vadorzó tudja, — hogy a fácán este felgallyaz (fára ül),

és gyámoltalan óbégatással rontott az asszony után a
házba:

— Teremtő egy Uram, merre van az én lelkem
egyetlen Etelkém. Jaj, jószágos Jézus, tán megölték a
gyilkos zsványok...

Ahogy az örök által meggyújtott méceses fényinél
ráesett a tekintete az alélt lányra, úgy kiszakadt az
inából minden férfiereje, hogy odaroskadt a heverő
ágy elé az asszony lábához. Csepregi uramnak minden
hajazatja égnek meredt a látványra, de Csanak Gyurka,
hogy szempillanat alatt tájékozódott, csak kifordult a
konyhába s nagy kanna vízzel térült. És: se szó, se
beszéd, a jeges vizet zúditotta az alélt hajadon nya-
kába.

Etelke eszmélgetett. A hideg vizet úgy rázta ki
nyakából, hajából, mint az ázott kuvasz. Fölült, elcsó-
dálkozott a fura képen. Anyó egyet nyalábolt rajta.
Mostmár neki is volt szava:

— Élsz! Csakhogy élsz gyönyörűséges magzatom!

Az öreg bíró hangja úgy hallatszott az ágy alól,
mint távoli nádasok bölömbikájáé:

— Jaj, esett-e bajod Etelkém...? Esett-e tested-
nek, lelkednek galambom?

Hanem annak a szava nehezen tért meg. A szeme
merevsége fölengedett, de csak a kócos fejével intett,
hogy nem. És csak annyit erőltetgetett ki végül is,
hogy: megijedtem.

A bíró talpraállt akkorra és hogy rendben tudta a
lányt, egyszerre belezöttent a hivataloskodásba:

— Hát őrbiztos sógor, mostmán számbavehetjük,
mink hijjányzik...

Csepregi uram nagy köletlenül hümmögött arra,
de csak megszámlálta Csanakkal a vánkosoikat. Tizen-

nem a sík rónán fogja éjjelente az azokat orozva lődöző vadorzót keresni.

Helyi és személyi ismeret nélkül se fog semmire sem menni a csendőr, megbízható besugó meg egyenesen megbecsülhetetlen szolgálatokat tehet. Ha valahol, itt a helye az előre megbeszélte, tervszerű lesek tartásának az ismert vadváltóknál, az orvvadászattal gyanúsítható lakása, hártárban levő pincéje, prësháza közelében; a vadőrszemélyzettel karöltve, őket támogatva.

Ha lőszerezadási engedéllyel bíró kereskedők vannak az őrskörletben, azok fokozottabb ellenőrzése is érdeke az őrsnek. Célserűnek látszik, — mint azt a Csendőrségi Lapokban ismételten leírt példával igazolom, — ha a gyanus vadszállítókat a vasúton, hajón, stb. igazoltatjuk, mert így nem egyszer érdekes és értékes adatokra tehet szert a nyomozó csendőr a szállított vad eredetéről.

A Szolgálati Utasítás 354. pontja kötelességévé teszi az őrsnek a fegyver- és vadászeggyel bírók nyilvántartását. A gondos őrsparancsnok azonban nem elégszik meg azok neveinek egyszerű nyilvántartásba vételével, hanem közelebbi viszonyaikat is alaposan kifürkészi, vadászati tevékenységüket élénken és állandóan figyeli, szemmel kíséri. S ha egész munkát akar végezni, időközönként a lőszervásárlási engedély alapján a vásárolt lőszert mennyiségéről is — ott, ahol az szükségesnek látszik, — tájékozik, mert arányba állítva a szükségletet a vásárolt mennyiséggel, sok mindent tudhat meg.

A szigorú rendet tartó, gondos őrsparancsnok körletében nem is tud lábrakapni az orvvadászat, mert időt és fáradságot nem kimélve, minden időben, tüzzel-vassal irtja azt. Mint láttuk és látjuk, nemcsak vadászati, hanem azon messze túlmenőleg, fontos nemzeti és közbiztonsági érdek is ez.

kettő volt az mindenkép, úgy ahogy a tornyos nyoszolyán. A dunyha is négy. Csak persze: megpocskondiázva egy-egy kicsit. Összegyűrve, imitt-amott meghasogatva a sok szép, alászínezett gyolcshaj. Előkerültek a selyem, bársony szoknyák, gyöngyös hacukák, a három duflarójtú selyemkendő, meg a nagy Máriakép, csak éppen egyetlen egy kedves jószág maradt oda: az új suba.

— Hejnye azannya keservit annak a betyár Kányának! — fakadt ki a fölfedezésre a sógor nagy mérge, — debizony megkeserüli ezt, ha addig élek is...

A lány felé is odavágott egyszerre indulattal:

— Rúlad húzták le a subám, te jány?

Etel nagyot nyelt az új ijedelemre, de megeredt a szava.

— Kiguritottak belüle... De én ittmaradtam, idesapám!

— No, hát... — motyogott arra Karácsonyi bíró uram, mert a lány olyan hangon mondta, hogy érteni lehetett a szavából. — Háthiszen nem mondom... Az a legfontosabb!

Hanem a kárba nem olyan könnyű belenyugodni, ha a nagyobbtól meg is menekedett. Kipüffesztett mellett állt az ácsorgó őrbiztos felé.

— Hallod-e Csepregi sógor, mondok egyet. A subám nem akármicsodás tókhaj suba vót, testvérek közt is megérte az árát, ötven pengő forintot... Mer anynyier vettem, úgy nézdd, a multesztendei őszivásáron. Hát: nagy a károm. De hallod, nem veszem meg rajtad felelős őrbiztoson, ha esztendő alatt megfogod azt a zsványt!

Csepregi uram bizakodva csapott a tenyerébe.

A képességvizsgálatról.

Irtja: SZILÁDY GYULA százados.

(Befejező közlemény.)

Az értelmesség vizsgálata.

Ahány ember, annyiféle viszonyok között él, nevelkedik, tanul, szerez ismereteket és gyakorlatot. Természetes, hogy ezeknek a különféle viszonyoknak megfelelően alakul ki azután az érdeklődési köre is, az érdeklődési körök sokfélesége pedig — a természeti adottságok mellett — különféle hajlamokat fejleszthet ki egyes foglalkozások, pályák iránt. Szakképzettséget csak az illető pályára való különös előkészülés, szakképzés adhat, azt tehát nem követelhetjük meg már eleve attól, aki még csak ezután kíván az illető pályára lépni, azt azonban ma már megköveteljük, hogy az elsajátítandó foglalkozás egyszerű, külön szakképzettséget nem igénylő feladatait mindenki célszerűen, mint mondani szokás: a józan ész követelményei szerint oldja meg.

A józan ész különböző mértékben található fel az embereknél. Nem jár mindig együtt a tanultsággal, az elsajátított ismeretek sokaságával. Vannak kevésbé iskolázott emberek, akik a természettől adott józan eszükkel minden adódó helyzetben hamarabb, jobban feltalálják magukat, mint sok tanult, végzett ember.

A csendőr megítélésénél sem elég tehát annyit megállapítani róla, hogy mennyit tud az utasításokból és a törvényekből, mert ha valahol, a csendőrségi szolgálatban aztán igazán szükség van a természetes, általános józan észre; a mi szolgálatunk, például egy karhatalmi fellépés, egy nyomozás szinte pillanatonként

— Itt a kezem, bíró sógor! Esztendőre akárhogy előkerítem.

No, elő is szedegették arra az almárium mögül a kotyogó csutorát és a veszett subára, Kányafogásra meg is itták rendén az áldomást. Hajnaltájon úgy botorkált haza Csepregi őrbiztos uram a Sugár-utcán, mintha igen szűken mérték volna a járdát, Urgeváros táján meg már majd úgy szaporázta, hogy a talajmenti fagyot vizsgálgatta tenyérrel...

Hanem a szót keményen állta. Attól az időtől kutyaszorító világ szakadt a becsei zsványra, nohogy elbánni vele mégse olyan könnyű feladat volt.

Mindazonáltal jóllehet: esztendő leforgása alatt előkerül a zsvány, — esztendő nagy idő — hanem valami körülmény belezavart a számításába.

A mezővároska főbírája megkötötte magát, hogy ő is kér abbul a csendőrségből vagy miből, amit mostanában hallani, hogy felállítanak. Mert a sokfajta panaszt nem állja már semmikép. Hát ki is járta a megyénél.

Félesztendő leforgása alatt bevonult négy kakastollas, fegyveres nyalka csendőr. Őszire ötödik is került: a beöltözött Csanak Gyurka személyében.

A becsei betyárvilágnak bealkonyodott. De a környékének is.

Kánya Jóskát nagy bujdoklás után úgy fogták meg csúfságra a Liszka botos padlásán, a lopott holmik torlasza mögött. Fenekedett egy ideig, szembeszállt a csendőrökkel, de aztán egyszerre megadta magát.

A jóvágású Csanak Gyurkának azt mondta nagy orrlógató szotyolgással:

— Csepregi őrbiztos uramot tiszteltetem... Sajnálom, hogy nem sikerült neki... A bíró subája a Torma apjánál van a pecellói szállásokon...

Amit vissza kell szerezniünk: A nagykátaí örslaktanya udvarán, a főbejárattal szemben Angel János csendőr (x) egy virágágyra színes üvegből kirakta Nagymagyarország térképét.

kívánhatja meg a helyzetszerinti, értelemszerű magatartást.

Miben nyilvánul meg az embernél az értelmesség?

Mindenekelőtt abban, hogy miként fog fel valaki helyzeteket és összefüggéseket, vagyis, hogy milyen a *felfogása*? A felfogásnak fontos szerepe van az ember minden szellemi ténykedésénél és ez adja meg az alapját az emlékezésünknek is. Megnyilvánulhat továbbá az értelmesség abban is, hogy az ember a már felfogott helyzetben a lehetséges megoldásokat miként hasonlítja össze és miként mérlegeli? Ez az értelmi működés, a *latolgatás* (kombináció). Itt persze nem kell valami nagyon magasrendű értelmi munkára, szellemi tornára gondolnunk, mert hiszen egészen egyszerű feladatok elvégzéséhez is szükség van kombinációra. A célpont megválasztása, vagy térkép alapján a legrövidebb út meghatározása mind kombináció eredménye. Értelmünk harmadik fontos működése az *elképzelés* (fantázia), mert lehetővé teszi jelen nem lévő dolgok, események elképzelését.

Gyakorlati szempontból, tehát a képességvizsgálat során is, elsősorban arra vagyunk kíváncsiak, hogy az értelem működésének e három tulajdonságából, vagyis a felfogásból, latolgatásból és az elképzelésből kibennyi van meg s hogy ezek a tulajdonságok, képességek milyen viszonyban vannak egymáshoz? Az egyes működések túlsúlya vagy hiányossága ugyanis az értelem sokféleségét eredményezi. Minthogy pedig valakinek eme őseredeti megnyilvánulásairól még oly hosszú beszélgetéssel sem lehet képet kapni s e képről

tárgyilagossá összehasonlító ítéletet mondani, legcélszerűbb a megvizsgálandót határozott, gyakorlati képességvizsgálati feladat elé állítani.

Az érzékelés vizsgálata.

Az emberi szervezetnek két nagyon fontos alkotórésze az idegrendszer és az izomzat. E kettőnek működése szabja meg és szabályozza az emberi szervezet összeműködését.

Az ember az érzékszervei útján vesz tudomást a külvilágról és saját magáról. Hogyan? Úgy, hogy a külső behatások ingeret gyakorolnak az érzékszervekre s eme ingerek hatására pedig a központi idegrendszerben benyomások, érzések, észrevevések keletkeznek. A képességvizsgálat szempontjából a külvilágból nyert benyomások, az úgynevezett észrevevések a lényegesek, mert az emberek érzékszerveinek működése igen sokféle. Az egyik ember élesszemű, jó hallású, a másik kevésbé az, anélkül azonban, hogy ezt a hiányosságát orvosilag fogyatkozásnak lehetne nevezni. Éppen ezért a gyakorlati élet szempontjából az orvosi bizonyítvány ma már nem elegendő, az érzékszervekkel szemben szigorubb követelményekkel lépünk fel, amennyiben nemcsak azt akarjuk tudni, hogy egészségesek-e, hanem azt is, hogy valakit milyen teljesítményekre tesznek képessé.

Érzékszerveink közül a katonai, csendőrségi szolgálatban a látásnak van a legnagyobb gyakorlati jelentősége. A látás élességének vizsgálatára olvasóablákat használunk, amelyeken a betűket, számokat stb. a megvizsgálatnak különféle távolságokból fel kell ismernie.

A színérzékelés vizsgálata azért fontos, mert — mint a mozdonyvezetők példájánál látjuk — vannak, akik egyes színek között nem tudnak különbséget tenni. Az ilyen egyéneket szintévesztőknek, színvakoknak nevezük. A színérzékelés vizsgálata úgy történik, hogy a vizsgált egyének különböző színű fonalakat vagy papírcsíkokat adunk s azok közül az egyzínűeket ki kell válogatnia. A látás vizsgálatához tartozik még a szemmérték vizsgálata is. Ezt rendszerint megadott távolságok feleztetésével, harmadoltatásával vagy úgy végezzük, hogy a megvizsgálttal egy mértani idom területét — négyzetcentiméterben — megbecsüljük.

A következő fontos érzékünk a hallás. Követelmény, hogy egészen halk hangokat is meghalljunk, különféle zörejeket pedig egymástól meg tudjuk különböztetni.

Vizsgálat tárgya a tapintás is. Ez különféle különleges tapintásmérő készülékekkel történik, amely ezredmilliméternyi pontossággal kimutatja az egyén tapintóérzékének finomságát. Anyagokat, tárgyakat fűrészpóros ládába teszünk vagy takaróval letakarjuk s a megvizsgálatnak tapintás útján kell azokat felismernie.

Az ügyesség vizsgálata.

Ügyesség alatt egyes izomcsoportoknak azt a működését értjük, amelynek segítségével a megvizsgált személy a reábizott feladatot a legrövidebb idő alatt a legtökéletesebben, izmainak és érzékszerveinek lehető leghasznosabb felhasználásával tudja végrehajtani. Az ügyességhez azonban nem elég a tökéletes és jól működő izomzat, hanem kifogástalan idegrendszertől működés is kell hozzá, vagyis az ügyesség foka az idegek működésének és az izommozgásoknak az összhangjától függ.

Az idegrendszer működését különféle tényezők befolyásolják, például a fáradság, szervi megbetegedés, a szervezetbe került mérgező anyagok stb. Ezek a tényezők tehát közvetve az egyén teljesítőképességét is befolyásolják, mert a benyomások felvételétől az azokat követő izommozgásig eltelt időt megnyújtják. Minél gyorsabban reagál valaki valamely hatásra, annál gyorsabban tudja a megfelelő cselekvést is végrehajtani. Ha pedig ugyanazt a feladatot többször egymásután elvégeztetjük, azt az egyén mindig jobban és gyorsabban végzi el, annak következményeképpen, hogy felesleges mozdulatai az emlékezés és beidegződés következtében egyre csökkennek. Az idő azonban, amely alatt valaki gyakorlatra tesz szert, egyénenként változik. A születettén ügyes ember a legbonyolultabb mozgásokba is egy-kettőre beletanul, az ügyetlen csak lényegesen hosszabb idő múlva, vagy egyáltalán sohasem éri el ugyanazt az ügyességi fokot. Az embernek azt a tulajdonságát, hogy az ügyességét felhasználni és bizonyos mértékben fejleszteni is képes, gyakorlékonyságnak nevezzük.

A gyakorlékonyságot is meg lehet vizsgálni és pedig úgy, hogy egy feladatot többször egymásután elvégeztetünk és megfigyeljük, hogy a vizsgált mennyivel dolgozik gyorsabban az ismétlés hatására.

Szükségség még az általános testi mozgékonyság megvizsgálása is. Ez úgy történik, hogy egy sereg csoportot vitetünk át egyik szobából a másikba, avagy — más módszer szerint — például a földön fekvő bizonyos számú kulcsot a szegre akasztatjuk, majd visszatétetjük a helyére. A mozgékony ember az ilyen munkát gyorsan végzi, a nehézkés, a lomha sokáig elbajlódik vele.

A jellem vizsgálata.

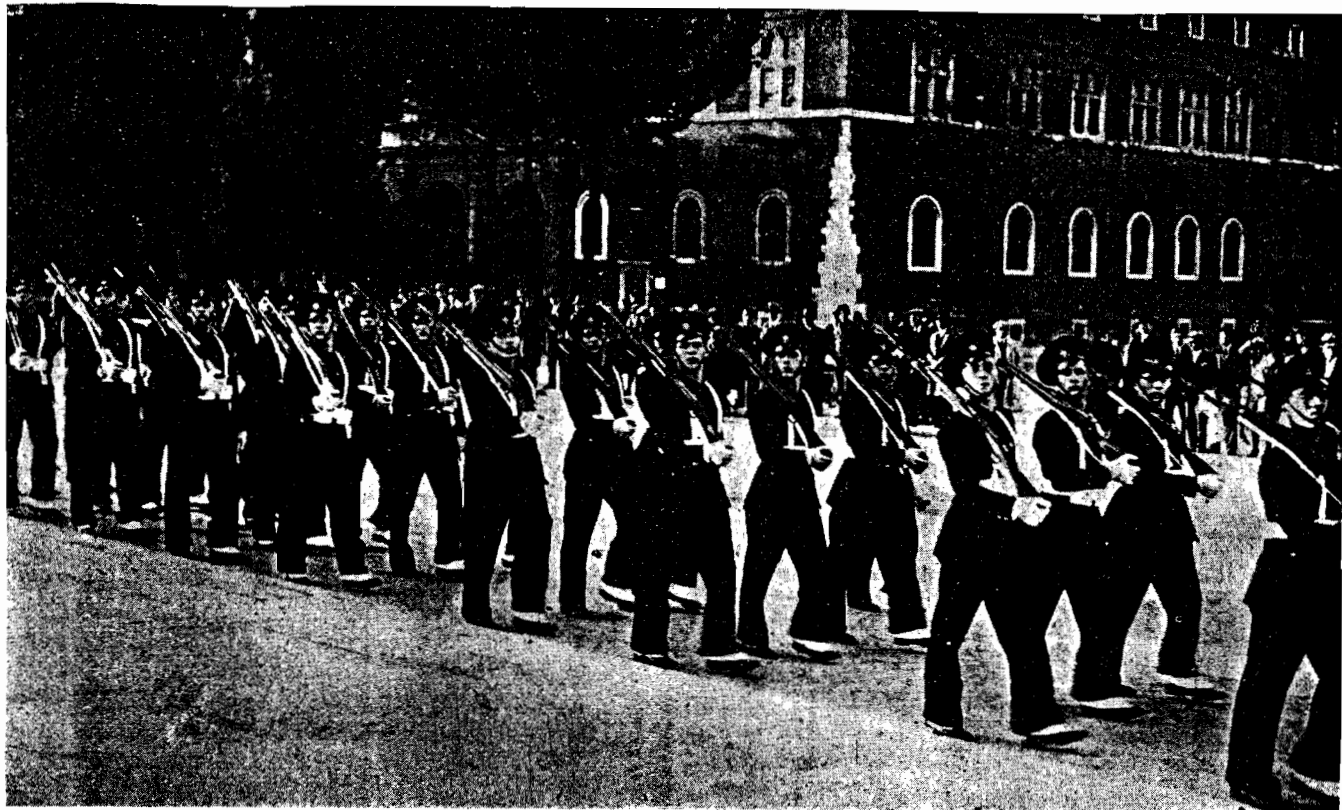
Mindnyáján törekszünk arra, hogy embertársainkat kiismerjük. Van, aki ösztönös biztossággal tapint reá az emberek elevenjére, a legtöbb emberből azonban hiányzik ez a képesség. Az a tehetség pedig, hogy embertársait helyesen megítélje, tehetségüket, jellemüket biztosan felismerje, csak nagyon kevés emberben van meg. Az emberismerő képességnek ezt a hiányát, jobban mondva ritka voltát az emberek úgy igyekeztek pótolni, hogy különféle módszereket, rendszereket alkottak az emberismeret elmélyítésére, megkönnyítésére. Mindenekelőtt a tudományt hívták ehhez segítségül, mert úgy gondolkodtak, hogy ha az orvos néhány pernyi vizsgálat után a legtöbb esetben meg tudja állapítani a betegséget, a tudományos emberismerő számára sem lehetetlen egy rövid megtekintés után a jellem sajátosságait megnevezni. Innen eredt azután a régi időknek az a törekvése, hogy úgy igyekeztek a jellemet megállapítani, mint az orvos a tüneteket.

Legáltalánosabban a fejalkatnak, a hajnövesnek és a tenyér-redözeinek tanulmányozása foglalkoztatta a tudósokat, akik a jellem és a megjelenés között összefüggéseket kerestek. Az eredmény azonban nem volt kielégítő és inkább csak néhány kivételes adatra szorítkozott, amelyek azután jobbára közmondások, babónak formájában terjedtek el. Ilyen például az, hogy: „Veres ember, veres ló, veres kútya egy se jó”. Pedig ez a megállapítás tapasztalati esetekkel egyáltalában nem támasztható alá. Ha 1000 vöröshajú ember közül 850 kimutathatóan alattomos természetű volna, úgy megvolna az okunk, hogy a vöröshajú emberekkel szemben óvatosak legyünk, de az a pusztán tény, hogy véletlenül ismerünk két alattomos vöröshajút, mitsem mond, mert ismerhetünk még hármat, aki nem alattomos és további négyet, aki alattomos, de nem vöröshajú.

A testalkat és a jellem összefüggéséről is számos elmélet van elterjedve. A legelterjedtebb abból indul ki, hogy négyféle alkati jelleg van és hogy ezek gyakran együttjárnak bizonyos tulajdonságokkal. És pedig: a nagyfejű emberek rendszerint vékonydongájúak, a nagyhasúak gyakran gyenge izomzatúak, a fejlett mellkas legtöbbször a hasi szervek fejlettségével szemben domborodik ki s a harmónikus testalkat viszont erőteljes izomzattal szokott együttjárni. Ezen az alapon megkülönböztetnek: feji, hasi, mellkasi és izom-típusokat. Szerintük a feji típus fejlett szellemi élettel él, a hasi típus az ösztönök embere, a mellkasi típus lendületes, az izomstípus pedig kitartó jellemű, ami abból következik, hogy a szervi rendszerek fejlettsége azok túlnyomó működésével is jár.

Annak dacára, hogy ez a felosztás az életben sokszor be is igazolódik, a gyakorlati képességvizsgálat azt mégsem használhatja, mert — mint minden típusfelosztásnak — az a hibája, hogy általánosít és hogy nem számol az elég nagyszámú átmeneti típussal, amelyek az értelmezést pontatlanná teszik. Másik hiba, hogy a típusoknak előre leszögezett nézőpontja eleve megköti a megismerést gyakorló egyént és csak a típus jelenségeire figyelmezteti, de eltereli a figyelmét az azokön kívüleső mozzanatokról.

Más kutatók abból indultak ki, hogy az embereknek valamilyen életnyilvánulását elemzik és ebből próbálnak az illető viselkedésére, magatartására következtetni. Ezek szerint az emberre nem a merev forma, tehát nem a testalkat jellemző, hanem a mozgás. Szerintük az ember minden életnyilvánulása nem egyéb, mint meg-

A római tisztiiskola növendékeinek díszmenete az Ismeretlen Katona emlékműve előtt.

annyi mozgás vagy mozgássorozat. Ha az embereket alaposan megfigyeljük, megállapíthatjuk, hogy ahány van, annyiféle a mozgása, ezeknek a mozgásoknak az elemzése pedig lehetővé teszi bizonyos szempontok megállapítását, amelyekből minden embernek az egyéni jellemére lehet következtetni. A mozgások ugyanis kifejező természetűek, mert többnyire önkéntelenül mennek végbe. Ilyen önkéntelenül kifejező mozgások: az arcjáték, a taglejtés, hanghordozás, a járás és az írás. Ezek közül különösen a járást elemezték találóan: a nagyléptű, ruganyos járású ember határozott és lendületes jellemet sejtet, apróléptű embernél óvatos, félszeg, aprólékos hajlamra következtethetünk.

A legnagyobb népszerűségnek azonban az írás elemzése örvend. Voltaképpen az írás sem egyéb, mint kifejező mozgások rögzített képe, éppen ezért az írásmód tudományos elemzésénél nem annyira magát az írást nézik, mint inkább az írásnál végzett mozgásokat igyekeznek rekonstruálni. Az íráselemzés is bizonyos, általános érvényűnek tekintett megállapításokat eredményezhet, így például, hogy a betűket folyékonnyan összekötő, nagyvonalú írás kiadós és gyors mozgások révén állván elő, tulajdonosa tehát legtöbbször gyors és határozott ember, míg az egészen apró betűkből gondosan összerótt írás aprólékosságot árul el.

Természetes, hogy az íráselemzés és annak értékelése is nagy óvatosságot követel, mert ezen a téren sok túlzással találkozunk. Amit egyes írásjósok végeznek, semmivel sem jobb és megalapozottabb, mint a cigányasszony kártyavetése vagy tenyérjósága. Azt azonban igenis, leolvashatjuk az írásról, helyesebben az írásból kitűnő írómozdulatokból, hogy akinek az írása rendes, világosan tagozott és egyöntetű, az természeténél fogva is rendes ember; a nyugodt ember betűi

egyenletesek, a nyugtalan, ideges embernek minden betűje más-más irányba dől stb.

A gyakorlati képességvizsgálat szempontjából azonban a kifejező mozgások elemzése sem kielégítő, mert minden mozgás csak részletjelenség és nem ad alkalmat elég sokoldalú megfigyelésre. Az arcjáték, a járás, az írás mind csak egy-egy oldala az ember életnyilvánulásainak. És ha egy életnyilvánulásból vonhatunk is le némi következtetést az egész emberre, a teljes, alapos, főként pedig sokoldalú megfigyeléshez mégis csak többféle megnyilvánulás megismerése és egybevetése szükséges.

Ilyen másféle megnyilvánulás például a munkateljesítmény. Igen jellemző valakire, hogyan dolgozik, pontosan-e, alaposan vagy felületesen, gyorsan vagy lassan, egyenletesen vagy ingadozva, lelkesen-e vagy kedvtelenül stb. Természetes, hogy a végzett munka is — mint a kifejező mozgások általában — a jellemnek megint csak egyes részleteit képes felfedni, a tökéletes jellemvizsgálat szempontjából tehát ez sem elegendő.

Meg kell itt jegyezni, hogy a gyakorlati emberismerő nem a lélek rejtett sajátságaira kíváncsi, őt nem az agyvelő barázdáinak a száma érdekli, hanem egyedül csak azt akarja tudni, hogy egy embertől egy bizonyos esetben milyen magatartást, milyen teljesítményt várhat. Vagyis akkor vagyok jó emberismerő, ha minél nagyobb valószínűséggel meg tudom jósolni, hogy az illető egy adott helyzetben hogyan fog viselkedni. Ennek a — mondjuk — jóslásnak az alátámasztására sem elég azonban egyedül a kifejező mozgások elemzése. De ha nem elég, miféle módszer nyílik akkor a teljes emberi magatartás megismerésére?

Magának a magatartásnak az elemzése. Vagyis az embert akkor figyeljük meg, amikor alkalma van különféle cselekvéseket végrehajtani, mert eközben magatar-

tásának jellegzetességeit meg lehet állapítani. Ez a módszer többet mond akármilyen egyoldalú megfigyelésnél. Egy változatos, nehézségeket támasztó feladat végrehajtása öntudatlanul is felszínre hozza az ember egész valóját és így a képzett és gyakorlott megfigyelő előtt néhány perc alatt kibontakozik a jellem a maga valóságában. A vizsgált ugyanis olyan feladatot kap, amelynek végrehajtása során különféle helyzetek elé kerül s azokban akarva, nem akarva elárulja egyéniségét és jellemrajzait. A feladat végrehajtása közben a mindennapi életben is előforduló, de nehézségekkel, túleröltetéssel, az önérzet próbára tevésével stb. tarkított helyzetek elé kerül a vizsgált s e helyzetek megoldása közben a gyakorlati szempontból fontos jellemtulajdonságok, mint pl. az önuralom, magabizás, határozottság, érdeklődés, nyugalom, lendület, egyeneség stb. mind szépen megfigyelhetők.

A képességvizsgálat alkalmazása

a) szociális és

b) gazdasági irányú lehet.

Szociális képességvizsgálat alatt azt értjük, hogy először megállapítani igyekszünk a megvizsgált egyén összes tulajdonságait s utána tanácsot adunk neki, hogy képességeinek, tulajdonságainak megfelelően milyen hivatásbeli vagy foglalkozási kör ajánlható számára leginkább. Vagyis azt keressük, hogy a vizsgált egyéniségének milyen pálya, hivatás felel meg a legjobban. A szociális képességvizsgálat tehát általános és a vizsgált egyén összes tulajdonságaira kiterjed.

A gazdasági irányú képességvizsgálatnál csak bizonyos tulajdonságokat és képességeket keresünk és pedig azokat, amelyeket a vizsgált által betöltendő pálya különlegesen megkíván. Itt tehát nem azt állapítjuk meg, hogy a vizsgált milyen pályára látszik alkalmasnak, hanem azt, hogy arra a bizonyos pályára, amelyre lépni kíván, mennyiben alkalmas és hogy az illető hivatás betöltéséhez szükséges tulajdonságok megvannak-e benne s ha igen, milyen mértékben.

A képességvizsgálatokat szociális szempontból a pályaválasztási tanácsadó intézmények, míg gazdaságilag a különböző ipari ágak, gyárak, intézmények, testületek stb. használják fel. A képességvizsgálat fejlődésével jár azonban, hogy az ma már nemcsak az ipari vállalatoknál, de minden más pályán is az emberek kiválasztásának elsőrendű tényezőjévé lett. Ma már számos állam is alkalmazza elsősorban a katonaság, de főképpen a közbiztonsági szervek egyéneinek kiválogatására.

*

Lássuk most már a képességvizsgálatnak szorosan a mi szempontunkból, a csendőrség szempontjából való jelentőségét.

Az elmondottakban röviden vázoltam a képességvizsgálat lényegét és jelentőségét. Láthatjuk, hogy a képességvizsgálatnál nem arra vagyunk kíváncsiak, hogy ki hogyan tudja a szolgálati utasítást, a törvényeket és a rendeleteket, avagy ki jártasabb a földrajzban, számtanban vagy történelemben, hanem, hogy a betölteni szándékolt állásban megkívánt képességek kiben vannak meg s az összes megvizsgáltak közül pedig kik azok, akik arra képességeiknél fogva és a többi vizsgálttal való összehasonlítás után a legalkalmasabbnak látszanak? Mert akiben a képesség megvan, az a foglalkozáshoz, alkalmazáshoz szükséges tudást is meg tudja szerezni, de akiből a képesség hiányzik, azt nem lehet arra megtanítani.

Mi következik ebből? Az, hogy a képességvizsgálatra nem lehet úgy előkészülni, mint egy iskolai vizs-

gára. Vagy megvannak valakiben a szükséges képességek és akkor azok előkészülés nélkül, önmaguktól, öntudatlanul is felszínre kerülnek, vagy nincsenek meg, de akkor azokat nem lehet csak szorgalommal pótolni. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy például az értelmességi vizsgára nem lehet bizonyos mértékben előkészülni, de nem a vizsga előtt néhány hónappal, hanem az intelligenciának évekre terjedő tudatos, tervszerű fejlesztésével, vagyis önműveléssel, tanulással. Aki a vizsga előtt néhány hónappal akarja elkezdni, az elkésett vele.

A másik, amit meg kell jegyeznünk az, hogy a képességvizsgálat nem százszázalékos, gépszerű biztonsággal, hanem csak valószínűségi következtetésekkel, mint mondtam: jóslással dolgozik. Nem mondja tehát a legalkalmasabbnak látszó emberre sem azt, hogy ez teljes bizonyossággal meg fog felelni, hanem csak azt mondja, valószínű, hogy ez az ember jobban meg fog felelni, mint a másik, mert képességei a vizsgálat eredménye szerint jobbak. Az emberek tulajdonképpen kiválogatását az élet végzi el, de a képességvizsgálat segítségére siet azáltal, hogy már kiválogatott emberanyagot bocsát rendelkezésre, akik között nemcsak az elmélet, de immár a gyakorlat sokszoros bizonyossága szerint is sokkal kevesebb a minden rátermettség nélkül való alkalmatlan ember, mint ugyanannyi, de minden vizsgálat nélkül, ötletszerűen összeverődött vagy felvett ember között.

Vegyük a dolog gyakorlati oldalát. A csendőrséghez felvett próbacsendőrök közül egy bizonyos százalék csendőrségi szolgálatra mindig alkalmatlannak bizonyul. Aszerint, hogy az alkalmatlanság mindjárt a próbaszolgálat kezdetén, a végén, vagy később, a véglegesítés utáni években derül ki, az illető csendőr az államnak nemcsak több-kevesebb haszontalan kiadást okozott, de előnytelen magatartásával, tudatlanságával a szolgálat érdekének is ártalmára volt. Miért volt ez lehetséges? Azért, mert pusztán csak a személyi okmányok nagyon hiányos és sablónos rajzát adták a jelentkező szellemi, erkölcsi és jellemtulajdonságainak; azt talán igazolták, hogy az illető polgári életben jó földműves vagy asztalos volt, azt is, hogy katonai szolgálata alatt nem merült fel ellene kifogás, de arra nézve, hogy vajjon csendőrnek is éppen olyan jó lesz-e, a leghalványabb következtetési lehetőségek sem állottak rendelkezésre. Ki kellett próbálni s ha nem felelt meg, elküldeni.

Nem fog-e ez most ezután, a képességvizsgálatok mellett is előfordulni? De igen, elő fog fordulni. Csak sokkal ritkábban, sokkal kisebb számban, mint eddig. Ha — mondjuk — eddig száz próbacsendőrből szolgálatuk első öt éve alatt hivatásbeli alkalmatlanság miatt huszat kellett elbocsátani s ha az előzetes képességvizsgálat mellett ezentúl majd csak négyet vagy ötöt fog kelleni ugyanilyen ok miatt leszerelni, a képességvizsgálat létjogosultsága már igazolva van annak dacára, hogy négy-öt alkalmatlan ember még mindig át tudott csúszni rajta.

Megjegyzem azonban, hogy az „átcsúszás” inkább csak olyanok számára lehetséges, akik a „jó” és „gyenge” értékelés határán állanak, mert már az pl., hogy egy gyenge, vagy igen gyenge ember a képességvizsgálaton kiváló, vagy igen jó általános eredményt érjen el, szinte lehetetlen.

A holland Philips-gyárban a munkások 50%-a évente kicserélődött. Miután a képességvizsgálatokat a vállalatnál bevezették, az évi munkáscsere 15%-ra apadt. A munkáscsere csökkenése következtében a vál-

alat több állandó munkához jutott s ezzel nemcsak a munka folyamatosságát tudta biztosítani, de a termelést is lényegesen fokozta. Az alkalmasnak minősített munkások viszont állandóbb munkához, biztosabb kenyérhez jutottak, tehát a megélhetésük is jobban biztosítva volt, míg a fel nem vett munkások más munkalehetőségeket kereshettek, mielőtt a nekik meg nem felelő munkakörben kísérleteztek volna.

Nálunk is, nemcsak a testületnek érdeke tehát az, hogy ide nem való emberek be ne kerüljenek, hanem a vizsgálnak is érdeke, hogy a képességeiről tiszta képet kapjon. Az embereknek a különféle foglalkozási területeken való elhelyezkedése még ma sem a képességeik szerint történik. Sokan lépnek olyan pályára, amelynek betöltéséhez nincsenek meg a szükséges képességeik, soknál még az illető hivatás iránt való szeretet is hiányzik. Ma különösen gyakran találkozhatunk esetekkel, hogy az általános munkahiány miatt olyanok is jelentkeznek csendőrnek, akik a csendőrségi szolgálatot csak kenyérkeresetnek, megélhetési lehetőségnek tekintik anélkül, hogy a legcsekélyebb kedvet vagy vonzalmat éreznék iránta. Pedig, ha van pálya, amely az egyént százszázalékos teljességében magának követeli, a miénk az. A téves pályaválasztás már sokszor járt azzal a szomorú eredménnyel, hogy az illetőnek később új pályát kellett választania s ezzel úgyis szólva, az egész életét is újra kezdenie, vagy pedig elkedvetlenedve beletörődött a sikertelenségbe s önmagával, szolgálatával és az egész világgal elégedetlenül vonszolta magát az életen keresztül.

Hasonló jelentősége van a képességvizsgálatnak az őrsparancsnokképző iskolába jelentkezők kiválogatásánál is. A hátrányok és hiányosságok, amelyek a csak okmányok alapján történő kiválogatásnál a próbacsendőröket illetően fennállanak, kedvezőtlen hatásukat az őrsparancsnokképző iskolába való kiválogatásnál is éreztették. A csendőrök szétszórtsága, a tisztii előjárókkal való személyes érintkezés nehézségei, kis örsökön a foglalkoztatás hiányossága és egyoldalúsága, a minősítés megkötött alakiságai, a tisztii székhelyeken szolgálók előnyösebb helyzete, az alárendelt vagy az előjáró áthelyezése esetén a megismerés újrakezdése és hosszadalmissága, a bevezényelhetőknél alakulatonként kötött létszáma, az elbírálás egyéni nézet- és mérték-különbségei stb., stb. mind igen megnehezítették a kiválogatást.

A képességvizsgálat a teljesen tárgyilagos és szakzerű kiválogatásnak ideális módja. A vizsgálóbizottság tagjai a vizsgáltak egyikét sem ismerik, nekik tehát mindegy, hogy a többszáz jelentkező közül egyéni leg kik és honnan fognak bekerülni. De a bizottságnak nincs is módja válogatni; a szerepe mindössze annyiból áll, hogy a vizsga számszerű, értékszerű eredményét megállapítja, a kiválogatást ennek alapján már a minisztérium végzi. Ha nyolcvan hallgatóra van szükség és ötszázan jelentkeznek, akkor az az első nyolcvan kerül be, akinek a vizsgálati eredménye a legjobb, tekintet nélkül arra, hogy hányan, melyik kerület, osztály vagy szárny állományába tartoznak. Ez tiszta és igazságos.

A képességvizsgálatnál a minősítés nem játszik szerepet, a bizottságnak a vizsgázók minősítvényi táblázatai nem is állanak rendelkezésére. A képességvizsgálat eredménye alapján való további kiválogatásnál azonban a minősítvény már szerepet játszik annyiban, hogy ott, ahol a képességvizsgálat eredménye és a minősítvényi táblázat, illetve jelentkezési ív minősítési

adatai között feltűnő különbség mutatkozik, annak okait felderítik és egybevetik. Előfordulhat például, hogy valaki kiváló eredménnyel felel meg a képességvizsgálaton, de egyébként iszákos, kötekedő, fegyelmetlen természetű; ilyen esetben ezek a hátrányos személyi tulajdonságok megsemmisítően befolyásolják a képességvizsgálat eredményét. De felderítés tárgyát képezi az is, ha valakinek a jelentkezési íven foglalt minősítése kiváló, de a képességvizsgálaton gyengén felelt meg; a túlminősítés egyébként semmit sem használ, ha azt a képességvizsgálat eredménye is nem igazolja, mert az illető a vizsgálat eredménye szerint úgyis hátrakerül.

Ha egyéb nem, a hatalmas lépésekkel való térhódítás, amelyet a képességvizsgálatnál kapcsolatban az egész világon és egyre több és több foglalkozási területen tapasztalhatunk, minden kétséget kizár afelől, hogy az jó, hasznos és praktikus. Ebben a tekintetben egyébként a döntő szót csak egyetlen bíró mondhatja ki: a gyakorlat. A csendőrségnek tehát — a képességvizsgálat módszereinek és alkalmazási lehetőségeinek egyidejű fejlesztése mellett — figyelemmel kell kísérnie az ilyen módon kiválogatott próbacsendőrök és őrsparancsnokképző iskolások által felmutatott eredményeket, hosszabb időn át össze kell hasonlítani azokat a régebbiekekkel s csak ebből lehet aztán levonni a végkövetkeztetést. Természetes, hogy ez a próba csak akkor reális, ha a tanalostálynál, illetve az őrsparancsnokképző iskolánál nem ismerik a képességvizsgálatok eredményeit, mert így a lehetőségét is kizárjuk, hogy ezek az iskolai eredményeket akaratlanul is befolyásolják.

Eddigi eredményeink és tapasztalataink kétséget kizáróan a képességvizsgálatok mellett szólnak. Ezek a vizsgálatok, mint mindenütt másutt, nálunk is meg fognak felelni a várakozásoknak, de csak akkor, ha nem várunk tőlük többet, mint amit nyújtani tudnak: segítséget, támpontokat annak az elvnek a valóráváltásához, hogy: „Mindenkit a maga helyére!”

Ki tud nyomozni?

Pályázat.

Az alábbiakban újszerű nyomozási feladatot nyújtunk olvasóinknak. Eddigi nyomozási pályázatainkban kész adatokat adtunk olvasóink kezébe s a feladat csupán a kész adatok elbírálása, mérlegelése és az azokból való következtetés volt. Ennél a pályázatunknál a pályázónak a szükséges adatokat is magának kell összegyűjtenie s csak azután kell az összegyűjtött adatokat bíráltnia, mérlegelnie, felhasználnia és azokból a szükséges következtetéseket levonnia.

Pályázatunk négy részből áll. Az egyes részeket havonként, 15-én közöljük. Minden rész megfejtését külön-külön legkésőbb a következő hónap ötödikéig be kell küldeni, mert a következő részek megfejtésében csak az vehet részt, aki az előzőket is megfejtette. A feladatot, amelyre a megfejtésben meg kell felelni, mindig a pályázat végén közöljük, a későbbi folytatolagos részekben pedig közölni fogjuk az előző feladat helyes megfejtését, valamint a helyes megfejtők neveit is.

Aki a pályázatot mindvégig, vagyis mind a négy részen át helyesen megfejté és mindenik megfejtést idejében beküldi, az a nyertes. Ha többen dolgozzák ki teljesen a feladatot, az lesz a nyertes, akinek a munkája szebb, alaposabb, gondosabb és tökéletesebb.

Pályázni nemcsak egyénenként lehet, hanem alakulatonként, pl. örsönként is. Ilyen esetben meg van

engedve, hogy a pályázó alakulat (örs) tagjai a megoldást egymás között megbeszéljék és mint közös munkájukat küldjék be. Ilyenkor pályázóként nem nevet, hanem az örsöt kell feltüntetni. De az is lehet, hogy pl. ketten-hárman összeálljanak és együtt pályázzanak.

Pályázatunk utolsó részét július 15-én, az egész pályázat eredményét pedig augusztus 15-én fogjuk közölni. A legjobb megfejtők számára három díjat tűzünk ki:

I. díj: aranyóra;

II. díj: ezüstóra;

III. díj: Dr. Élthes Gyula: Kihágások és felsőbírósi határozatok című kétkötetes munkája.

Tényállás.

1933 július 6-án reggel 8 órakor Zsadány község előljárósága a cegei örsöt távbeszélőn arról értesítette, hogy az éj folyamán Molnár János gazdag mészárosmeztért és marhakereskedőt zsadányi lakásán ismeretlen tettes agyonlőtte és kirabolta. A községi főjegyző azt is hozzáfűzte, hogy a helyszín változatlanul tartásáról gondoskodott. Az örsparancsnok a kir. ügyészségnek és a nyomozó alosztályparancsnokságnak jelentést tett, utóbitól helyszínelők kiküldését kérte. Az örsparancsnok — ki a szabadságon levő szakasziparancsnokot helyettesítette — az összes honn levő legénységgel, hat fővel, derült, napfényes időben a helyszínre indult.

Odaérkezve elsősorban sértett özvegyét kérdezte ki, aki a következőket adta elő: 5-én este 20 órakor a hálószoba asztalán megterített férje részére, a meggyújtott petróleumlámpát az asztalra helyezte, beadta a vacsorát és egy kancsó bort, majd nővére lakására ment, hogy őt az éj folyamán ápolja. Férje 5-én délelőtt nagyobb összeget (pontosan nem tudja, mennyit) vett fel a helybeli takarékpénztárnál fekvő betétjéből, mert 6-án reggel 5 órakor kocsin a szamosujvári vásárba akart menni marhákat vásárolni. Távozása előtt férje említette, hogy 21 óra tájban várja Német Ferenc zsadányi lakost, akit hajcsárnak akar felfogadni. Midőn eltávozott, a háló-

szoba ablaka nyitva volt, mert az ablakkeretet a délután folyamán frissen mázolták s ezért az ablakot azóta nyitva tartották, hogy a meleg, száraz időben a mázolás gyorsabban száradjon. Távozásakor az előszoba ajtaját férje utána kulcsra bezárta.

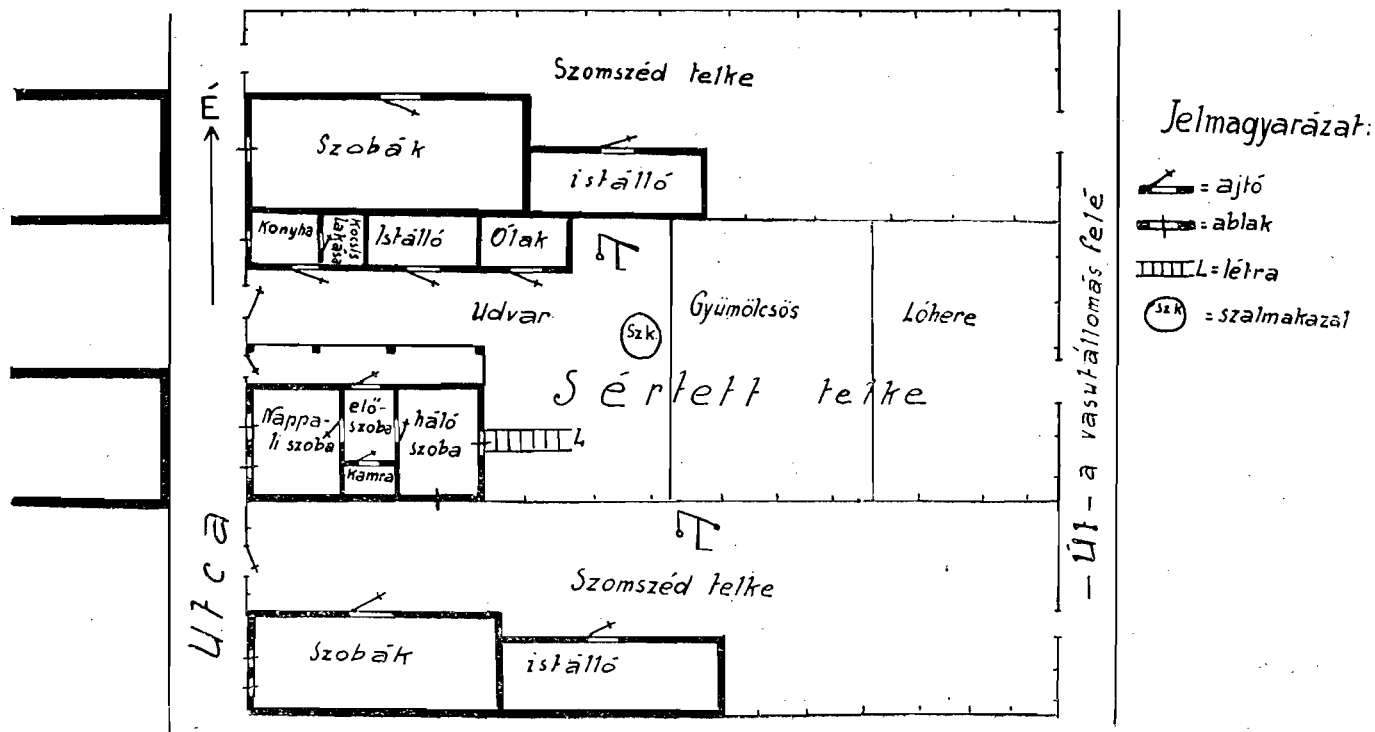
Nővérétől reggel fél 5 óra tájban jött haza, hogy útra készülő férjének reggelit készítsen. A kapu előtt összetalálkozott Német Ferenc hajcsárral, ki mondotta, hogy férje rendelkezésére jött, mert együtt mennek öt órakor a vásárra. Az előszoba és a hálószoba ajtaja kulcsra nem volt bezárva. Ez feltűnt neki. Midőn a hálószobába nyitott, férjét a fiókos láda előtt fekvé holtan találta. A lámpa nem égett. Nem mert a szobába lépni. A hajcsár tanácsára az előszobaajtót lezárta és a hajcsárral együtt a harmadik szomszédba, a főjegyző lakására futott, hol a történeteket a főjegyzővel közölte. A főjegyző felöltözött, értesítette a községi orvost és a bírót, majd valamennyien visszatértek a helyszínre.

A főjegyző előadása szerint a helyszínen semmit sem változtattak, a tornácban valamennyien még a lábait is gondosan megtörölték, nehogy zavart támasszanak. A szobába csupán az orvos lépett be, ki 5 órakor megállapította, hogy elhaltat bal fültövéen lövés érte és a lövedék a jobb halántéknál hagyta el a testet. A hulla eredetileg hason feküdt, azt az orvos a vizsgálatnál fordította a hátára. A halál 6½—7½ órával megelőzőleg következhetett be. Sértett neje kérte az orvost, hogy a halott zsebeit kutassa át, mert piros levélárcáját, melyben pénzt tartotta, mindig a zsebében szokta hordani. A piros tárca a pénzzel együtt eltűnt.

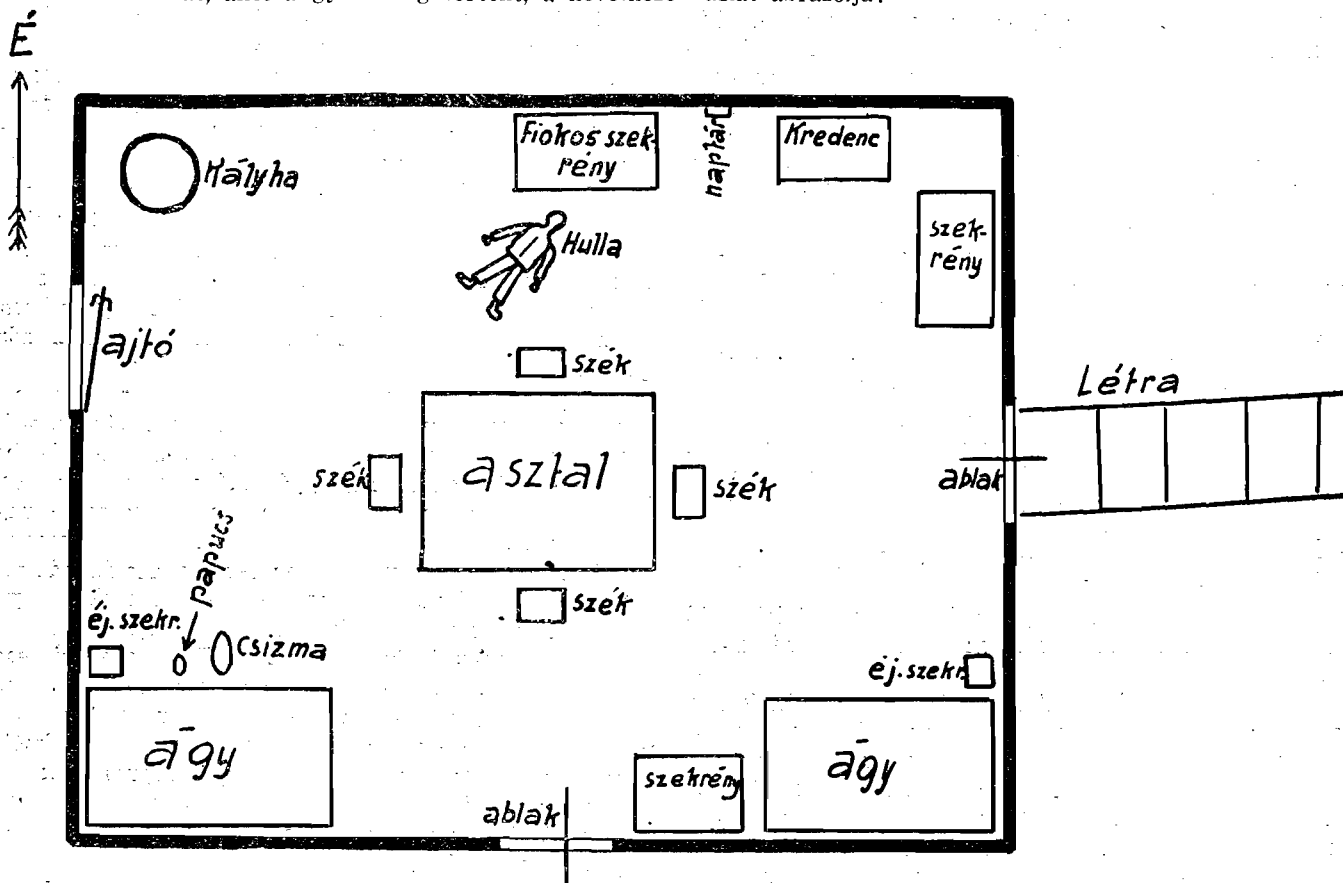
A sértett felesége még előadta, hogy Balog József ló- és marhakupectól hallotta, hogy 5-én este 22 óra tájban két üstfoltzó cigányt látott a vasútállomás felé haladni.

Az örsparancsnok ezeknek az adatoknak a birtokában — a szűkebb helyszínre való rálépés nélkül — általánosságban tájékozódik a helyszínen és a következőket állapítja meg:

A sértett telkét és annak környékét az alábbi vázlat szemlélteti:

A hálószobát, ahol a gyilkosság történt, a következő vázlat ábrázolja:

Az előszoba és a hálószoba ajtózánya sértetlen. Az előszoba, valamint a hálószoba padlójának az ajtó és asztal közé eső, továbbá a hulla fekvőhelye körüli része sáros. A hulla teljesen felöltözve, fejével a fiókos szekrény felé, hanyatfekszik, feje a fiókos szekrény előtti vértócsában van. Jobblátán papucs, ballátán csizma. Az ajtófelőli ágy előtt áll a másik csizma és papucs. A fiókos szekrény legfelső fiókja félig nyitva van. A fiókos szekrény tetéjén áll az üvegtartályos petróleumlámpa. Az asztalon terítő és edények.

A terep az utcától a kert felé erősen lejt, ezért a hálószobának a kert felé nyíló ablaka a földtől mintegy 4 méternyi magasságban van. Az udvarról 6 méter hosszú létra van az ablakhoz támasztva. Feltett kérdésre az őrsparancsnok megtudja, hogy a létra rendes körülmények között a kazalhoz támasztva szokott állni.

Az udvaron a lakóházzal szemben egybeépített konyha, kocsislakás és gazdasági épület áll. A cseléd-lakásban Varga János kocsis lakik a feleségével.

Az udvar talaja — bár az éj folyamán rövid eső volt — már teljesen felszikkadt. Nyomokat nem lehet kivenni, mert ha voltak is, a kíváncsiskodók összetaposták.

1. Feladat.

1. Részletesen le kell írni, hogy az őrsparancsnok hol és lépésről-lépésre hogyan tartja meg a helyszíni szemlét? Hol, milyen nyomokat, elváltozásokat, bűnjeleket fog keresni?

2. A helyszíni szemlével kapcsolatosan, a tényállás tisztázása végett kiket fog tanukként kikérdezni és a kikérdezésekkel milyen kérdéseket igyekszik tisztázni? (Tanukként nemcsak a tényállásban felsorolt személyeket lehet kikérdezni.)

3. Esetleg milyen egyéb lényegi intézkedéseket tesz?

Az első feladat megoldása egyelőre csupán a fenti három kérdés tisztázására szorítkozzék, nem tartalmazhatja tehát a bűncselekménynek képzeletből vett adatok alapján való teljes kiderítését, mert a teljes felderítés a fokozatosan megállapítandó adatok alapján majd csak lépésről-lépésre történhetik.

Lapunk május 15-iki számában a részletes helyszíni szemle és a megejtett kikérdezések eredményét fogjuk megoldásként közölni.

Beküldési határidő: május 5.

Folytatjuk: május 15-én.

A cukorbeteg.

(Befejező közlemény.)

A cukorbeteg tünetei és következményei.

Mint halottuk, a cukorbeteg nem egyéb, mint testnek az emésztési folyamatok zavarai következtében egyre fokozódó lassú zsírsavas megmérgezése. Min inkább súlyosodik a cukorbeteg, annál több „mérge” halmozódik fel a testben és a halál tényleg súlyos mérgezés formájában következik be. Ezt a mérgezést „kómának” nevezik.

1. *Általános testi gyengeség és lesóványodás* egyik legelső tünete a bajnak. Hiába eszik-iszik a beteg akár fokozottabban is, mint azelőtt, mégis lassan és állandóan fogy, mindig bágyadtnak, fáradtnak, gyengének érzi magát. Elveszti munkakedvét, mindenbe gyorsan belefárad. Közben az arcszíne is szürkés-sápadt lesz, a bőre szárazzá, petyhüdtté kezd válni. Általában a korai, gyors öregedés jelei mutatkoznak nála.

2. *Idegrendszerbeli és nemiélet zavarok* különösen a neurasthénia (idegesség) igen gyakran társul a cukorbetegséghez már a kezdeti szakban is és természetesen egyre fokozódik. Különbféle idegzsábák (arcszába, ülőidegzsába stb.) léphetnek fel. Kétoldali isisáznál elsősorban cukorbetegre és csak aztán kell vérbajra gondolni. Lehetnek azonban az idegzsábák egyoldalúak is. A vérbajnál ismert térdreflexhiány gyakran előfordul a cukorbetegnél is. Sajátságos tünete lehet a cukorbetegnek a nemiképeség lassú csökkenése és esetleg teljes kimaradása olyan életkorban és körülmények között is, amikor az még nem igen szokott előfordulni. Sokszor éppen a nemiképeség korai csökkenése hívja fel az orvos figyelmét a cukorbetegre.

3. *Látászavarok.* A hirtelen fellépő, egyre fokozódó látásromlás is sokszor tereli az orvos figyelmét a cukorbetegre.

4. *Állandó szomjúság.* A közönség körében is közismert az a tünet, hogy a cukorbetegek igen sok vizet isznak, hogy mindig szomjasak és ennek következtében igen sok a vizeletük is. A normális embernél a 24 óra alatt eltávozó vizelet cukortartalma 4 gr. Ezzel szemben cukorbetegnél ugyanezen idő alatt 100—200, sőt 500 gr. — tehát $\frac{1}{2}$ kg — cukor is eltávozhatik a vizelet útján. Igen, de ezt a sok feldolgozatlan, tehát „rossz” cukrot a szervezet por vagy kristályok alakjában nem tudná magából eltávolítani. Erre csak akkor képes, ha azt előbb vízben feloldja. Erre a cukorfeloldásra kell a sok víz. Viszont ezért lesz a napi vizeletmennyiség 1—1 $\frac{1}{2}$ liter helyett 3—4, esetleg 5—6 liter is. Ez a magyarázata az állandó szomjúságnak és a sok vízvásznak.

5. *Sajátságos izzadságszag és a gyümölcsszagú lehellet* is közismert tünete a cukorbetegnek. A sok „rossz” cukor, mint előzőleg hallottuk, legnagyobb részét a vizelet útján távozik ugyan el, de egy kevés része a bőr izzadság- és faggyúmirigyein keresztül hagyja el a testünket. Ez az oka annak, hogy különösen előrehaladott cukorbetegben szenvedők bőre édeskés szagot terjeszt. Ha aztán az ilyen beteg még ritkán is fürdik, avagy a fehérműjét ritkán váltja, akkor a bőre felszínén lévő cukor bomlik, rothad és az édeskés szag mellett még kellemetlen savanyú szagot is áraszt. Ez a kellemetlen és sajátságos testszag — éppen szokatlansága révén — különösen a művelt embernél sokszor akaratlan elárulója a cukorbetegnek.

Régen döntő fontosságú, de ma is igen jól felhasználható felismerési jele volt a cukorbetegnek az a tünet, hogy cukorbeteg embernek beszéde alkalmával gyümölcsszagú a lehellete, amit szintén a cukor okoz. Így például az egyetemi előadások alkalmával az egyik híres belgyógyász professzor mindig előadta, hogy az egyik kaszinóban akaratlanul is arra lett figyelmes, hogy egy négytagú kártyázó társaság egyik tagját és mindig csak ugyanőt, nem hagyják nyugodtan a teremben lévő legyek, hogy játék közben az illető egyén állandóan azok elkergetésével volt elfoglalva, míg ugyanakkor három társa békében maradt a legyektől, amelyek természetesen — mint utólag kitudt — a cukorbetegben szenvedő „cukros” szagú ember bőrét igyekeztek ellepni. Hogy a fehérmű, a fehércső sokszor elárulja a cukorbetegnek, különösen a nőknél kikristályosodó

sárgás cukorfoltok alakjában, az is régi, közismert dolog.

6. *Pattanások, furunkulusok, kelések* gyakori fellépése sokszor komoly következményekkel is járható tünete a cukorbetegnek. Éppen az előbb említett, a bőr felületein is megjelenő cukor vegyi elváltozásai következtében fellépő állandó izgatás és a rossz táplálás okozta nagyfokú szárazság együttesen állandó izgalmat jelentenek a bőr számára. Az állandó izgatás következménye a bőr gyulladása. Eleinte csak kisebb pattanások, majd furunkulusok, kelések, gennyesedések lépnek fel a test különböző részein, amelyek éppen a viszketés okozta vakaródzás és fertőzőes továbboltás révén hol itt, hol ott jelentkeznek és mély sebeknek, mérgezéseknek lehetnek a kiinduló pontjai.

7. *Eccema.* A kiszáradt bőr állandó viszketése és az ennek következtében fennálló vakaródzás révén különféle fertőző gombák telepedhetnek meg a bőrön és létrehozhatják a néha éveken át nem gyógyuló eccemát. Különösen cukorbeteg nőknél a vizelet révén a nemi szervek környékén olyan súlyos és állandó viszketés léphet fel, amely a legsúlyosabb eccemának lehet az okozója. Az állandó viszketés nagyfokú álmatlanságnak és ugyanezen okból egyre súlyosbodó neurasthénianak lehet az okozója.

8. *Szájpenész-foghúsgenyесedés.* Elég gyakori eset, hogy már a cukorbeteg első időszakában a szájbelsőjében fellépő felületen genyes lepedékek, szájpenész, továbbá a foghúsnak a genyesedése hívják fel az orvos figyelmét a cukorbetegre. A foghúsgenyесedés egyik fognak a tövéről a másikra terjedhet, sőt a genyesedés végigmehet az összes fogakon is és bekövetkezhetik a fogak teljes meglazulása, lötyögése, sőt a kihullása is.

9. *A torok állandó szárazsága, kiszáradása* is lehet a cukorbeteg egyik tünete. A szárazság tulajdonképpen a garat, nyálkahártyájának a kiszáradása. Elsősorban ez a szárazság váltja ki az állandó szomjúság érzését.

10. *Cukor megjelenése a vizeletben.* Hallottuk már, hogy a cukorbetegnek az a lényege, hogy a szervezetünk nem tudja jól feldolgozni a belekbe került keményítőtartalmú anyagokat, avagy az ott képződött cukrot és így a hasznavehetetlenné vált cukor a vizelet útján távozik el a testből. Bár sok cukornak, vagy sok cukrot tartalmazó anyagnak az elfogyasztása után normálisan is tartalmazhat a vizelet cukrot, de ez a körülmény csak rövid pár óráig áll fenn az evés után. Cukorbeteg ember vizelete azonban állandóan cukortartalmú. Azt is hallottuk, hogy a 24 óra alatti vizelettel eltávozott cukormennyiség 200—300 gr., sőt súlyos esetben $\frac{1}{2}$ kg is lehet. A vizeletben állandóan kimutatható cukor a legbiztosabb jele a cukorbetegnek.

11. *Érelmeszesedés.* Talán valamennyi következmények közt ez a lassan és lappangva egyre továbbfejlődő betegség a legveszedelmesebb. Az állandó rossz táplálás, a mérgező anyagcsere-termékek következtében megbetegednek, mintegy kiszáradnak, elmeszesednek az erek is. Hogy aztán az érelmeszesedés milyen következményekkel jár, azt már leírtam a Csendőrségi Lapok 1930. évi 15. számában (482. oldal). Itt különösen a szív saját erejének, az ú. n. koszorúereknek a megbetegedése, elmeszesedése következtében bekövetkező szívasthmát említem meg, amely asthma súlyos tüneteit más alkalommal már szintén ismerttettem. Az érelmeszesedés ráterjedhet a vese ereire is és így az az életfontosságú szűrőszerv is megbetegedhetik, amikor a cukor mellett a fehérje is megjelenik a vizeletben.

12. *Lábüszkösödések.* A közvéleményben közismert, hogy a cukorbetegok sebei nehezen gyógyulnak és hogy a lábakon genyes, bűzös mély sebek lépnek fel. Hogy a cukorbeteg sebei nehezebben gyógyul, annak oka a rossz

tápláltság és a sebekben is kicsapódó cukor vegyi ingere és a bomlásnak indult cukros váladékban könnyebben tenyésztő bacillusok elszaporodása. A sarkon, a talpon és a lábujjknak egymáshoz szoruló belső felszínén és a nagyobb nyomásnak kitett többi helyeken is fellépő, nehezen gyógyuló, genyes, bűzös üszkösödések mind az érlemeszesedés következményei. Mivel pedig a cukorbeteg mellett még a vérba, az alkohol, a dohány és régen fennálló vesebaj idézi elő a korai érlemeszesedést, ebből következik, hogy mindezen bajokban szenvedőknél is felléphetnek ugyan a szívtől messze levő lábakon az említett üszkösödések, de azok a cukorbetegségeknél még súlyosabbak, mint a többi esetekben.

13. A cukorbeteg halála a cukorbetegre igen jellegzetes körülmények között folyik le, azért az orvosi nyelvben ennek a halálnemnek külön elnevezése is van. Ez a cukorbeteg kóma. A végső állapotot hívjuk kómának. Amikor már a kóma teljesen kifejlődik, a beteg 3—4 nap múlva menthetetlen. Régebben majdnem minden cukorbeteg sorsa a kómás állapotban fejeződött be. Ma már ez — mint látni fogjuk — nem így van. A kóma a legtöbbször nem hirtelen lép fel, hanem bizonyos tünetek már előre jelzik a várható bekövetkezését. Ilyen előjelek pl. időnként fellépő szaggató fejfájások, a gyomor, a belek részéről fellépő rendellenességek, mint gyakori apró hányások, gyakori kisebbfokú hasmenések, továbbá a lábakra-görcsök, az eddiginél erősebben jelentkező gyümölcsszagú lehellet, étvágytalanság és nagyfokú nyugtalanság, szaporább légzés. De legjellegzetesebb és legbiztosabb jele a fenyegető bajnak mégis a cukor nagyfokú szaporodása úgy a vizeletben, mint a vérben is, ahol esetleg a normális 0.15% helyett 0.4%-ig is emelkedhetik a vércukortartalom. Viszont az sem ritka, hogy valamilyen különös okból hirtelen pár órán belül fejlődik ki a kóma. Ilyen ok lehet pl. lázas fertőző betegség fellépése, más lázas állapot, hirtelen végzett túlerőltető munka, nagyfokú gyomorrontás, szándékos koplálás vagy az előírt kezelést elhanyagolása.

A teljesen kifejlődött kómás állapot nagyfokú fáradtsággal, álomossággal, súlyos levertséggel, szapora légzéssel, egyre romló szív működéssel kezdődik. Majd ágyank dől a beteg, mozdulatlanul fekszik és fokozatosan öntudatlan állapotba jut. A légzés láthatólag nehéz munkájába kerül. A légzések nagyok, mélyek és hosszúak lesznek. A kilégzés után szinte megszűnik a beteg lélekzése, mintha már utolsót lélekzett volna. Ezek a kilégzés utáni nagy szünetek külön is jellegzetesek a kómára. Közben a pulzus egyre szaporább és alig érezhető lesz, a hőmérséklet alábbszáll a rendesnél. Ellentétben más bajokkal, ez a kómás haldoklás 3 napig is eltarthat, amíg a halál következik.

Hogy mi idézi elő a cukorbetegséget, a cukoranyagcsere megzavarását és a következményes cukorbetegséget, azt biztosan ma sem tudják. A megfigyelések azt mutatják, hogy jobb módban élőknel, férfiaknál, aztán egyes családokban és egyes fajoknál (pl. zsidóknál) gyakoribb, tehát az átöröklődésnek is lehet szerepe.

A cukorbeteg gyógyítása.

Ha az előzőleg elmondottakat összegezzük, akkor azt látjuk:

1. ha a cukoranyag csereforgalom meg van zavarva, akkor szervezetünk az elfogyasztott cukrot, vagy a cukrot (keményítőt) tartalmazó ételműveket nem tudja felhasználni és azok túlnyomó részben a vizeletben, kisebb részben pedig a bőrön keresztül és a lélegzés alkalmával felhasználatlanul távoznak el a testből.

2. A cukor emésztészavara következtében bőrbajok,

furunkulusok, kelések, eccémák, fohúsgenyesedések, állandó szomjúság, látászavarok, neurasthenia, nagyfokú lesorványodás, testi gyengeség, érlemeszesedés és annak következményei léphetnek fel, amely betegségek hosszú évek múlva esetleg egyedül önmagukban is képesek elpusztítani a szervezetet, de általában véve nem olyan veszedelmesek.

3. A cukorbeteg név alatt ismert betegség halálos kimenetelét, a kómát tulajdonképpen nem is maga a cukorbetegség idézi elő, hanem csak közvetve lesz annak az okozója, mert mint előzőleg hallottuk, a zsírok megemésztése alkalmával keletkezett, tökéletlenül elégett, ún. „rossz” zsírsavak hozzájárulnak. Három ilyen veszedelmes zsírsav neve közismert, ezek: aceticétsav, oxycétsav és acetone. Ez a három „rossz” zsírsav halmozódik fel a vérben és jelenik meg a vizeletben is. Ezek mérgezik meg az egész szervezetet és ezek okozzák a halált. De mint hallottuk, ezek a zsírsavak csak akkor keletkeznek, ha egy másik tápanyagnak, a cukornak a megemésztése meg van zavarva s ha a vérben keringő cukor mennyisége nagyobb lesz a rendes 0.15%-nál. Vagyis maga a cukorbetegség nem a 2. pont alatt felsorolt betegségek miatt veszedelmes, hanem azért, mert előidézője a rossz zsíremésztésnek és ezen a révén a „rossz” zsírsavak termelődésének.

4. Az elmondottakból következik, hogy a cukorbeteg kezelésénél csak akkor járunk el helyesen, ha visszaállítjuk a rendes cukorbetegséget. Hosszú, évszázados kísérletezés után rájöttek arra, hogy a fehérmájban lévő cukor-erjesztők között legfontosabb szerepe van az úgynevezett *insulin* nevű erjesztőnek. Kimutatták, hogy a cukorbetegség egyensúlyát az *insulin* dirigálja, vagyis az *insulin* az az anyag, amely a cukor túltermelését, tehát a vércukor szaporodását megakadályozza és így a vércukor tartalmát állandóan 0.15%-on tartja. Mihelyt az *insulin* megkevesbedik, avagy hiányzik, a cukor a vérben és a vizeletben is kisebb-nagyobb mértékben felhalmozódik, ami viszont a már felsorolt sok betegségek és a „rossz” zsírsavak felhalmozódásának is okozója lesz. Ebből viszont az következne, hogy ezen alapon tehát nagyon egyszerű a cukorbeteg gyógyítása: ha több cukor képződik a kóma után, tehát ha a vércukor %-a emelkedik, ha cukor jelenik meg a vizeletben, akkor egyszerűen *insulin*-t kell adni a betegnek. Ez nagyjában így is van. Hanem csak éppen ez az *insulin* nevű gyógyszer hiányzott már évezredek óta. Két híres tudós, Banting és Best úgy tíz évvel ezelőtt felfedezték, előállították a szert, amelyet ma *insulin* néven bárhol megvásárolhatunk.

5. Az *insulin*-erjesztőt, mint hallottuk, a hasnyálmirigy készíti. Némely embernél bizonyos korban az *insulin*-termelés megkevesbedik, vagy teljesen ki is marad. Hogy ennek mi az igazi alapoka, azt teljes pontossággal nem tudjuk, csak azt látjuk, hogy cukorbeteg lesz a következménye. Az említett két nagy tudósnak óriási érdeme, hogy a leölt marha, borjú, birka és más állatok fehérmájából rendkívül sok kísérletezés árán ki tudták vonni az *insulin*-t és annak a megvásárlását a gyógyszer-

Brünn megerősített várost 1645-ben De Souches Lajos ezredes 16 hétig védte Trostenson, a legkiválóbb erődítő és legtapasztaltabb svéd vezér túlnyomó serege ellen. A svédek, miután a hiábavaló ostromra 2000 mázsa löport és 100.000 ágyugolyót kilőttek és 6000 embert veszítettek — vagyis négyeszeresét a védő seregnek —, azonkívül soraikban járványok ütöttek ki, felhagytak az ostrommal. A derék védőt, De Souchest, a császár jutalmul tábornokká léptette elő, egy gyalogezred akkor búsás jövedelemmel járó tulajdonosságát adományozta neki, bárói rangra emelte és 30.000 forinttal még külön is megajándékozta.

tárakban is lehetővé tették. Tehát a ma használt insulin friss marha-, borjú- és birka-fehérmájából készül mester-séges úton.

6. Az elmondottakból az is következik, hogy ha valakinél az okozza a cukorbetegséget, hogy kevés nála az insulin-termelés, akkor egyszerűen kevesebb cukortartalmú anyagot kap enni, vagyis tehát annyit, amennyit az ő megkevesbedett insulinja meg tud emészteni, a megfelelő, s ekkor az orvos által előírt étrend szerint kell élnie. A kezelőorvos a beteg étrendjében addig csökkenti a cukrot tartalmazó anyagok mennyiségét, amíg a cukor eltűnik az állandóan vizsgált vizeletből, a vér cukortartalma sem lesz több, mint a normális 0.15%. A betegnek tehát szigorú kötelessége, hogy a kipróbált diétát betartsa, ha az életét meg akarja menteni. Az ilyen kistokú, könnyű cukorbeteg ember tehát saját maga is kezelheti, illetve ellenőrizheti magát aképpen, hogy az orvos megtanítja őt arra, hogyan kell a saját vizeletében a cukrot felismerni. (A vizelet cukorpróbája rendkívül egyszerű). Ha a beteg — újra — cukrot talál a saját vizeletében, ez azt jelenti és arra figyelmezteti őt, hogy vagy a diétát nem tartotta be, vagy pedig rosszabbodott az állapota.

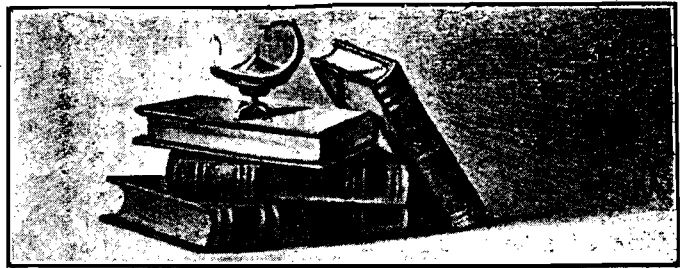
7. Ha azonban az orvos azt látja, hogy hiábavaló minden szigorú diéta, mert a vizelet állandóan továbbra is cukrot tartalmaz, s hogy a vércukor tartalma messze felülmúlja a normális 0.15%-ot, ez esetben okvetlen insulint fog rendelni, mert súlyosabb természetű cukorbetegségről van szó, amely vagy úgy keletkezett, hogy a beteg nem törődött a cukorbetegsége révén jelentkező, előzőleg ismeretett sok bajjal (bőrbojok, lesoványodás, állandó szomjúság stb., stb.) és nem fordult orvoshoz, vagy pedig azért súlyosbodott el a baja, mert az előírt diétát nem tartotta be, elhanyagolta bajának további kezelését, vagy hogy a pancreas insulin-termelő képessége tovább csökkent.

8. Természetes, hogy e két véglet között sok más körülmény is szükségessé teheti insulin-injekciók adagolását akkor, ha a cukorbetegség következményei nem akarnak elmúlni, így a bőrvizketés, eczemák, idegesség, foghüsgennyedések, furunkulusok stb. gyorsabb gyógyulása, avagy hízás céljából.

9. Az insulin felfedezése, előállításának egyenlő értékűnek mondható a veszettség, a difteritis elleni gyógyszer felfedezésével. Az insulin fel nem becsülhető értéke abban van, hogy idejében alkalmazva biztos ellenszere, gyógyszere az okvetlenül halálos kimenetelű kómának. Tíz évvel ezelőtt minden olyan cukorbetegnek meg kellett halnia, akinek a baja annyira súlyosbodott, hogy a végén kifejlődött nála a kóma. Ezt a kóma-kifejlődést évezredek óta semmivel sem tudták megakadályozni. Ma az insulin idejében való adagolásával nemcsak a halálos kómát, hanem a cukorbetegség egyéb következményeit is el tudjuk hárítani. A már kifejlődésben lévő, vagy kifejlődött kómás betegek 40—50%-a azonban minden insulinkezelés dacára is meghal, különösen akkor, ha az insulinkezelés a kóma kezdetétől számítva csak 7—8 órán túl, vagy még később kezdődik.

Az elmondottakból következik, hogy semmiestre se hanyagoljuk el a ma már biztosan gyógyítható cukorbetegség idejében való kezelését.

Dr. Kemény Gyula.

CSENDŐR LEKSZIKON.

38. kérdés. *A r. kath. templomban istentiszteletkor az énekkar részére fenntartott elkülönített helyen a (kóruson) több csoport fiatalabb legény kártyázással és újságolvasással töltötte az időt. Törvénybe ütköző cselekményt követtek-e el?*

Válasz. A Btk. 191. §-a szerint vétséget követ el, aki az állam által elismert vallás szertartásai gyakorlására rendelt helyiségben nyilvánosan botrányt okoz.

Nem vitás, hogy a templom kórusa a r. kath. templom kiegészítő része s így a vallás szertartásai gyakorlatára rendelt helyiség. Nem lehet vitás az sem, hogy aki istentiszteletkor, mise alatt itt kártyázik, vagy újságot olvas, megbotrányoztató cselekményt követ el. A Btk. 191. §-ának tényelemei tehát a legények cselekedtében fennfognak, mert a kórusra bármely hívó, bármely pillanatban beléphetett s így a helyiség ezt tekintve nyilvános jellegű. A cselekmény elbírálása a kir. járásbíró hatáskörébe tartozik. Megjegyezzük, hogy ilyen esetben a botrány jogi fogalom; ezt nem tanuk döntenek el, hanem az ítélőbíró.

39. kérdés. *Egy tehervonat a forgalmi tiszt engedélye nélkül elhagyja a vasútállomás területét. Ennek folytán összeütközés veszélye állt elő, mert ezzel a tehervonattal szembejött egy személyvonat. Az összeütközés veszélye azonban elhárult, mert a helyzetet idejekorán észrevették és megfelelő intézkedéseket téve a két vonatot egymástól mintegy másfél km távolságra nyílt pályán megállították. Fennforog-e a Btk. 438. §-ába ütköző közveszélyű cselekmény gyanúja s a vasúti alkalmazottak jogosan tagadhatják-e meg a nyomozó járőr előtt a vallomástételt a hivatalos titoktartásra hivatkozással?*

Válasz. A leírt esetben a Btk. 438. §-ába ütköző vétség gyanúja mindenesetre fennforog s a járőr helyesen jár el, ha az esetről tudomást szerezve nyomozást indít. Annak a kérdésnek elbírálásába azonban nem kell bocsájtkozni, hogy a felvilágosítást megtagadó vasúti közegek eljárása jogos-e; bizonyára felettesek utasítására járnak el így, a döntés ebben a kérdésben a kir. ügyészséget, illetőleg a bíróságot illeti. A járőrnek természetesen az általa kinyomozott tényállásról szóló jelentésében ezt a körülményt fel kell tárnia.

40. kérdés. *Hivatali kötelessége-e a községi bírónak a bizalmi egyén tisztét elvállalni s egy nagyobb jelentőségű bűncselekménynél a községtől meglehetősen távolos színhelyre kimenni, ha a járőr erre felkéri?*

Válasz. Nincs olyan kényszerítő erejű jogszabály, amely bárkinek is kötelességévé tenné, hogy a csendőrségi nyomozás során a bizalmi egyén tisztét vállalja. A községi előljáróság tagjaira vonatkozólag ugyan szó lehet arról, hogy hivatali kötelességükhöz tartozik a nyomozó csendőr támogatása, ennek elbírálása azonban felettes hatóságuk hatáskörébe tartozik. Mi általában a községi bíró hivatali kötelessége, ezt a belső szervezeti szabályrendelet állapítja meg. A hivatali kötelességét megszegő községi bíró ellen fegyelmi eljárást elsősorban a főszolgabíró rendelhet el.

41. kérdés. *Egy 11 éves gyermek az utcára nyíló ablak redőnyének résein átnyulva ellopja az ablakban levő zsebrót. A tolvaj gyermek szülei büntetőjogilag felelősek-e? Mi a járőr tennivalója a tolvaj gyermekkel szemben?*

Válasz. A 12. életéven alul levő gyermek büntetőjogilag nem felelős s így az általa elkövetett bűncselekmény miatt bünvádi eljárásnak helye nincsen. Szó lehetne arról, hogy a gyermeket akár a gámhatóságnál, akár a fiatakorúak bíróságnál mégis feljelentik bűncselekménye miatt, de nem bünvádi feleletre vonásá végett, hanem azért, hogy javára esetleg védő intézkedéseket tegyenek; ha netán erkölcsi lejtőn lenne a gyermek. Ha a gyermeknek egyszerű alkalmi tolvaj-

Brünnek Trostenson svéd serege által 1645-ben történt ostroma alkalmával a brünniek az ellenséges tüzérség bosszantásaképpen a kapukra és a tornyokra vörös zászlókat és céltáblákat tűztek, hogy jobban célozhassanak.

lásáról van szó, szülei pedig rendes emberek, az ilyen feljelentést mellőzni kell, mert ez a gyermeknek és a szülőknek zaklatásával és meghurcolásával egyértelmű, senkinek az ilyesből haszna nincs.

A gyermek elkövette bűncselekményért a bűnvádi felelősség nem vihető át a szülőkre, mert a bűnvádi felelősség mindig személyes és átruházhatatlan. A gyermek cselekményeiért csak az felelős bűnvádi úton, aki a gyermeket bűncselekmény elkövetésére tudatosan felhasználta. Ez a bűntetőjogi felelősség is azonban személyes és önálló.

44. kérdés. Van-e oly törvényes tilalom, amely a mezőgazdasági termények elcséplésénél alkalmazott munkásoknak szeszesital fogyasztására vonatkozik, tekintve azt, hogy az ily munkálatokkal kapcsolatosan sok baleset fordul elő, amely végezetében a szeszesitalok fogyasztására vezethető vissza?

Válasz. Nincs oly jogszabály, amely megtiltaná a csépléssel foglalkozó munkásoknak szeszes ital fogyasztását. Valószínű, hogy e tilalom hiánya sok mértéktelenségre hajlamos emberről oly helyzetet idéz elő, amely veszedelmet jelent nemcsak az illetőre, hanem munkástársaira is, sőt mi több, közveszedelem előidézésére is alkalmas lehet egy részeg munkás magatartása a szérűskertben. Az ily veszedelem elkerülésére nincs más mód a fennálló jogi helyzetben, mint az, hogy a cséplőgépvállalkozó és a csépléshez általa felfogadott gazdasági munkások között megkötött szerződésbe vegyenek fel megfelelő rendelkezéseket, illetőleg tilalmakat. Ehhez a vállalkozónak az 1899:XLII. t.-c. értelmében joga van.

Ezt azonban nem is tekintve, a csendőrnek joga van ellenőrzést gyakorolni és szolgálatilag fellépni, ha bűncselekmények elkövetésének megakadályozásáról vagy általában a közbiztonságra veszedelmes jelenségekről van szó. Joga van tehát a csendőrnek megakadályozni azt, hogy egy részeg munkás a cséplőgép körül foglalatostkodjék. Ennek módja az, hogy az ilyen munkás kiállítását elsősorban a munkavállalkozótól kell követelni s ha ez eredményre nem vezet, karhatalommal is fel lehet lépni. Ha ilyenkor a csendőr tiltakozással vagy ellenszegüléssel (passzív ellenállással engedtelenséggel) találkozik, tegyen feljelentést az 1898:II. t.-c. 63. §-ába ütköző kihágás miatt, amelyet elkövet az a mezőgazdasági munkás, aki munkahelyén nem tartja be a rendet.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Biztosítási csalási esetek.

I.

Beküldte: Orbán József törzsőrmester (Ostffyasszonyfa).

1926-ban a Bejgyertyános községben nagypihenőt tartó járőrnek reggel 6 óra tájban Pál Dénes* odaváló lakos panaszolta, hogy az éj folyamán ismeretlen tettes lakosbójának ablakait kifeszítve, a szobába — ahol senki sem tartózkodott — behatolt és onnan 25 kg. zsírt bödönnel, különböző ruhaneműeket, köztük egy 6—7 kg.-os dunyhát, ellopott.

A járőr a helyszínen alapos szemlét tartott, annál inkább, mert előző éjjelen eső is esett és így kilátás volt arra, hogy az ablak alatt elterülő virágoskert felázott talajában a tettes odavezető és távozó lábnyomaira bukkanhat.

* A neveket megváltoztattuk. Szerk.

A járőr csodálkozására a talaj felülete sértetlen volt, lábnyomnak se híre, se hamva, a kérdéses ablakon tehát a tettes nem hatolhatott be. Ezt a következtetést egyébként egy másik megfigyelés is kétségtelenné tette.

A felfeszített szobaablakot vizsgálva, ahol a tettes állítólag behatolt és a lopott holmit kivitte, a járőr megállapította, hogy az ablakfélfákat pókháló köti össze, az ablakpárkányt pedig vastag, érintetlen porréteg borította.

Abba a szobába, ahonnan az értékek eltűntek, a kérdéses ablakon kívül csupán a konyhából nyíló ajtón keresztül hatolhatott volna be a tettes, de ezt a lehetőséget megdöntötte a sértett azon állítása, hogy feleségével együtt a konyhában aludt, az ajtót pedig lefekvés előtt bezárták és reggel is úgy találták.

A járőr megállapításait Pál elé tárta, ki a lopás miatt tett feljelentését fenntartotta.

A járőr a lopás megtörténtét a helyszíni adatok alapján kétségbevonta. A sértett házaspáron kívül senki sem lakott a házban, így házitolvajlásról és ezzel kapcsolatos helyszínbeállításról nem lehetett szó. A lopás ezek szerint a sértettek részéről csupán színlelés lehetett. Mi oka lehetett azonban erre a sértetteknek? Erre is megkapta a járőr a választ, midőn sértett elmondta, hogy lakása betörés ellen biztosítva van.

A járőr most már tudta, hogy hányadán van. Nem sokat teketóriázott, hanem a „sértett” lakásán nyomban alapos házkutatást tartott, melynek során a padláson szénába elrejtve az összes ellopottnak jelzett tárgyat hiánytalanul megtalálta.

II.

Beküldte: Orbán József törzsőrmester (Ostffyasszonyfa).

1926 március 23-án reggel 1/8 órakor Breuer Balázs[†] tiszalöki lakos, terménykereskedő az örsön feljelentette, hogy aznap virradóra a bérelt terményraktárát ismeretlen tettes, a külső ajtón levő keresztvas és lakat letérése, valamint a belső ajtóborítékléc lefeszítése után feltörte és onnan 7 zsákban 5 q 55 kg lóherét, 2 zsákban 1 q 55 kg lucernamagot, 1 zsák árpát, 6 zsák rozst és 16 drb. üres zsákat 13,485.000 korona (1078 pengő 80 fill.) kárértékben ellopott.

Előadta, hogy levélben már értesítette is a kisvárdai biztosító társulatot a betörésről.

Az ügy nyomozására az öpk. Hettmann János törzsőrmestert és vitéz Ladányi Miklós csendőrt vezényelte ki. A járőr bizalmi egyénnel a helyszínére sietett és ott helyszíni szemlét tartott. A külső ajtón a sértetlen keresztvasat a reteszre feltéve találta. A lakat hiányzott. Felfeszítés nyoma nem volt látható. A belső ajtó borítólécén a kilincs közelében faragás látszott. A helyiség ablakai zárva voltak, azokon behatolás nyomai nem látszóttak.

Az ajtók állapota, de különösen a lakat eltűnése gyanus volt. Egy feltört lakatnak nincs értéke, miért vitte volna azt a tettes magával?

Ezeket a körülményeket a sértett magatartásával, — hogy t. i. még a feljelentés megtétele előtt levelet írt a biztosító társaságnak, — kapcsolatba hozva, a járőr önbetörésre gyanakodott.

A járőr most már sértett személye és viszonyai után puhatolt. Megtudta, hogy Breuer szódavizgyárat akar felállítani, de nincs hozzá pénze. Átvizsgálta a terményvásárlási jegyzékét abból a szempontból, hogy az ellopottnak jelentett terménymennyiség egyáltalán meglehetett-e? A vidéken ugyanis csupán elvélve termeltek lóhere és lucernamagot úgy, hogy a sértett ilyen nagy mennyiséget nem vá-

sárolhatott össze. A vásárlási jegyzékben az eladók névsorának feltüntetése nélkül csupán apróbb tételekben szerepelt lóhere- és lucernamag, mégpedig leginkább a jegyzék rendes szövegén kívülállóan az egyes lapok végén, vagy a lapszélekre jegyzet alakjában feljegyezve. A tételek összege kitett ugyan kb. 8 q-át, de a bejegyzés módja arra mutatott, hogy a lóhere- és lucernatételeket utólag írták be a vásárlási jegyzékbe. Sértett erre vonatkozólag azt adta elő, hogy ezeket a tételeket alkalmilag a családtagjai írták be a jegyzékbe.

A járőr Breuert most már határozottan gyanuba vette. Az udvart, a kertet gondosan átkutatták, hogy az eltűnt lakatot megtalálhassák. Midőn ez nem járt eredményre, kimerítették az udvaron levő kutat. A kút fenekéről előkerült a lakat, mégpedig nyitott és teljesen sértetlen állapotban. A lakat állapota világosan bizonyította, hogy azt saját kulcsával nyitották ki, feltörésről szó sem lehetett. Így a betörés meséje is összeomlott. Breuer az önbetörést beismerte. Cselekményét azért követte el, hogy a biztosítási összeget megkapja. Ez természetesen nem sikerült, ellenben a kir. törvényszék biztosítási csalás kísérletéért másfélévi börtönre ítélte.

III.

Beküldte: Kállai Gyula tiszthelyettes (Nagydobos).

Kállai Gyula tiszthelyettes Kozma Lajos törzsőrmeisterrel 1926 január 4-én a nyírkarázi laktanyából rendes szolgálatba indult. A községben Dömötör János* nyírkarázi lakos, szövetkezeti boltkezelő feljelentette, hogy az éj folyamán a nyírkarázi szövetkezeti bolt vályogból készült falát kibontották, a kiszolgáló asztal fiókjából 5 drb 1 millió koronás (80 pengős) államjegyet és egy 2 literes üveg keserű pálinkát elloptak. A kár 5,100.000 korona (408 pengő).

A járőr két bizalmi egyén kíséretében megjelent a helyszínen és a helyszíni szemlét megejtette. Kállai tiszthelyettes a falbontás helyét kívül-belül alaposan megvizsgálta, de a rést kicsinynek tartotta ahhoz, hogy azon valaki keresztül juthasson. A legjobb ellenőrzés a kísérlet, ezért a szerelvényét lerakva, megpróbált átbújni a lyukon, de nem ment se befelé, se kifelé. Kozma törzsőrmeister hasonló igyekevése szintén eredménytelen maradt. A járőrvezető most már arra gondolt, hogy talán kisebb ember bújhatott be, ezért öt különböző testalkatú gyermekkel is kísérletet tett, de a legkisebbik sem tudott sem be, sem kibújni. A szűk méretektől eltekintve is a rés gyanús volt, mert keresztmetszete tölcseralakú volt, a szélesebb nyílással belül az üzletben.

Az üzletben kissé sötét volt. A járőrvezető lámpát gyújtott és annak fénye mellett alaposan szemügyre vette a rést. A lámpavilágnál észlelte, hogy a falban levő rés környéke belülről valami hegyes szerszámmal össze van szúrkálva. Mindezek arra mutattak, hogy a bolt falát belülről valószínűleg éjjel, sötétben bontották ki. A járőrvezető megállapításait egyelőre nem közölte a boltkezelővel. Megkérdezte tőle, hogy honnan tudja azt, hogy 2 liter

keserű pálinka is hiányzik. A boltkezelő számlát vett elő a levéltárcájából és kijelentette, hogy a számla szerint érkezett 10 liter (literes üvegekben) keserű pálinkából, 1 litert a tanítónak adott el, 7 liter pedig megvan, így biztosan tudja, hogy 2 üveggel hiányzik.

Amikor Dömötör a számlát a levéltárcájából kivette, a járőrvezető úgy látta, hogy a tárca egyik rekeszében több kékszélű pénzhez hasonló papír van, de erre vonatkozólag nem tett megjegyzést. Arra a kérdésre, hogy az eltűnt 5 drb 1 millió koronás államjegyet kitől, vagy kiktől vételezte be, a szövetkezeti boltkezelő azt felelte, hogy azokat a december havi könyvre vásárlóktól kapta. A járőr megállapította és kikérdezte az összes könyvre vásárló vevőket, akik valamennyien azt adták elő, hogy tartozásukat még 1925 december 31-én kifizették, mert közismert babonából nem akartak az újév első napján fizetni. Ezek után a járőr az üzlethelyiségben kutatást tartott. A kiszolgáló asztal alatt egy megkezdett literes üveg keserű pálinkát, míg egy rizskásás zsákban egy másik, bontatlan literes üveg keserű pálinkát talált. Dömötör most már beismerte, hogy a keserű pálinkát nem lopták el. Előadta, hogy a pálinkát azért rejtette oda, mert engedély nélkül, pohárszámra is árult pálinkát és ezért félt a pénzügyőröktől. A pénzlopás megtörténtét azonban továbbra is állította.

A Hangya szövetkezet pénztárnoka kikérdezve előadta, hogy ő a bevételt 1925 december 31-én 20—21 óra közötti időben átvette Dömötörtől, ezért január 3-án este 5 millió nem lehetett a boltban már azért sem, mert újév napján az üzlet zárva volt, 2-án és 3-án pedig, mint ünnep utáni napokon alig vásároltak 60—70 ezer korona (5—6 pengő) értékű árut. A bevétel rendes forgalmi napokon sem szokta a 2—3 millió koronát (160—240 pengőt) meghaladni.

Dömötör viszonyait vizsgálva a járőr azt is megállapította, hogy a boltkezelőnek december hónapban felmondottak és a boltot 1926 január 9-én át kellett adnia. A járőr gyanuja most már határozottan a boltkezelőre irányult. Újólal kikérdezve előadta a boltkezelő, hogy fillér pénze sincsen, úgy, hogy január 10-én nem is tud elutazni, annál inkább, mert 10 millió kaucióját lefogják. Ezek után a járőr személymotosztást hajtott rajta végre és a pénztárcájában az 5 darab 1 millió koronás államjegyet megtalálta. Dömötört a járőr őrizetbe vette, mert öngyilkosság elkövetésével fenyegetőzött és az 5 darab 1 millió koronás államjeggyel együtt a nyíregyházi kir. ügyészségnek átadta. A nyírkarázi szövetkezeti bolt betörés ellen biztosítva volt és így csupán a sikeres nyomozásnak volt be tudható, hogy az intézet annak idején nem károsodott.

IV.

Beküldte: Kállai Gyula tiszthelyettes (Nagydobos).

1929 március 28-án 9 órakor, ifj. Tamás János* terménykereskedő, egyeki lakos az egyeki őrsön feljelentette, hogy 1929 március 28-án virradóra Egyek községben levő bérelt, lakattal bezárt magtárja ajtajáról ismeretlen tettes a lakatot lefeszítette és a magtárból 7 q 30 kg lucernamagot és 1 zsákban 61 kg lóheremagot ellopott. Kára 1170 pengő. Előadta még, hogy a magtár betörés ellen az egyik biztosító intézetnél 12.000 pengőre és egy év tartamára biztosítva volt. A biztosítás 1929 május 7-én járt volna le. Végül előadta, hogy a betörésről a biztosító intézetnek a kár megtérítése végett ajánlott levélben aznap 8 órakor jelentést tett.

A harmincéves háborúban minden ezrednek volt külön hódéra. A hódér segédei megvetett személyiségek, kik a katonák soraiból kikerült gonosztevők voltak. Vagy a rájuk szabott súlyos büntetést kellett kiállaniuk, vagy a pribék szerepre kellett vállalkozniuk bizonyos időre. Ha ezen idő letelt, ismét visszanyerték becsületüket és visszatérhettek a zászló alá.

A panaszolt betöréses-lopás nyomozására Kállai tiszthelyettes, őrsparancsnok nyomban járőrt vezényelt. A járőr 48 órás eredménytelen nyomozás után bevonult. Kállai tiszthelyettes ekkor, mint őrsparancsnok, Lakatos Dániel csendőrrel pótnyomozásra vezényelte ki magát. A helyszínen a sértettet megkérdezte, hogy a magvakat kitől és mikor vásárolta. A sértett azt adta elő, hogy az ellopott lóhere- és lucernamagvakat az 1928. évi termésből. Egyek községben lakó gazdáktól vásárolta.

A helyszíni szemle alkalmával a járőr a magtárból kiindulva az udvaron és az utcán három különböző irányban lucernamagokat talált elszórva. A szórási nyomokat figyelve látta, hogy azok nem folytonosak. A magvak minden irányban csak helyenként, apró csomókban feküdtek a földön, az egyes csomók között nem volt összeköttetés. Ha a magvak cipelés közben a zsákból csorognak ki, akkor ilyen nyomok nem létesülhetnek. Az egész azt a benyomást tette a járőrre, mintha valaki a magvakat helyenként kézből csorgatta volna a földre. Ezekután a járőr sértettől kérdezte, hogy a magvakat kik állták a magtárban, mire azt válaszolta, hogy előző napon két balmazújvárosi ember a magvakat nézegette, de nem vettek belőle, mert nem találták teljesen tisztának. A két ismeretlen balmazújvárosi ember nevét a járőr Balmazújvároson megállapította, kik előadták, hogy ők jártak ugyan Egyeken és ott Hauser Jenő terménykereskedőtől tényleg vásároltak 100 kg lucernamagot, de ifj. Tamás János magtárában nem jártak és ott lucernamagot nem nézegettek.

Ezekután a járőr Balmazújvárosról visszament és a sértettet felszólította azoknak a termelőknek megnevezésére, kiktől a lucerna- és lóheremagvakat vásárolta. Tamás kijelentette, hogy erre nem hajlandó. Magából kikelve hangoztatta, hogy a járőr ne azt nyomozza, hogy kitől származott az ellopott mag, hanem a tolvajt derítse ki, hogy a kára megtérüljön. A járőr gyanúját ez a heves tiltakozás még jobban megerősítette. Felszólította sértettet a vásárlási könyv előmutatására. Tamás a könyvet megmutatta, melyben 6 tételben összesen 7 q 30 kg lucerna- és 1 tételben 61 kg lóheremag vásárlása szerepelt, de az eladó neve egyik tételből sem tűnt ki. Sértett csak annyit jegyzett meg, hogy a magot egyeki gazdáktól vásárolta.

A járőr nem tehetett egyebet, mint hogy hozzálatott mindazon egyeki gazdák megállapításához, kik az 1928. évben lucerna-, illetve lóheremagot termeltek. Az eredmény: a járőr a cséplőgéptulajdonosokon keresztül akarta elérni. Megállapította, hogy az Egyek községben működő 16 cséplőgép közül 1928. évben lóhere- és lucernamagot csupán Temmer Imre és Dalnoki Márton géptulajdonosok gépei csépeltek. A géptulajdonosok a cséplés eredményéről könyvet vezettek. A járőr a könyvekből megállapította, hogy Egyeken 110 egyénnel csépeltek lóhere- és lucernamagot, mire mind a 110 gazdát sorra vette és kikérdezte arra nézve, hogy magvaikat kinek adták el. Kiderült, hogy a 110 termelő közül 109 nem adott el semmit, csak idős Bodó Ferenc adott el 15 kg lucernamagot ifj. Tamás Jánosnak. A 15 kg lucernamagból járőr a Tamás magtárában 12 kg-t megtalált, de a hiányzó 3 kg-ot is összeszedte az udvarra és az utcára szórt mennyiségből. Az elszórt lucernamag a szakértők megállapítása szerint is azonos volt a magtárban megtalált 12 kg-al. A járőr tovább nyomozott és felszólította Tamást, hogy nevezze meg azokat tanuként, akik a lóheremagot fuvarozták, zsákjaiba öntötték és magtárába beraktározták. Tamás ez elől, minden magyarázatadás nélkül elzárkózott.

Kállai tiszthelyettes most már biztos volt a dolgában,

különösen midőn ráadásul puhatolás közben újabb bizonyítékra tett szert arra nézve, hogy az ellopottak jelzett lucernamag nem lehetett a Tamás birtokában. A járőr megállapította ugyanis, hogy Tamás az állítólagos lopás előtti időben Auer Salamon karcagi lakos, magkereskedőnek Jőrend Barna egyeki lakos jelenlétében 7 q lucernamagot kínált megvételre. Auer, a Tamás lakásán a lucernamag megtekintése végett meg is jelent, de az üzletből nem lett semmi, mert Tamás a lucernamagot nem tudta megmutatni. Tamás kijelentette Auernak, hogy a lucernamag még nincs a magtárában, mert az még 7 egyeki termelőnél van tárolva. Auer kijelentette, hogy látatlanba nem vesz, így az üzletet nem kötötték meg.

A járőr most már elérkezettnek látta az időt, hogy Tamást gyanúsítottként kikérdezze. Elébe tárta a bizonyítékokat, mire Tamás a bűnösségét tagadta ugyan, de a járőrt arra kérte, hogy az ügyet hagyja abba; „vessen az egész”, ha tudta volna, hogy így végződik, nem is tett volna feljelentést.

Tamás a biztosító társaságtól természetesen nem kapott semmit, az őrs azonban biztosítási csalás kísérlete miatt feljelentette a debreceni kir. ügyészségnek.

V.

Beküldte: Holló Lajos tiszthelyettes (Vecsés).

Darvas Kelemenné* vecsési lakos, 1929 január 10-én a vecsési őrsön feljelentést tett, hogy aznap fél 9 órától 10 óráig, míg lakásától távol volt, kulccsal bezárt rövidáru-üzlethelyiségébe, mely a lakással összeköttetésben áll, ismeretlen tettesek álkulccsal behatoltak és az egész rőfösáru-készletet elvitték. A kárt nem tudja pontosan bemon-dani, mert az ellopott rőfösáru nem az ő tulajdona. Az árut csupán bizományba kapta a budapesti Weiss és Feuer cégtől, így az ellopott áru mennyiségéről és értékéről csak a cég tud pontos felvilágosítást adni. Panaszolta továbbá azt is, hogy az ismeretlen tettesek a lakószobájába is behatoltak és onnan az asztalon volt retiküljéből 320 pengő készpénzt is ellopták.

Az azonnal megindított nyomozás során megállapítást nyert, hogy Darvasné lakóháza, melyben az üzlethelyiség is van, a községnek úgyszólván legforgalmasabb részén áll, úgy, hogy az üzlethelyiségbe délelőtt fél 9 és 10 óra között feltűnés nélkül senki be nem hatolhatott, még kevésbé távozhatott onnan árukkal megrakodva.

A nyomozó járőrök sorra kikérdezték a közvetlen szomszédokat és szemben lakókat, valamint az utcában, távolabbi szomszédságban lakókat is, de egyetlen olyan tanu sem akadt, aki gyanus körülményt észlelt volna.

Az üzlethelyiségben teljes rend uralkodott. Egy végflanell a kiszolgáló asztalon hevert, a többi egyéb áru pedig a helyén, a polcokon állt. Az ajtó zárját, mely sértett bementése szerint be volt zárva, a járőr nyitott, de sértetlen állapotban találta. Meg lehetett állapítani, hogy a nyitás nem álkulccsal, hanem a rendes kulccsal történt. A lakószobában a ruhaszekrény tartalma és az ágynemű fel volt forgatva. Az asztalon levő retikül tartalma az asztalon hevert széjjelszórva, közte egy arany nyaklánc és 14 dol-

KI TUDTA?

VIII. Henrik angol király (1509—1547.) második feleségét, Boleyn Annát 1536-ban, az ötödiket pedig, Howard Katarinát 1542-ben a londoni „Tower“-ben lefejeztette.

lár, mely szintén a retikulben volt. Feltűnő volt, hogy a tolvaj ezeket az értékeket nem vitte magával.

Betörés ellen a rőfősáruüzlet a Weiss és Feuer cég által Budapesten, az egyik biztosító intézetnél 1929. év január 1-étől 15.000 pengőre volt biztosítva.

A cég a biztosítási összeget megkísérelte felvenni, de a biztosító társaság az esetet gyanusnak találta és nem fizetett. A Weiss és Feuer cég az üzlethelyiségből ellopott rőfősáruk értékét 14.428 pengő 25 fillérben állapította meg és ezt a kárt írásba foglalva jelentette be a járőrnek.

A nyomozás további folyamán szakértők bevonásával megállapítást nyert, hogy az üzlethelyiség olyan kicsi volt, hogy abban a feltüntetett értékek megfelelő mennyiségű rőfősáru nem is férhetett el. Ezenkívül az elszállításához szekert, vagy teherautót kellett volna a tolvajoknak igénybe venni, annál inkább, mert az ellopottnak jelzett rőfősáruk kivétel nélkül a legolcsóbb minőségűek közé tartoztak, úgy, hogy ilyen magas értékösszeg mellett az áruk terjedelemben és súlyban hatalmas tömeget képviseltek.

A számlák átvizsgálásánál kitűnt, hogy Darvasnének már 1927. évben 15.000 pengőt kitevő hiánya volt a céggel szemben, egyébként is el volt adósodva és Amerikába szándékozott kivándorolni.

A járőr a nyomozás során megállapította még azt is, hogy a sértett által ellopottnak jelentett áruk egyrésze több vecsési lakos birtokában van, kik azt sértettől az üzletben vásárolták. E tárgyak azonban, mint bűnjelke őrizetbe vehetők nem voltak, mivel a vevők jogos tulajdonát képezték.

A beszerzett adatok kétségtelenné tették, hogy lopás nem történt, s hogy sértett a lopás színlelésével csupán a céggel szemben fennálló hiányokat akarta palástolni. Így a cég sem károsodott volna, mert hozzájut a biztosítási összeghez.

Darvas Kelemennét az örs a pestvidéki kir. ügyésznek feljelentette, a pestvidéki kir. törvényszék pedig biztosítási csalás kísérlete miatt 6 hónapi fogházra ítélte.

*

A bűnöző minden igyekezete arra irányul, hogy a nyomozás sikerét — mely számára az igazságszolgáltatás kezébe jutást jelenti — megghiúsítsa. Gondosan kerüli áruló nyomok előidézését, bűnjelke visszahagyását, de sokszor nem éri be ezzel, hanem a félrevezetés minden csalafinta eszközéhez folyamodva, a helyszín megfelelő beállításával törekszik a nyomozás tévútra vezetésére.

Erre különösen a biztosítási csalási esetek nyújtanak tanulságot, ahol a tettes a valóságot mindig beállításal leplezi. Régi igazság, hogy a legagyafurtabb, leggyakorlottabb bűnöző munkája sem hibamentes. Jól átgondolt mesterkedésébe szerencsére mindig csúszik valami tévedés, elvétel, mulasztás, ami árulójává válik. Ezt a hibát megtalálni és ennek segítségével az egész beállítást felgöngyölíteni a csendőr feladata. A nyomozás kezdetén lépünk mindig azzal a gondolattal a helyszínre, hogy hátha ennél az esetről is félre akarnak vezetni bennünket. Ez a gyanakvás aztán arra ösztökéli a csendőrt, hogy minden adatot gondosabban figyeljen és mérlegeljen, ez sok tévedéstől óvhatja meg őt.

Tudjuk, hogy a nyomozás szempontjából az elmaradt elváltozások éppen olyan jelentőségűek, mint a meglevő, tényleg feltalált elváltozások. Az elmaradt elváltozások felismerése és az azokból való következtetés a félrevezetés leleplezésére különösen alkalmasak. Ezt láthattuk a leír/ I. esetről, hol a lányomok hiányából, a pókháló és porréteg sértetlenségéből a járőr azonnal megállapította, hogy az

ablakon keresztül behatolás nem történhetett, a III. esetről a falban levő rés alapos, kísérletekkel kapcsolatosan történt vizsgálata derített fényt az ügyre. Az V. esetről a tettes többek között ott tévedett, midőn a 14 dollárt és az aranyláncot nem tüntette el, mert nem képzelhető olyan tolvaj, aki az egész üzletet kiüríti, a csekély értékű, nagytömegű és nehezen elszállítható árut fényes nappal elszállítja, de ezeket a zsebében elférő értékeket, melyek már a kezében voltak, ott hagyta.

Ha valamely betöréses-lopásnak jelzett esetről biztosítási csalás fennforgásának gyanuja merül fel, elsősorban azt kell megállapítani, hogy az ellopottnak jelentett értékek az állítólagos lopás időpontjában a helyszínen egyáltalában megvoltak, vagy meglehettek-e? Erre a II., III., de különösen a IV. eset szolgáltat igen szép példát. Igen tanulságos az V. esetről, hogy a csaló olyan tömegű áru ellopását jelentette, mely üzlethelyiségébe be sem férhetett.

Ojama Japán marsall díszkardját felajánlották a Kormányzó Úr Ö Főméltóságának. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága a napokban kihallgatáson fogadta Serényi Richárd kormányfőtanácsost, Zürichben élő hazánkfíát, aki annakidején Kisfaludy-Ströbl Zsigmondnak a Várban felállított Mária Terézia-korabeli huszár bronzszobrát ajándékozta a nemzetnek. Serényi Richárd a Kormányzó Úr Ö Főméltósága iránti tisztelete és hódolata jeléül a kihallgatás alkalmával felajánlotta Ojama marsallnak, a japán nemzeti hőnek díszkardját, aki *Kuropatkin* orosz hadvezért 1904-ben legyőzte. Ezt a kardot Serényi apja kapta Ojamától viszonzásul, mikor neki elküldötte ajándékba Napoleon vadászfégyverét afeletti lelkesedésében, hogy a japán tábornagy megverte az oroszokat, ami Napoleonnak nem sikerült. Ojama a díszkardot a mikádótól kapta. A kard markolata egy rég kihalt halfajta csontjából készült, gazdagon aranyozott, bronzdíszekkel van kirakva, amelyek a japán császári ház címerének motívumait ábrázolják. Pengéje nehéz, ritka massamon penge, melyből csak két példány van a világon, a másik Rockefeller tulajdonában. A kard hüvelye japán vörösarany, nashisi lakkból készült, szintén gazdagon aranyozott bronzveretekkel, ugyancsak a japán császári ház címerének motívumaival ékesítve.

Acton tengernagy, a Kormányzó Úr Ö Főméltósága ellenfele az otrantói ütközetben, meghalt. Acton tengernagy, a Kormányzó Úr Ö Főméltósága ellenfele az otrantói ütközetben, Nápolyban 67 éves korában meghalt. A tengernagy annak a vegyes angoi-olasz tengeri haderőnek volt a parancsnoka, mellyel a világháború alatt a Kormányzó Úr Ö Főméltósága parancsnoksága alatt álló cirkálórakj 1917 május 15-én az otrantói szorosban diadalmasan megütközött. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága a *Novara* parancsnoki hídjáról vezette a hadműveleteket, amelyeknek célja az otrantói szoros aknazárának átörése volt. A cirkálórak rajtaütészerűen jelent meg, áttörte az ostronzárat, egymásulán súlyszettette el az olasz és angol örhajókat. A cirkálórak a sokszoros túlerővel szemben is győztes maradt, amelynek parancsnoka, amint egy római távirat jelenti, Nápolyban most befejezte életét. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága az özvegynek részvétét fejezte ki, amit az olasz kormány feje megleghangú hódoló távirathban köszönt meg.

Dicséretke. A budapesti I. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: vitéz *Pál József* g. th-t, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgál-

latot nagy buzgalommal s eredményesen teljesítette, s mint a törzsgazdasági hivatalhoz beosztott segéd munkás, kötelemait lankadatlan szorgalommal és pontossággal jól végezte; *Antal Agoston* g. th.-t, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idő alatt különböző beosztásokban, különösen pedig mint a törzsgazdasági hivatalba beosztott irodai segéd munkás, kötelemait mindenkor lankadatlan szorgalommal és lelkiismeretes pontossággal, jól végezte; *Bokor József* gy. th.-t, mert 8 éven át, mint osztályparancsnoksági segéd munkás, kötelességét nagy odaadással és kitartó szorgalommal teljesítette és az osztályparancsnokság felállásakor igen buzgó tevékenységet fejtett ki. Nyilvánosan megdicsérte: *Csomor István* törm.-t, mert 10 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, 1 éven át mint irodai segéd munkás, teendőit kiváló szorgalommal és kötelességtudással látta el; *Halmos (Hajzer) Mihály* törm.-t, mert 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén nagy buzgalommal és jó eredménnyel működött és mint járőrvezető, leleményesen és fáradalmat nem ismerő kitartással tevékenykedett. — A székesfehérvári II. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: *Szabó József II.* és *Kiss László th.-t*, *Gulyás Sándor*, *Katona Imre*, *Bérczes Mihály*, *Hörömpöli Lajos*, *Gy. Szél János*, *Kuti József*, *Szabó János IV.*, *Kondor András*, *Sándor Ernő*, *Babos József*, *Bartha Lajos*, *Váli Tóth János*, *Dömötör Imre*, *Gere János*, *Végh István*, *Nemes József II.*, *Tóth István III.*, *Galambos (Leber) Elek*, *Andrási Lajos* és *Szamos (Szokolics) József* törm.-eket, *Juhász János*, *Batki Gyula* és *Tóth Ernő* őrm.-eket, azért, mert a csendőrségi szolgálati idejük alatt, de különösen az utóbbi 3 év alatt a közbiztonsági szolgálatban szorgalommal és igen jó eredménnyel működtek; *Tarr Sándor* g. th.-t, mert hosszas irodai segéd munkási minőségben a gazdaságkezelés terén nagy szorgalommal eredményesen működött; *Kemeter Ferenc* őrm.-t, mert, mint oktatósegéd, a próbacsendőrök képzése terén nagy szorgalommal és fáradhatatlan buzgalommal működött. — A szombathelyi III. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: *Farkas Pál II.* th.-t, mert a közbiztonsági szolgálat terén huzamosabb időn át; mint jv. és őrsparancsnokhelyettes, fáradságot nem ismerő szorgalommal és lelkiismeretes odaadással működött, 1931 óta pedig mint irodai segéd munkás, igen jó eredménnyel működik; *Berke Károly* th.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén huzamosabb időn át, mint őrsparancsnokhelyettes, igen nagy szorgalommal, lelkiismeretes odaadással és igen jó eredménnyel működött, utóbbi időben pedig mint őrsparancsnok, alárendeltjeit példás magatartásával, fegyelmességével és kötelességérzetével helyesen neveli; *Németh József* v. törm.-t, *Bernáth János*, *Major József*, és *Mészáros András* törm.-eket, mert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt úgy a közbiztonsági szolgálat, mint alárendeltjeiknek helyes nevelése és befolyásolása terén fáradságot nem ismerő szorgalommal, lelkiismeretes odaadással és igen jó eredménnyel működtek; *Rédei Mihály*, *Csordás József* és *Földi János* törm.-eket, mert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén, mint járőrvezetők, nagy szorgalommal és szakértelemmel, fáradságot nem ismerő odaadással működtek; *Imrei József* őrm.-t, mert csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, mint járőrvezető, és mint járőrvezető, nagy szorgalommal és szakértelemmel, fáradságot nem ismerő odaadással működik; *Nagy Sándor II.* th.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen az utóbbi időben, mint őrsparancsnok, a közbiztonsági szolgálat terén fáradhatatlanul és igen eredményesen működik, alárendeltjeit helyesen vezeti és neveli, nagy szorgalmával és minden irányú eredményes működésével alárendeltjeinek követendő példát nyújt; *Rédeczi Sándor* törm.-t, mert, mint őrsparancsnokhelyettes, a közbiztonsági szolgálat kezelése, valamint a legénység kiképzése, nevelése és oktatása körül őrsparancsnokát igen nagy szorgalommal és odaadással támogatja, a közbiztonsági szolgálat ellátása terén igen nagy szorgalommal, odaadással és eredményesen működik; *Borbás Pál* törm.-t, mert, mint őrsparancsnokhelyettes, a közbiztonsági szolgálat kezelése, valamint a legénység kiképzése, nevelése és oktatása körül őrsparancsnokát igen nagy szorgalommal és odaadással támogatja, a közbiztonsági szolgálat ellátása terén igen nagy szorgalommal, odaadással, eredményesen működik; *Lépsényi Zsigmond* törm.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt hivatásbeli kötelemének teljesítésében nagy buzgalommal tanúsít és főleg a közbiztonsági szolgálat terén eredményesen működik, valamint minden irányú dícséretes magatartásával fiatalabb bajtársainak követendő példát nyújt; *Farkas Sándor I.* th.-t, mert a csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén eredményesen működött, különösen pedig őrsparancsnoki minőségben alárendeltjeit he-

lyesen vezette és hazafias szellemben nevelte; *Nagy László* v. törm.-t, csendőrségi szolgálati ideje alatt hivatásbeli kötelemének teljesítésében tanúsított buzgalmaért, főleg a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működéséért és dícséretes magatartásáért; *Beke István* törm.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén fáradhatatlanul, szorgalmasan és eredményesen működött; *Németh Ferenc IV.*, *Marton Ferenc II.* és *Ölbei Ferenc* törm.-eket, mert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt kötelemüknek teljesítésében nagy buzgalommal fejtették ki és főleg a közbiztonsági szolgálat terén eredményesen működtek és példás magaviseletet tanúsítottak; *Reményi (Czolner) Károly* th.-t, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működéséért, majd alárendeltjeinek helyes vezetése és hazafias szellemben való neveléséért; *Horvát József IX.* th.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkor kifogástalanul működött, 1933 május hó 1-e óta mint őrsparancsnok, alárendeltjeinek kiképzése, oktatása, fegyelmzése és hazafias szellemben való nevelése és befolyásolása terén fáradságot nem ismerő szorgalommal, lelkiismeretes odaadással és jó eredménnyel működik; *Pálmai (Punak) Péter* th.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen tevékenyen, alárendeltjeinek kiképzése, oktatása, vezetése és befolyásolása terén pedig lelkiismeretes odaadással és igen jó eredménnyel működik. — Nyilvánosan megdicsérte: *Magyar József III.*, *Szamosi József*, *Kalmár Kálmán* és *Nardai József* őrm.-eket, több évi csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalomukért és eredményes működésükért; *Baráth Sándor II.* th.-t, *Tóth Károly*, *Talasz Ferenc*, *Horváth György III.*, *Németh Sándor II.*, *Varga János VII.*, *Horváth Antal* és *Fülöp János II.* törm.-eket, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalomukért és eredményes működésükért; *Percz János*, *Vöcsei István*, *Szalai Sándor III.* és *Horváth Lajos III.* őrm.-eket, többévi csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalomukért és eredményes működésükért; *Molnár Sándor* törm.-t, mert többévi csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén buzgalommal és eredményesen működött, mint szárnyirodai segéd munkás pedig kötelemét 5 éven át igen buzgón és odaadással végezte; *Horváth József III.*, *Kerekes Antal*, *Keszthelyi (Koletár) György* és *Szabó József* törm.-eket, *Hevesi Imre* és *Kovács János* őrm.-eket, hosszas csendőrségi szolgálatauk alatt hivatásbeli kötelemüknek teljesítésében tanúsított buzgalomukért és főleg a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működésükért.

Harminekét magyar hősi halott egy galíciai birtok sirhantjai alatt. A világháború elején, 1914 őszén nagy harcok dúltak a galíciai Sambor közelében levő Zwor mellett *Sprynia* falucska körül, ahol különösen a volt császári és királyi 69. Hinderburg-gyalogezred vívott sok véres harcot az oroszokkal. Az akkoriban visszavonuló hadsereggel az ezred is kénytelen volt halottai és sebesültjei hátrahagyásával visszavonulni. Az ezekben a harcokban hősi halált haltak — miután a visszavonuló ezred nem gondoskodhatott eltemetetésükről — mint eltűntek kerültek a veszteségjelentésbe. A *Sprynia* kastély tulajdonosnője most, majdnem 20 év után levélben közölte a 69. gyalogezred egyik volt tisztjével, hogy az ezrednek azokat a hősi halottait, akik az 1914 augusztusától az október 27-iki visszavonulásig vívott harcokban kaptak sebeiket a visszavonulás után behaltak, valamint azokat, akik a 27-ike körül vívott harcokban estek el, birtokán eltemette. A kastély úrnője összegyűjtötte az elesettek személyi lapjait. A lajstrom tanúsága szerint a *spryniai* birtokon 32 volt Hinderburg gyalogezredbeli katona alussza örök álmát.

Ezrednap. A volt császári és királyi 83. gyalogezred, Szombathely volt háziezredének bajtársi szövetsége húsvéthétfőn ezrednapot tartott Szombathelyen a Bukove Brdó melletti csatának emlékére. Az ünnepély során a bajtársak megkoszorúzták a 83-asok szombathelyi emléksobrát.

Értesítés. A brassói volt 2. gyalogezred bajtársi köre május 6-án, vasárnap d. e. 9 órakor a budapesti Kapisztrán helyőrségi templomban (L. Vár) a világháborúban hősi halált halt bajtársai emlékére kegyeletes istentiszteletet tart, melyre a volt ezred tagjait, azok hozzátartozóit és barátait meghívja. Istentisztelet után bajtársi értekezlet a tisztikaszinó földszintjén levő nyilvános (Nagy Jenő-féle) étteremben (IV., Váci-utca 38.). Közvetlenül utána serlegbeszéd-el egybekötött bajtársi ebéd ugyanott. Esetleges felvilágosítással *vitéz dr. Szepesfalvy János* bajtársi szolgálat (Budapest, V., Akadémia-u. 2. Tel. 234—88.).

Baleset. Jónás Sándor és Olaj Lajos őrmesterekből állott szőnyi őrsbeli járőr március 23-án 3 óra 30 perckor Szőny köz-ség cigánytelepén az idegen cigányokat ellenőrizte. Igazolatlás közben Jónás őrmester Raffai Mária cigánynőt szuronyával a jobb szeme felett véletlenül megsebesítette. Raffai Mária sérülése orvosi vélemény szerint 8 napon belül gyógyunk. Az őrs az elrendelt helyekre jelentést tett.

Gyanúsított üggyilkossága. A fehérgyarmati őrs egyik járőre március 22-én Tomori Mihály fehérgyarmati lakos, háromfikereskedőt baromfilopási ügyben ki akarta kérdezni. Tomori még a kikérdezés előtt a matolcsai vasúti hídról a Szamosba ugrott és a vízbe fulladt. Az őrs az elrendelt helyekre jelentést tett.

Fogyó megszökése. Végi Sándor, lopás miatt elfogott egyén március 31-én 22 órakor a dunavesei község házáról Héjas József törzsőrmester és Vértés József csendőrből állott dunapataji őrsbeli járőr őrizetéből megszökött. Az ügyben kivizsgálás indult.

Fegyverhasználat. Nagy Lajos lőrinci őrsbeli törzsőrmester, aki Táp községben töltötte szabadságát, április 2-án 22 óra 15 perckor verekedő legénycsoporttal találkozott a községben. Nagy törzsőrmester kardot rántott és annak markolatával igyekezett a verekedőket szétválasztani. Ezek közül Sáhó Bálint megragadta a törzsőrmester kardját azzal a szándékkal, hogy elvegye. Nagy törzsőrmester, mivel kardját Sáhó kezéből nem tudta kiszabadítani, előrántotta Frommer-pisztolyát — melynek tartására engedélye volt — és rálőtt Sáhóra, akinek a lövedék bal oldalán az oldalbordák között hatolt a testébe és az ágyékában megállt. Sáhót első segélyben részesítés után beszállították a győri kórházba, ahol április 3-án meghalt. Nagy törzsőrmester nem sérült meg. A kivizsgálás megtörtént, Nagy törzsőrmestert előzetes letartóztatásba helyezve, beszállították a budapesti kerületi parancsnoksághoz.

Budapesti nők a frontharcosok leányaiért. Az Országos Frontharcos Szövetség budapesti, X. kerületi főcsoportjának hölgybizottsága gróf Takách Tolvay József ny. altábornagy úr ónagyméltóságának és a szövetség elnökségének művészi emléklapot nyújtott át, mely szerint a hölgybizottság 1934 március 5-én Adam Éva írónő indítványára elhatározta, hogy a világháborúban résztvevő és Budapest X. kerületében lakó hős frontharcosok leánygyermekéi részére, a régi szép magyar szokás emlékezetére is „Menyasszonyi láda-Segélyalap“-ot létesít. Az alpból éventeként egy vagy több bajtárs leányát emlékképen nagyobb támogatásban fogja részesíteni. Az okmányszerű, művészi emléklapot Palla Jenő tanár, festőművész hazafias lelkesültséggel díjtalannal készítette.

A szombathelyi csendőr altiszti olvasó- és önképzőkör tagjainak, a kör helyiségében, március 8-án „A Székelyföld és a székely nép ismertetése földrajzi, történelmi és néprajzi szempontból“ címmel Fegyver Árpád tiszthelyettes segéd-

oktató, április hó 5-én pedig „A magyar állam földje és népe Trianon előtt és után“ címmel Szigeti Bálint tiszthelyettes segédoktató hazafias ismeretterjesztő előadást tartott. Az előadáson mindkét alkalommal megjelent Rohonci Imre őrnagy elnök, az összes szolgálatmentes legénység és számosan a Szombathelyen letelepedett nyugállományú altisztek közül. Előadás után Rohonci Imre őrnagy elnök a két előadónak, kiválóan összeállított munkájukért elismerését fejezte ki.

Házasságot kötött. A székesfehérvári II. kerület állományában: Laki István th. Ágoston Máriával Császár községben.

Őrsparancsnokká kinevezetett. A székesfehérvári II. kerületben: Ódor Lajos th.

Halálozás. Özv. Boros Mózesné szül. Czant Anna március 28-án Szombathelyen 80 éves korában elhunyt. Az elhunytban Boros Lajos alezredes úr, a szombathelyi kerület beosztott törzstisztja édesanyját gyászolja.

Csendőrségi közlöny. 7. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. A végleges nyugállományba helyeztetett: Gubcsi Lajos V. kerületbeli th. — Állandó nyugállományba helyeztetett: Fenyvesi Lajos VII. kerületbeli th. — Várakozási illetményekkel szabadságoltattak: Horváth István I. III. és Gálosi Sándor IV. kerületbeli th-ek. — Névváltoztatások: Der Lajos őrm. családi nevét „Déri“-re, Kompa Béla őrm. „Kaposi“-ra, Klenes Sándor prbes. „Kövári“-ra, Jaczina Ferenc prbes. „Jánosi“-ra, Hrutka Béla prbes. „Hortobágyi“-ra és Hutka Ferenc prbes. „Honti“-ra változtatta át. — 1933. évi XXI. törvények az ipari és mezőgazdasági kiállításokról és árumintavásárokról. — Szabályrendeletek. Ipari és mezőgazdasági kiállításokról és árumintavásárokról szóló 1933. évi XXI. törvényekről az ipari kiállításokra és ipari árumintavásárokra vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtása. — Gyógyhelyekről és üdülőhelyekről szóló 2810—1931. M. E. számú rendelet módosítása és kiegészítése. — Lenolaj előállításának ideiglenes korlátozása. — Fűszerpaprika termelésének szabályozása. — Fűszerpaprika termelésének szabályozásáról szóló 1890—1934. M. E. számú rendelet végrehajtása. — Csendőrségi elhelyezési kimutatás helyesbítése. — Szolgálati utazások alkalmával felszámítható illetményekre vonatkozó 156.600—VI. b. 1925. sz. körendelet kiegészítése. — A balatonfüredi „Magda“ m. kir. csendőrségi gyógyház megnyitása. — Öltözeti táblázat kiegészítése. — Pornóapáti—Ómajor—Németlövő—Pokolfalu 50—1. sz. útvonal megnyitása. — A gyalogjárón (járdán) a testi épséget veszélyeztető tárgyak elhelyezésének megtiltása. — Kakaó és csokoládé minőségének és forgalmának szabályozása. — Kakaó, csokoládé és ezek csokoládéjellegű készítményei, továbbá a kakaóvaj készítésének és forgalombahozatalának szabályozása. — Spanyol-Marokkó területén bejegyzett autók ismertető betűjele: M. E.

A Fotoélet szerkesztősége statisztikát óhajt összeállítani a magyar fényképezőkről. Felkéri az amatőr és a szakfényképezőket, hogy címüket a Fotoélet szerkesztőségébe, Budapest, II., Margit-körút 58. I. 5. alá beküldeni szíveskedjenek. A beküldéssel semmi kötelezettség nem jár.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály polgári altiszt, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám (Csendőrlaktanya) vagy Fekete Imre nyug. törzsőrmester, Új-Hatvan, Vasváry Pál-u. 15. Árak és munkadíjak: szép, új, dísz toll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 pengő, régi toll átkötése 1 pengő, pótlással 2 pengő, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 pengő, pótlással 3 pengő 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Csendőr urak, közzgazdálkodások figyelmébe!

1 kg koffeinmentes „ELIT“-kávé bérmentve P 1.20,

melyhez sem szemeskávét, sem pótkávét nem kell. 3—4 evőkanálnyit 1 lit r vízben elorralunk s kész az izletes, tápús feketekávét.

Csináljon próbarendelet!

ELIT-kávészem Budapest, VII., Valeró-u. 12.

Csendes Cipőáruház

Budapest, VIII., Baross-utca 77. szám

Megbízható! — Olcsó! — Minőségben elsőrendű! — Külön méretekért! Kedvező fizetési feltételek! — A m. k. r. államrendőrség, a M. A. V. és számos köz- és magánintézmény hivatalos szállítója.

BÚTOR minőségben, árban versenyen felül áll

Bodon Sándor KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!

asztalos mesternél, Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 42. s. a.

Tel.: 431—48. (Hernád-u. sarok. A Keleti p. u. közelében.)

Kombinált berendezésekben állandóan nagy raktár.

A magyar csendőr elsősorban magyar céget támogasson! A 20 év óta fennálló

Nagy Menyhért egyenruhazab-
sága és felszere-
lési cikkek raktára

ajánlja: mérték utáni szabóságát a legkedvezőbb 12 havi részletfizetési kedvezmények mellett.

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9., földemelet. Telefon: 843—52.

Kirendeltségek:

Pécs: Ferenciek-u. 23. || Nyiregyháza: Zrinyi Ilona-u. 9. || Miskolc: Gízella-u. 15.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéztrásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási álciszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros trónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, trógéppel kettős sortávolságra, kéztrással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidített nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének trásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrek-túrát mi végezzük, korrek-túralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésnek árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem trunk, ha a beküldő válaszbellyel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötéjgyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlékszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el,

mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú le-génységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.512. számú postatakarékpénztári csekszámlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörmeányi-út 21. szám.”

Oktatótisz. 1. A Szut. 307. pontja az igazoltatás fogalmát a személyazonosság igazolásához köti, helytálló tehát a felfogás, hogy az igazoltatás fogalmát egyéb szolgálati ténykedések során ne használjuk. A csendőr csak ismeretlen igazoltathat, ha pedig ismerőst talál olyan körülmények között, hogy valami fellépésre szükség van, akkor nem igazoltatja az illetőt (nem is lehet, mert ismeri), hanem megállapítja, hogy az illető mit művel, mi a szándéka stb., stb, vagyis „fellép vele szemben”. A köznyelv ugyan azt mondáná, hogy az, akivel szemben a csendőr fellép, voltaképpen ilyenkor is „igazolja magát”, nevezetesen azt, hogy mi járatban van, mit művel stb., ismételiük azonban, hogy az utasítás 307. pontja értelmében vett igazoltatásnak ez nem felel meg, ne is nevezzük annak, hanem egyszerűen fellépésnek. 2. Magának a kifejezésnek semmi jogi jelentősége nincs, csak éppen így hangzik legmagyarabban. Az átadás azonban nemcsak gyakorlatias kifejezés, mert a Szut. 465. pontja, illetve 17. melléklete is a foglyok „átadásáról” beszél. A hatóság elé állítással ugyanis maga az elfogás elérte a célját, az átadás pedig ennek természetes folytatása.

Paplak. 1. A tréfa gyenge. 2. Az 1927. évi március 31-én 120.433/eln. VI. c. 1927. sz. alatt kiadott B. M. rendelet alapján vonják le a gazdasági hivatalok a protestáns egyházi adót. Illetményei után kétszeres adót senkitől sem lehet követelni, ha azonban a csendőrnek magánvagyon van, azt természetesen a polgári egyházakozságra is megadóztathatja. Ha a gyermekei protestáns felekezeti iskolába járnak és szegényebb egyházakozságról volna szó, az illetékes honvéd vegyesdandárparancsnokság tábori lelkesi hivatalától kérheti, hogy a katonai egyházi adó alól felmentést kapjon s ehelyett akkor a községbeli egyháznak fizetheti az adóját. Kérésében hivatkozzék a 4826/Eln. H. M. 1925. sz. rendelettel jóváhagyott Egyházszervezeti Szabályok 8. pontjára. Ezt a kérelmet nem kell szolgálati úton felterjesznie, közvetlenül is lehet.

Somló. Már hatévi tényleges szolgálat után kérhet igényjogosultsági igazolványt. A tényleges állományúak ki-hallgatáson adják elő a kérésüket, a nyugállományban levők pedig a belügyminiszter úrhoz (VII. c. osztály) címzett kér-

Fényképezési szaküzlet
Hatschek Emil
Használt fényképezőgépek nagy választékban. **Andrássy-út 13. Tel. 22-2-59**

OTT VÁSÁROLJON,

Kérje tavaszi árjegyzékünket.

ahol már a cég neve is garancia
az áru jó minőségéért

REFORM RUHÁZATI RT.

minden eladott anyagért felelősséget vállal! — A legújabb női tavaszi kabátok és divatanyagok már beérkeztek. — Kívánságára női kabátokból, ruhákból, férfiöltönyökből stb. kiválasztás végett több darabot szívesen küldünk. — Kérjen mintákat és árajánlatot!
A csendőrök számára a **legkedvezőbb fizetési feltételeket nyújtjuk!**

Reform Ruházati Rt.

Budapest, VI., Vilmos császár-út 5.
Telefon: 132-96 és 130-96.

vényüket nyújtják be a nyilvántartó gazdasági hivatalhoz, amely a szükséges okmányokkal, adatokkal a kérvényt felszereli. A szóbanforgó megszakítás nagyon hosszú s különösen az lesz, mire álláshoz jut, a megelőző szolgálati idő beszámítására tehát kegyelmi úton is kevés a remény. Ezt különben csak az újonnan szerzendő állásából történt nyugdíjaztatása után kérhetné. Azt kellene igazolnia annak idején, hogy a hosszú megszakítás önhibáján kívül keletkezett.

H. A. 307. A volt pozsonyi 13. közös gyalogezred irattára megszállt területen maradt, a volt 307. honvéd gyalogezred irattáráról nincs adat.

Körös. A rendszeresített létszámban egészségügyi tiszt-helyettes rendszeresítve nincs, ebben a beosztásban tehát a tiszthelyettesi rendfokozatot nem lehet elérni. Ha remény van arra, hogy az őrsparancsnokképző iskolába vezénylik, emiatt ne mulasszák el a jelentkezést.

N. J. törm., Győr. A megszakítások miatt bátyja katonai szolgálati idejét nem számítják be, de így is megvan már a 15 évi beszámítható szolgálati ideje, a 40 százalékos szanalási levonás alól tehát mentesül. Nyugdíjaztatása után azonban nyújtson be kegyelmi kérvényt a katonai idő beszámítása érdekében, mert azok közé az életben maradt kevesek közé tartozik, akik csakugyan sokat szenteltek az életükből a hazának, mert alig hogy a háromévi szolgálat után leszereltek, kitört a háború, azt végigküzdötték, sőt bátyja a kommunizmus bukása után megint katonai szolgálatra jelentkezett, leszerelése után pedig nem sok megszakítással belépett a rendőrséghez. Ez olyan derekas katonai és hazafiúi mult, hogy a kérését legfelsőbb helyen valószínűleg teljesíteni fogják, ez pedig majdnem kerek 10 évi többletet jelentene a nyugdíjában. A katonai szolgálati időt természetesen annakidején okmányokkal kell igazolni s ha kitüntetései, katonai szolgálati idejéből dícséretei, előjárói elismerései vannak, hivatkozzék azokra is. Magánlevelet nem írunk, a 20 fillér bélyeget lapunk javára bevételeztük.

A. J. Jászay Miklós ny. alezredes címe: Budapest, IV., Egyetem-utca 2. Vitéz Legényei Pintér István (nem Zoltán) ny. alezredes címe: Budapest, IV., Semmelweis-u. 17.

D. J. fegyőr, gyűjtőfogház. Ha az igényjogosultsági igazolvány alapján elnyert állás betöltése egészségügyi okokból nehezére esik — de ettől függetlenül is —, akár milyen más állásra pályázhatik szintén igényjogosultsági alapon. Mindenesetre jobb, ha egészségügyi okokra hivatkozik. Hogy aztán a kiszemelt állásba bejut-e, azt előre senki sem mondhatja meg, ismételjük azonban, hogy elvi akadály nincs.

D. I. próbacsendőr, Tata. Atruházásnak csak akkor van helye, ha az apa nem él, de akkor is az özvegyet s az ő halála esetén a legidősebb fiút illeti a háborús emlékérem. Az apának a fiú javára lemondani az éremről nem lehet, mert ez nem vagyon vagy ajándék, hanem erkölcsi elismerés annak, aki a háborúban résztvett. Kérje csak az apja, az utódok azután az érem tiszteletbentartásával is örizni fogják az emlékezetét.

66666. Legénységi nősüléshez nem kell ingatlanbiztosíték, csak azt kell igazolni, hogy a házasság a csendőri anyagi helyzetét családi életre alkalmassá, szilárdá teszi. A levelében közölt körülmények ennek a szempontnak megfelelőek, dönteni azonban a körülmények részletes ismertetében az előjárói fognak.

Tisza. 1. A Kúnszentmiklóson állomásozott volt 1. közös tüzérezred irattára Szedentem van az alispáni hivatalban. 2. Dr. Liptay Sándor címe: Diósjenő (Nógrád megye). 3. Néprajzilag nem állapítható meg a név eredete, de mert sok magyar család viseli és nemesek is vannak, megtarthatja. Az 1754—55. évi országos összeírás alkalmával Borsod megyében János, Szabolcs megyében Mihály igazolta a nemesiségét.

Ibolya. Kötve hisszük, hogy akadt magyar belügyminiszter, aki erre a névre azt mondta, hogy magyar. Feltétlenül meg kell változtatnia az érdekeltnek, ha azt akarja, hogy nevében is magyar legyen.

Budapest. Rendezés alatt álló kérdés. Néhány hónap alatt valószínűleg eldől.

Rába folyó. Kovács Endre volt főhadnagy címe: Hedrehely. A volt 20. honvéd gyalogezred irattára a zalaegerszegi alispáni hivatalban van, ott valószínűleg még több és hitelesebb adatot talál.

Öreg rendőr. Az 1924 március 5-én kelt 11.201/VI. a. 1924. számú belügyminiszteri rendelet intézkedik, hogy az őrszobáknak nem szabad felügyelet nélkül maradniok. Ennek biztosítására elsősorban a hármas számból vezényelt őrszobai tartalékszolgálat szolgál. Ha a létszámhiány miatt nem lehet őrszobai tartalékot vezényelni, vagy ha olyan rendkívüli eset adódik, hogy pillanatnyilag nemcsak az őrszemszolgálatuk után pihenő rendőröknek, de az őrszobataraléknak is el kell hagynia az őrszobát, hát akkor persze, hogy nem marad ott senki. De ez egészen kivételes eset s mint ilyen, egyáltalán nem gyengíti a szabályt.

44.444. Nyugállományba helyezéssel mellett állandó nyugdíjra elvileg csak az tarthat igényt, aki életének 60. évét betöltötte, vagy a szolgálatban, az esetleg felemelten számítható idő és hadiévek betudásával 40 évet eltöltött vagy a legalább 9 év 6 hónapot meghaladó szolgálati idő után tartósan szolgálatképtelenné, azaz csendőrségi szolgálatra tartósan alkalmatlanná vált. Egy szintén törvényes módja a nyugállományba helyezésnek, amikor a szolgálati időre és a szolgálatképeség fokára való tekintet nélkül, felülvizsgálat mellőzéseivel hivatalból helyezik állandó vagy időleges nyugdíj mellett nyugállományba az olyan csendőrt, akinek a tény-

A MAGYAR KÖNYV NAPJA

1 9 3 4

P. GULÁCSY IRÉN FEKETE VŐLEGÉNYEK

című hatalmas történelmi regénynek KÖNYVNAPI KIADÁSA 800 oldalon egy kötetben, egész vászonkötésben 5 PENGŐBE kerül és kizárólag annyi példányban készül, amennyi megrendelés érkezik. A Magyar Könyvnap után a „Fekete vőlegények” ismét csak a háromkötetes kiadásban és a most érvényben lévő bolti áron (fűzve 12 pengő, kötve 20 pengő), lesz megszerezhető!

Előjegyezhető a kiadónál és minden könyvkereskedésben!

Singer és Wolfner Irodalmi Intézet Rt. kiadása
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16. SZÁM

Újjáépített
m á r k á s **ÍRÓGÉPEK** Javitás — Karbantartás
Írógép-szalagok. — Carbonpapír stb.
POLGÁR LAJOS Budapest
V., Grót Vízgyázó Ferenc-u. 3.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező írtelési feltételek.

Minőségben és **LUKÁCS**
árban vezet **BŰTORÁRUHÁZA**
Budapest, VII., Dohány-u. 30. (Kazinczy-u. sarok)
Dús rakár a 1-gegyszerűbbtől a legműveszebb kivitelig.
A magyar kir. csendőrség tagjainak **árengedmény,**
kedvező írtelési feltételekkel.

SZÖNYEG mindenfajta ebédlő-, öszezektő-, ágylő-, futószőnyegek, lakarók, függönyök, bútorszőnyegek, ágy- és asztalgarnitúrák, szőnyeg- és bútorteknő, de a legmegbízhatóbb minőségben, de a legmegtakaróbb árban, **legkedvezőbb írtelési feltételek mellett** szállít a m. kir. csendőrség tagjainak gyári szőnyegek lerakata
KRAUSZ JENŐ Budapest, V., Bálvány-utca 15., főlem.

leges szolgálatban való további meghagyása szolgálati, fejelemmi vagy egyéb nyomós okokból nem kívánatos. A nyugdíj kimérete mindig a beszámítható szolgálati időtől és a legutóljára kapott fizetés összegétől, nem pedig attól függ, hogy az illető a fenti esetek melyike alapján nyugdíjaztatott. Kivételt képez az olyan eset, amidőn a csendőrségi szolgálatra való teljes képtelenséget valamely megbízhatóan a szolgálat teljesítése közben elszenvedett baleset, rendkívüli esemény vagy ellenszégülökkel folytatott harcban stb. kapott sérülés vagy sebesülés idézte elő. Ilyen esetekben a nyugdíj, a szolgálati időtől függetlenül a sérülés okozta szolgálatképtelenség, valamint a polgári munka- és keresetképtelenség fokához mérten kedvezményesen, esetleg a legutóljára kapott haviszold és csendőrségi pótdíj teljes összegével felérő kiszabatban is megállapítható. A kérdezett esetben a lakáspénzen felül kb. havi 24 P 80 f. nyugdíjra számíthat.

L. B. ny. őrm. Csaholc. 1. Előfizetése a most beküldött összeggel 1934 december 31-ig rendezve van. 2. Havi 27 P 50 fillér.

Periár. Ha megszállott területen akar házasságot kötni, itthon előbb ki kell magát hirdettetnie, vagy pedig a kihirdetés alól a törvényhatóság első tisztviselőjétől (alispán, tvhj. város polgármestere) felmentést kell kérnie. Ha a kihirdetés megtörtént, ennek igazolását, illetve a felmentést igazoló okmányt szolgálati úton terjessze fel az igazságügyminiszter úrhoz a saját és arája születési anyakönyvi kivonatával és állampolgársági bizonyítványával s azzal a kérrrel, hogy tanusítványt kapjon arról, hogy a tervezett házasság a magyar jogszabályok szerint akadályba nem ütközik. Csatolnia kell még a kérvényhez egy nyilatkozatot, amelyben meg kell írni, hogy az ön és arája legjobb tudomása szerint a tervezett házasságnak nincs akadálya. Ezt a nyilatkozatot mindkettőjüknek alá kell írniok. Ha az igazságügyminiszteri tanusítvány a kezében van, akkor a megszállt területi hatóság előtt házasságot köthetnek, ha ugyan aztán az idegen hatóság különféle ürügyek alatt akadályokat nem támaszt. Mindenesetre ckosan teszik, ha előbb ez ara alaposan körülnéz odaát, hogyan állanak a dolgok eféle rosszindulatok dolgában. Ha aztán úgy látják, hogy mégis megoldható a kérdés, megvan hozzá az igazságügyminiszteri tanusítvány is, akkor szerezzen útlevelet s kérjen szabadságot. 2. A házasságkötéssel a feleség magyar állampolgárrá válik, tehát magyar útlevelet kell számára kérni az ottani követségen. 3. A kelengye áthozatalára nézve olvassa el a lapunk múltévi 682. oldalán „T. J., Cigánd” jeligére küldött üzenetünket. Mindegy, hogy teherárúként vagy kézipodgyásként szándékoznak a kelengyét áthozni, az említett üzenetünkben közölt alakiságokat mellőzni nem lehet.

55.555. 1. A honvédségi nyugdíjtörvénynek 1934 január 1-ével a csendőrség legénységi állományú egyéneire történt kiterjesztésével, a régi értelemben vett „ideiglenes” és „végleges” nyugállományba helyezés megszűnt. A jelzett időponttól kezdve a véglegesített legénységnek nyugállományba helyezése esetén állandó vagy időleges nyugdíjra van igénye. Állandó nyugdíjat kap, akinek 9 év 6 hónapot

meghaladó beszámítható szolgálati ideje van, míg az időleges nyugdíj az olyan véglegesített csendőrnök jár, aki 9 évi és 6 havi beszámítható szolgálati idő betöltése előtt válik szolgálatképtelenné. Az időleges nyugdíj annyi éven keresztül jár, ahány évet az illető tényleges szolgálatban egészben vagy csak részben is eltöltött. Tehát pl. 6 évi és 3 havi tényleges szolgálat után 7 éven keresztül jár az időleges nyugdíj. Azt, akinek törődöttsége vagy betegsége olyan természetű, hogy szolgálatképesége a felülvizsgáló bizottság véleménye szerint rövid időn belül helyreállhat, vagyis csendőrségi szolgálatra újból alkalmas lesz, 6 hó vagy egy év tartamára várakozási illetmények mellett szabadságolják. Állandó nyugállományba helyezett legénységi egyének minden további engedély nélkül nősülhetnek és ha ezt a házassági anyakönyvi kivonat csatolása mellett a belügyminiszternek bejelentik, feleségük után havi 12 P 40 f. családi pótlékban is részesülhetnek. A nyugállományban engedély nélkül kötött házasság esetében azonban az özvegy özvegyi nyugdíjra igényt nem támaszthat. Ha azonban a f. évi január 1-e után állandó nyugállományba helyezett legénységi egyén szabályszerű engedély mellett köt házasságot, úgy elhalálása esetén özvegye az 1921. évi XXXII. t.-c. 40. §. 4. pontja értelmében özvegyi nyugdíjat is kaphat. A nyugállományúak nősülési engedélyére vonatkozó részletes intézkedéseket a közeljövőben rendeleti úton fogják kiadni. 2. Az u. n. szanalási levonást azokra alkalmazzák, akik 15 beszámítható szolgálati idő elérése előtt helyeztetnek nyugállományba. Beszámítható szolgálati idő minden olyan tényleges szolgálat, amelyet az illető akár polgári állami vagy ezzel egyenlő más állásban, továbbá a honvédség, (folyamórség, határórség) vagy a csendőrségnél töltött, úgyszintén az esetleges hadiévök és a felemelt szolgálati idő. Ha tehát egy törzsoermester a honvédségnél 2 év 7 hónapot, a csendőrségnél 11 év 1 hónapot, összesen 13 év 8 hónapot ténylegesen szolgált, ehhez hozzászámítva a felemelt szolgálati időt: 1 év 11 hónapot, a beszámítható szolgálati ideje tehát mindössze 15 év 7 hónap, minél fogva reá a 40%-os szanalási levonás már nem terjed ki.

Kecskeköröm. A három-nyomásos gazdálkodást törvény teszi kötelezővé, de a mind nagyobb földéhség miatt ez a gazdálkodási rendszer elavultnak tekinthető. Lényege az, hogy a föld egy részét minden évben legeltetésre is alkalmas ugarnak kell hagyni, másik részén kalásos, harmadik részén pedig kapás növénytermesztés folyik. Újabban a legelő-kérdést közös legelők létesítésével igyekeznek megoldani, az egyes gazdák pedig nem hagynak ugart, hanem zöldtakarmányt vetnek.

Kréta. A nősülési engedélyek kiadása terén nem kerülhetnek túlsúlyba az őrsparancsnokká kinevezett tiszthelyetesek, mert ezek a 20 százalékos korlátozáson felül kapnak nősülési engedélyt. Mindenki tisztában van a családalapításhoz fűződő nemzetfenntartó érdekekkel, ennél is előbbrevalók azonban a csendőrség szolgálati érdekei. Ha csak gazdasági feltételeken mulnák a dolgok, a százalékos korlátozás nem volna meg, mert az állam a csendőrtől sem sajnálja a családi pótlékot. Itt tehát hibás a felfogása. Kizárólag

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Tavaszi és nyári szövet- és selyemujdonságok és az összes egyéb ruházati cikkek nagy választékban.
Olesó árak — Megbízható minőség — Pontos kiszolgálás — Legkedvezőbb fizetési feltételek

VASS

JÁNOS IRÓGÉPUZEME, Budapest,
IV., Irányi-utca 4. Tel.: 83-6-28

ÚJJAÉPÍTETT IRÓGÉPEK

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező
fizetési feltételek.

Sokszorosító és Portable-gépek.
Kellékek. Javító műhely.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 85-161
EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 36-161

Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fehérneműváznak, ruhaszövedek. **Lakberendező Vállalat!**

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árendemény!

Magyar csendőr a magyar gyártmányú

SCHMOLL-PASTA-T

használja!

FÖLDBŐL ARANYAT
csinálhat: vosso a 60 éve kipróbált
MAUTHNER MAGOT

szolgálati érdekek teszik a százalékos korlátozást nélkülözhetetlenné s hogy mik ezek a szolgálati érdekek, törzsörmes-ternek már nem kell magyarázni. A belépés előtt különben mindenki tisztában van vele, hogy milyen nőülési szabályok állanak fenn a csendőrségnél s ha azokat önmagára elfogadhatatlannak látja, módjában van még idejében más pályát keresni. A csendőrségi szolgálatnak vannak küzdelmei és lemondásai, de vannak rendkívüli előnyei is, amelyeket a legtöbben másutt soha sem kapnák meg az élettől. Azt pedig éppen sehol és senki nem találja meg, hogy a dinnyét mag nélkül kanalazza.

T. G. volt cs. őrm., Tiszacsécsé. Elintézés után azonnal megsemmisítünk minden levelet, az önével is ezt tettük. A második levelében megadja a címét, de nem írja meg, mit akar tudni. Írja meg most már mindkettőt.

Kárpát. Az elődök születési okmányaiiban kutasson, míg a magyarázatot megtalálja. Ha így sem tisztázódik a kérdés, akkor már csak az öregek segíthetnek, akik esetleg emlékeznek rá, hogy a betű mit jelent s mikor került oda.

Ny. J. th., Székesfehérvár. A volt cs. és kir. 5. gyalogezred irattára megszállt területen megsemmisült.

Mátészalka. Az őrsnek semmiféle hivatalos ügydarab átvételét nem szabad megtagadni, sőt mindenemű magánbeadványt is köteles elfogadni, az átvételt el nem utasíthatja. Más kérdés az, hogy a beadványt a szabályoknak megfelelően miként intézi el. Ha a felhívás illetékes helyről — ebben az esetben a vizsgálóbírótól — származik, akkor mellékes, hogy azt ki és hogyan kézbesíti az őrsnek, a kézbesítés módja a felhívás hitelességén nem változtat. Természetes, hogy ha a felhívást magánszemély kézbesíti és ha annak hitelessége iránt kétség merül fel, foganatosítás előtt írásban, vagy ha sürgős, távbeszélőn kérdést lehet intézni a kiadó bírósághoz vagy hatósághoz. A bűnügyi zárlat kérdésében lekszikönválaszt adunk.

Kéziratok.

Mecsekalja. Jó, közölni fogjuk.

Miskolc. Nem mutató felvétel, az alakok aprók, nem lehet senkit felismerni, de tömeghatása meg nincsen. Egy kis fényudvara is van, nem közölhető.

Otthon. Nagyon szép dolog, hogy annyira várja vissza távollévő bajtársait, de már a vers, amit erről írt, nem szép. Sőt.

H. J. th., Tevel. Az első kettő nem jó, a harmadikat más változatban már többen beküldték.

Sz. J. th., Csömör. Jó, közölni fogjuk, de előbb a másik kerül sorra.

B. J. ny. th., Budapest. Kivonatossan közölni fogjuk.

24.052. Hangulatos, sikerült leírás, de nem tudunk neki helyet szorítani. Lapunk korlátolt terjedelme a tartalom

megválasztásában reánk kényszerít bizonyos elveket, amelyek alól sikerült írással sem tehetünk kivételt.

Hádes. Elég jó, kissé átfésülve közölni fogjuk.

V. P. I. th. Csak eredeti költeményeket közlünk.

Március 15. Van néhány ügyes sora, de az egész nem olyan jó, hogy közölnünk lehetett volna.

P. L. őrm., Fertőrákos. Nincs rosszul megírva, de a téma kissé rémregényyszerű. Két és fél gépírással oldalon két halál egy kissé sok. Aztán, ha ír, miért nem ír magyar emberekről? Honnan vette azt a nyakatekert nevet? Nem közölhető.

Itt a tavasz. Elég jó. Kissé átfésülve közölni fogjuk.

K. G. th., Budapest. Nem olvastuk az illető törvényhatóságnak a cigányok tetoválására vonatkozó javaslatát, de ha megtette, gyakorlatiatlan és kivihetetlen javaslatot tett. Eltekintve a törvényes nehézségektől, ugyan ki és hogyan tudna minden cigányt tetoválni. Gondolja csak el, hogy Önnek kellene ezt az egész országban nemcsak most végrehajtani, de később is állandóan pótolnia, mit tenne? Főne a feje alaposan s bizonyosra vesszük, hogy végtére is nem a cigányok szólnának meg, hanem Ön. Van ennél sokkal egyszerűbb nyilvántartási mód is: a daktiloszkópia, de azt sem lehet megcsinálni, pedig éppen elegendő török rajta a fejüket. Nem közölhető. Az elbeszélés témája sablonos, ugyanezt többféle változatban már többen feldolgozták. Na, meg aztán egy vadászati kihágás mégsem ok olyan rettenetes kétségbeesésre. Ezt nem közölhetjük. Próbálkozzék talán az őrséletből valami aprósággal.

Koppányvölgyi. Rossz vers, nem közölhető.

O. G., Székesfehérvár. Hölgyek az autón. Nem nekünk való. A másiktól megüzentük, hogy jó, jönni fog. Tessék figyelemmel kísérni az üzeneteinket, mert levelet nem írunk és kéziratot se küldünk vissza.

S. J. g. szds. Igen jó, közöljük.

Sz. F. őrm., Ozora. Igen derék dolog volt mind a kettő, de nem annyira jelentős esemény egyik sem, hogy érdemes lenne közölni. Szokják le a túlszálkás írásról, mert nehéz és fárasztó az olvasása.

55.555. Úgyesen összeállította, közölni fogjuk. A bélyegget lapunk javára bevételeztük.

B. M. ny. th., Ujpest. Jóleső örömmel olvastuk lelkes levelét, mint annak bizonyosságát, hogy huszonkilenc évi csendőrségi szolgálati idejére ma is maradéktalan szeretettel és büszkeséggel emlékszik vissza s annak dacára, hogy már évek óta nyugállományban van, lélekben most is a testület tagjának érzi magát s büszkeséggel tölti el, ha jóképű, katonás megjelenésű, tiszta és rendes csendőrrájort lát. Bizony igaz van: a közönség mindjárt megjegyzést tesz a csendőrökre, ha a legkisebb hibát vagy ferdeséget látja rajtuk, de nem fukarkodnak ám az emberek a dicsérlettel sem, ha a csendőr arra érdemes. Tartsa meg továbbra is a testület iránt való ezt a szeretetet s legyen nyugodt: mi, akik még ténylegesen szolgálunk, szintén a régi érzelmekkel viszonzunk nyugállományú bajtársaink barátságát.

G. J. th., Sárospatak. Az első nagyon jó, jönni fog. A többi gyenge.

Sz. Gy. th., Egyházaskócs. Valóban szép és nemes cselekedet, amit leír. Mint láthatja, éppen a mai számunkban közlünk idevágó pályázatot, pályázzanak Önök is.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

ágynemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket kaki- és civilruhászöveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER I. csendőrségi ruházati üzletében

Budapest, VI., Király-utca 28. szám.

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég beltagja

Pollák Rezső „ALBA” cipőáruháza
Székesfehérvár
Bőr- és lakk-síma zugoscipők, csizmák, női és gyermekcipők legjobb beszerzési forrása.
Kedvező fizetési feltételek. — Kéren képes árjegyzéket

TÓTH BÚTORCSARNOK

Budapest, VIII., Sándor-tér 4.

Óriási választék polgári bútorokban, mélyen leszállított árak. Részletre is.

KAUFMANN A. ÉS TÁRSAI Budapest, II., Margit-krt. 52 Telefon: 52-5-36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Ár egységét ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezkesedik.

Bútor vásárlása előtt saját érdekében látogassa meg raktáramat

Komplett hálószoba már 150 P-től

Raktáron tartok: Háló-, ebédlő-, úr-szoba, konyhabútorokat kárpitozott és kombinált bútorokat.
Budapest, VII., István-út 41-43.
(Áréna-útnál.) Telefon: 45-0-09.

Magyar kislipari termékek!

A m. kir. csendőrség tagjainak a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.

Naplóm a világháborúból.

— Harcok a gyönyörű Erdélyért. —

Írta: KÓRIK GÁBOR

tiszalöki földműves, volt népfelkelő
örmester.

(8)

— Örmester úr! nézze csak azt a topelec oláht... Ez biztosan tiszt... Gyere csak, az apád erre-arráját! — Már puffent a puská és a „topelec” felfordultan gördült lefelé. Ilyenformán humorizáltak körülöttem a szegény honvédek... Én pedig elkezdtem gondolkodni... Még az este megtudtam a főhadnagy úrtól, hogy mi itt csak ideig-óráig vesszük fel a harcot, amíg a trén kivonul a hegyoldalból. Azután visszavonulunk Csíkszereda felé... A visszavonulás parancsra történi és a parancs telefonon jön... Én azonban láttam az ellenséget telefonunkat elválni, éppen akkor, amikor két telefonista vonalvizsgán volt, csakis jó lábuknak és a közeli erdőknek köszönhető, hogy megmenekültek. Továbbá a század többi részét sem hallottam tüzeini. Mert hiába volt ez az iszonyú hangverseny, a mi fegyverünk hangja kiismerhető volt az ellenség fegyvereinek hangjától. Embereim az utolsó löszertüket lövöldözik. És a bekerítő ellenséget, ha nem is láttam a terepviszonyok sajátsága miatt, szinte érezni véltem már bosszús, veszett lehetőséget... És láttam a visszavonulásra kijelölt utat, az egyetlen egyet, az ellenség ágyú- és gépfegyvertüzétől elárastva... Na, mondom, szépen vagyunk! Valami furcsán mosolyogtam azon, hogy már az első ütközetben oláh fogságba kerülök és a pesti honvédek szavajárása szerint „bevonulunk a nagykáderhez”, — ami alatt a „hadifogság” értendő. Bajnak elég baj így is, mondom magamban, de ki tehet róla, ha nem lehet másként. Itt, ha csak a jó Isten valami csudát nem tesz, tíz perc múlva fogolyá válunk.

Pillanat alatt sok gondolatom támadt. Ha ezek a vadállatok előérkeznek, meglátják ezt a sok üres töltényhüvelyt, bosszúból felkoncolnak bennünket. Nem törődnek ezek a genfi egyezményekkel. Menekülésre pedig csak egy út van, fel az 1494 méteres magassági pont felé, mert jobbról-balról már kerítene, sőt már mindjárt itt is lesznek. És az az egyetlen menekési út az ellenség legrettenetesebb tüze alatt áll. És amíg eltűnhetünk, addig négyszáz lépést kell futni, — felfelé... Ki bírja ezt ki? És aki mégis kibírja, addig hányszor szitává lövik! A legutolsó gondolatom az volt: „Ej, megnézem, hol van a főhadnagy úr?” Nem volt már

„cél” sem. Az ellenség fedezéket készített átellenben. A fiúk beszüntették a lövést, nem volt már töltényük sem. A hátizsákom, szerencsére, a tisztí fedezékben volt. Negyven élest tartogattam még a tölténytáskámban. Köpenyem, tekintve az éjjeli hideget, rajtam volt. Kenyérzsákom egy kenyérral az oldalamon lógott, az ásóm is meg volt. Ennyiből állott a felszerelése.

Pillanatig még gondolkodtam. Ha itt maradunk: legálábbis biztos hadifogság. Ha visszavonulunk, esetleg megmenekülhetünk ép bőrrel is. De csak nagyon esetleg. Inkább az utóbbi. Kiadtam a parancsot: vissza! És kiugrottam az árokból.

De bizony nem követett senki. Biztonságosabb volt megapalulva maradni. Mindegy. Nem volt idő magyarázatra és szónoklásra. Megkezdtém hát magam a „visszavonulást”.

Húsz lépésnyire felfelé szaladva, a legsűrűbb golyózáporban, egy pillanatra végignéztem a század állásain. Üresek voltak! Nagy ég! Ezer meg ezer vérszomjas fenevad között harminc magyar egyedül. De ezt már csak fekvé gondoltam, mert még úgy is célpont voltam a hegyoldalban. Az ellenség, midőn látta, hogy elestem, beszüntette a tüzelést. Pillanatig fekhettem csak. Elgondoltam, mi is lesz, ha felállok? Felugrottam mégis, s megszaladtam. S megkezdődött a tűz egyedül én magamra. Ágyúk, gépfegyverek, puskák csak egyedül énám ontották tüzüket.

A kiskaliberű hegyi ágyúk gránátjai mellett csapódtak le és belefulladtak a gyepek földbe. A golyók szántották a gyept körülöttem és csodák-csodájára nem sebesülem meg. Sokszor elvágódtam, meg egy párat gördültem is, mint az elesettek. De a puskámat jól markomba szorítottam. Gondoltam magamban, de rosszul lőnek ezek! Vagy tán nem jó a municiójuk?

Ismét felugrottam. A veszedelmes útnak éppen a közepén voltam. Most már mindegy volt szaladni akár előre, akár — hátra! Eddig a pontig szinte bántam, hogy megpróbáltam ezt a veszedelmes játékot. Most már azonban mindegy. A tisztí fedezéknél újból le kellett esnem. Valósággal összerogytam. A hátizsákomért csupán a kezemet kellett volna ki nyújtani, de nem volt annyi erőm sem. Csak úgy kapkodtam levegő után. Pillanatig fekhettam itt is, de addig is láttam, hogy a fedezékben mi minden volt!... Volt ott vagy tíz darab hátizsák, egy csomó töltény, vagy száz konzerva, vagy száz kenyér. Az ellenség azonban nem soká hagyott bémulni. Három gránát hamarosan lecsapott a kunyhó körül, felugrottam. Maig csodálkozom, hogy képes voltam megtenni.

Ötven lépés után újra el kellett esnem, mert a golyóeső csak úgy hullt körülöttem. A „cél” egyedül én voltam. Egy

Bútor
Szönyeg
Recamlerek
Sezlonok
Takarók
Paplanok
Fáznak
Féhneműek
Ágyanoműek
Ruhaszövetek
Kárpitosárak

Központi Lakásberendező-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

(A Zeneakadémiával szemben.) Kifűnő minőség. Olcsó árak.

**Előlegnélküli kedvező
részletfizetés!**

Megbízottunkat vidékre is elküldjük.

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztögyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tiszta gyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőkézből minden közvetítő drávasítástól mentesen, a posztögyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztögyárunk a legadó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — íméltelen oktat: **élsmerésben** részeseül **állandó szerződéses** felruházója. Tekintse meg örsére küldött mintáinkat. Kivanságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztögyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztögyára.
Budapest, I., Lenke-út 117. Özemben 1922 óta 300 munkással.

BÚTOR

teljes lakásberendezések
a legegyszerűbbtől a legdiszesebb
kivitelig.

HAZAI BÚTORIPARI ÁRUHÁZ

Budapest, VII., Kertész-u. 2. — Flórküzet: VIII., Baross-u. 5.
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel is.

OPTIKUS

LIBÁL és MÄRZ FÉNYKÉPÉSZETI
SZAKÜZLET

Tel.: 299-56.

Budapest, VI., Teréz-körút 54.

(Nyugati pályaudvarral szemben, Pódomaniczky-utcai sarokházban.) Törzs-
ület alapítva 1846-ban. Ajánlatok: **Szomüvegek, Távcsovek, Lát-
csövek, Nagyító lencsék, Hőmérők, Rajz- és mérőszközöket,
Zeiss-Punktál szemlencsék. Fotokamarákat és kelékeket.**
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek.

gránát közvetlen mellettem freccsent szét. Önkénytelenül el-
estem. Nem soká fekettem, noha úgy gondoltam, hogy meg-
sebesültem a lábamon. Fájdalmat nem éreztem. Felugrottam.
Gyerünk. Sapkám kiesett a fejemből. Két ölnyire hagytam
el. Vissza kellett érte mennem. Ó, de messze út volt ez a két
öl visszafelé! Inkább hazamennék Debrecenből gyalog Tisza-
lókra kétszer, pedig az kétszer hatvanhárom kilométer. De a
sapkát mégsem hagytam ott.

Erőmmek utolsó töredékét összeszedve, sikerült meg-
futnom az utolsó húsz lépésnyi utat, amely után lefelé lép-
tem a hegygerincről s az ellenség tűzhatása alól ezzel meg-
menekültem. De még attól messze voltam, hogy megmenek-
ültnék tekintsem magamat. Már itt a menekvés azonban
könnyebb volt, mert lefelé kellett haladnom. És annyira ha-
ladtam, hogy még tartani is kellett magamon. Még egy pár
ágyúvédéket utánam küldtek búcsúztatól.

Keservesen néztem a Csikszereda irányába vezető hegyi
útra, — azon én már nem mehettem, mert az ellenség tüze
alatt állott. És azt is várni lehetett, hogy a bekerítő csapat
ott bukkan ki majd az erdőből... Az én utam tehát nem
mehetett másfelé, mint az előttem lévő elég magas, elég
meredek hegygerincen, s ha ezen átjuthatok, akkor talán
megmenekülök? E hegyhát teteje a tiszti fedezéktől légvo-
nalban nincs messzebb hétszáz lépésnél, de nekem a völgyön
keresztül és újból felfelé 1400 lépést is meg kell tennem
addig. A völgy fenekén egy pillanatig újra pihenőt tartot-
tam és az ottani tiszta kis patak vizéből is kortyintottam.
És most gyerünk, mert még sietős az út. Ismét felfelé kel-
lett haladnom és még itt is kaptam két ágyúlövést, az egyik
előttem, a másik utánam csapott le. A hegyoldalon is meg
kellett pihennem még egyszer. Ó, de közel volt már a hegy-
gerinc! Ez az utolsó nehéz és veszedelmes pont. Ha ezen
átesünk, akkor!... Talán?... Talán?... Még tudunk, te-
hát gyerünk! Egyszer volt egy olyan ökrünk, amelynek
nyakán nem volt kifejlődve a „járomtoló”, de mégis befog-
tuk. Ennek az ökörnek sápitott úgy a tüdejé, mint nekem,
amikor erre a másik hegytetőre is felérkeztem. Pár pillan-
atnyi időm itt is volt a pihenésre. Először előrenéztem az
utamra, amerre ezután „ellógok”... Biztatónak ígérkezett.
Lefelé kell már mennem és szakadékos tájakon. Már most
talán biztosan megmenekülök?!

Az oláhok megrohazzák a Szellő-tetőt.

Másik szempillantásom visszafelé nézett. Az ellenség
éppen akkor rohmozta meg három oldalról borzasztó diadal-
ordítással a Szellőtetőt. Láttam a honvédeket is kilépni az
árokba és megadni magukat. És láttam egy másik ellensé-
ges csapatot is, amint a tiszti fedezéket körülvette. Előbb
egy-egy kézigránátot dobtak bele és a földkunyhók össze-
dőlték.

Nem sok időm volt azonban az elgondolkozásra, habár a
golyóktól itt már könnyen fedezhettem is magamat, — de
még mindig veszedelmesen közel voltam hozzájuk. Úgy is
rémlott azonfelül, hogy néhány lovas utánam rugaszkodik.
Gyerünk! Sipoló mellett nekiiramodtam, s lefelé haladván,
meglehetősen haladtam. Nemsokára elértem egy bokros szak-
kadékos, amelyben sebes hegyipatak iramodott Csikmenaság
felé... Eltűntem a bokrok között. Most már bíztam, hogy
mégis csak megmenekülök. Ez délelőtt negyed tíz óra tájt
történt s mivel csakugyan megmenekültem, ráérek kibizo-
nyítani, hogy azt a harminc embert nem lehetett volna meg-
menteni semmiféle csodával.

Azt bizonyítani sem kell, hogy minket otthagytak. Azért
hagytak-e ott, hogy a század visszavonulását fedezzük? És
azután ami lesz velünk, az lesz? De a század ezzel az áldo-

zattal legalább a nehéz helyzetből megmenekül? Vagy pe-
dig, amint a parancs szólt, bármilyenek is lesznek a körü-
lmények, addig nem vonul senki sem vissza, míg azt el nem
rendelik? Parancs telefonon, ám, nem jöhetett, mert hiszen
az ellenség elvágta a telefonvezetékét! És a század a körü-
lmények kényszerítő nyomása alatt mégis visszavonult — és
minket otthagytak! Pedig, mikor a század visszavonult, még
a visszavonulás sem lehetett olyan nehéz! Bárhogy is volt,
— e szakasz megtette kötelességét. Kilötte az utolsó tölté-
nyét is, — hatásosan. Az egyedüli menekvés út pedig olyan
volt, hogy azon, ha sikerült is egymagának megmenekül-
nöm, a harminc közül húsz elesett volna. Bár adná a Gond-
viselés, hogy életben volnának szegény bajtársaim! Nekem
nagy a reményem, hogy élnek. Hogy miként gondolkozott a
századparancsnokság felőlünk, elég bizonyítékkal szolgál a
vesztéses kimutatása a Szellőhegyi ütközetről. Engemet is
bejelentettek, mint elesettet... És midőn öt nap mulva ta-
lálkoztam a főhadnagy úrral és szakaszparancsnokaival, első
szavuk ez volt:

— Hát maga él?

Honvédekkel, csendőrökkel az erdőben.

Midőn augusztus 29-én, a szellőhegyi ütközet után igen
nehéz körülmények között kijutottam az ellenség örült tűzé-
ből, mindjárt láttam, hogy nekem más utam és irányom nem
lehet, mint a somlyói hegy. Irányunk jó. Magasan kiemelke-
dik az 1082 méteres teteje s ha a terepviszonyok miatt kerül-
nöm kell is, ameddig a Somlyót látom, addig látom a jó
irányt is...

Nem soká bolyongtam egymagamban. A bokrok közül
két honvéd tűnt szemembe. Szintén az utat keresték. Rájuk
kiáltottam. Megismertek s meg is örültek.

— Van-e töltényetek?

— Van negyven darab!

No ez jó, — gondoltam, mert még mindig tartani lehe-
tett az üldözéstől... Hiába voltam olyan agyonfáradt, mégis
jól haladtunk, mert sok helyen, akarunk ellenére is, szalad-
nunk kellett, olyan lejtős volt az út.

Mire Potyond és Csik-Menaság között kiértünk a girbe-
görbe szekérútra, már tizenhét főre gyűlt a csapatom száma.
Az erdőben szedegettem össze őket. Legtöbb részük csend-
őrökből és csendőr-népfelkelőkből állott... Az előírás szerint
tudtukra adtam, hogy mint a legidősebb altiszt, átvettem
felettük a parancsnokságot... Reich Gábort, a század-irno-
kot is megeltem, harmadmagával bolyongott az erdőben.
Csak itt, az említett girbe-görbe útnál, ahol az eddigi utunk
mellett haladó patak egyesül a nagyobbacska Fiság patak-
kal, — csak itt jutott eszembe, hogy le is kéne már tenni a
köpönyeget. Koszorúba hajtották az én köpönyemet is, tíz
pernyi pihenő után folytattuk utunkat Menaság felé.

Vezető nélkül is könnyen eligazodhattam volna, ám az
összejött emberek között több csendőr is volt, közöttük Deb-
reczi (miért nem Debreczeni?) őrsvezető a kősteleki őrsről.
Komoly, megbízható ember ez a Debreczi Domokos, a he-
gyek, völgyek, erdők, szakadékok között minden ösvényt
ismert. A körülmények itt már olyanok voltak, megenged-
hető volt, hogy a korgó gyomrunkkal is törődjem. Az őrs-
vezető állította, hogyha elérjük Csikmenaságot, ott lesz
mit enni...

Csakhamar elértük az ici-pici kis Menaság székely fa-
lucskát... Nem tudom leírni azt az érzelmet, amit éreztem,
amikor ebbe a kis falucskába beérkeztünk...

(Folytatjuk.)

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

*Az összes előírt és extra egyenruhaszövegek, nyári pejacsevics
és ruhavásznak, kész férfi, női és gyermek tavaszi kabátok.*

Magyar csendő — magyar cégnél vásároljon!
**A MAGYAR KÖZTISZTVISELŐK
SZÖVETKEZETÉNEK**

BÚTOROSZTÁLYA

Budapest, IX., Mester-u/csa 15.

a legmegbízhatóbb minőségben szállít **háló-, ebédlő-, kombinált-, konyha- és kertli bútort** a leggyorsrúbból a leg-
költségtelenebb kivitelig. **A m. kir. csendőrség tagjainak fizetési kedvezmény!**

Jószív-pályázat.

Emberemlékezet óta nem volt olyan nélkülözés Magyarországon, mint ma van. Talán csak a középkor barbár rablóhadjáratai hagytak maguk után akkora általános nyomort és szegénységet, mint amilyen a magukat civilizáit győzőknek nevező szerencsésebbeknek úgynevezett békeszerződése nyomán fakadt. Nem elégedtek meg azzal, hogy elrabolták ezeréves országunkat, elharácsolták nemzeti kincseinket, elszakították tőlünk szülőinket és testvéreinket, most még a diplomácia és a tüke agyafurtságának semmiféle eszköze, módszere nem elég aljas nekik ahhoz, hogy a kegyeret is kivegyék a szánkából s büszkeségünkben, önéreztünkben erkölcsileg is térdre kényszerítsenek.

Nem fog sikerülni nekik, mert valami kis maradékigazság azért mégis csak maradt a földön. Nem vagyunk eladók, se lencsésért, sem aranyért. Összeszorított fogal és ökölbeszorult kézzel, de kitartunk, mert ki kell tartanunk, ha azok akarunk maradni, aminek az Isten teremtett: szabad, büszke magyar nemzetnek. De kitartásra elsősorban azoknak van szükségük, akiket legkegyetlenebbül sujt Trianon, akiknek leiki megpróbáltatását anyagi szükség, testi nélkülözés is tetézi. Ilyenek pedig, sajnos, nagyon sokan vannak, ezerszer többen, mint a gondtalanok. Sohasem volt kötelezőbb a mondás, mint ma: „Akinek az Isten adott, adjon a szegénynek!” Ma nem kétszer ad, aki gyorsan ad, hanem háromszor: először a szegénynek, másodsor Istennek és harmadszor Nagy-Magyarországnak.

A csendőr sem daskál a földi javakban, de tisztességes megélhetése még a mai nehéz viszonyok között is biztosítva van. Vagyonnal felérő összegeket nem fordíthat jótékony-célokra, de fillérei kell, hogy legyenek azok számára, akiknek az Isten annyit sem adott, mint neki. Az összeg mindegy. Az utcán, újságban hivalkodó reklámjátékonykodásnál értékesebb, erkölcsileg előbbrevaló a szerény, de jószívű és készséges adakozás, amely egyébként aránylagosan sokszor nagyobb áldozatot jelenthet a gazdag asztaláról lármásan szétdobált morzsáknál.

Tudjuk, hogy a csendőrség tagjai derekasan kivették részüket az elmúlt tél folyamán a jótékonykodásból. Megmutatták, hogy a csendőrkéz nemcsak puskát, szuronyt tud markolni, de segítő, simogató is tud lenni ott, ahol arra van szükség. Sokszor kaptunk tudósítást arról, hogy némelyik őrs, de egyes csendőrök is élelemmel, ruházattal segítettek szegény családokat, gyermekeket, sőt olyan őrsről is tudunk, amely egy-két gyermeket egész télen át ellátott élelemmel. Ha nincs is az ilyen jótékonykodás a nyilvánosságban, bizonyos, hogy arról a község lakossága valami úton-módon mégis tudomást szerez s bizonyos, hogy a nemes cselekedet csak szaporítja a csendőrség tisztelőinek, becsülőinek a számát, sőt talán azok is, akik ellenségeink közé számítják magukat, megenyhülnek irányunkban, ha a csendőrnek nemcsak az öklét, de a szívét is megismerik.

Egyenkint elvi okokból nem közöltük ezeket a jótékonykodási eseteket, most azonban kosszorúba akarjuk fenni azoknak az őrsöknek és csendőrbajtársainknak a nevét, akiknek szíve a mások szenvedései iránt nem maradt érzéketlen. Írja meg nekünk minden őrs és minden egyes csendőr, mennyit fordított az elmúlt tél folyamán, 1933 október 1-étől 1934 április 15-éig jótékony célra. Természetes, hogy a készpénzadományokat is fel kell említeni, de részletesen fel kell sorolni azt is, hogy hány személyt vagy gyermeket láttak el természetben való segítséggel (élelme-

zés, ruházat stb.) és végül azt, hogy az adományhoz, illetve természetben való segítséghez hány csendőr és milyen arányban járult hozzá. A hozzájárulókat névszerint fel kell sorolni. Természetes, hogy nemcsak nőtlen csendőrök pályázhatnak, hanem nők, úgyszintén közigazdálkodások, közéletiek, társalgók stb. is.

A pályázat határideje: május 15. A nyertest szép és értékes emléktárggyal fogjuk megjutalmazni, de pályázatunk eredményének adatait a nem nyerteseket illetően is közölni fogjuk. Az eredményt a június 1-i számunkban fogjuk kihirdetni.

Megfejtés.

Folyó évi 5. számunkban pályázatot hirdettünk olyan hibák leírására, amelyeket a csendőrök főképpen nyomozások közben szoktak elkövetni. Pályázatunk keretében a hibákat megtörtént esetekkel kapcsolatosan, azoknak mintegy tanulságaképpen is le lehetett írni.

Pályázatunkra összesen 27 pályamunka érkezett be. Voltak, akik félreértették a pályázatunkat és azt hitték, hogy azzal őket vagy a bajtársukat pellengérré akarjuk állítani, ezért egyik-másik esetet olyan hiányosan írtak le, hogy a leírás alapján nem tudunk eligazodni, hogy mit akar voltaképpen a pályázó. Megnyugtathatjuk bajtársainkat: minden ilyen szándék távol áll tőlünk. Semmi más célunk nincsen, mint hogy bajtársaink az előfordult hibákból éppen úgy tanulhassanak, mint az eredményekből. Természetes tehát, hogy a beküldött esetek szereplőit sem fogjuk megnevezni.

A legjobb pályázatokat a következők küldték be: *Batár Antal alhdgy* (Budapest), *Bérczes János őrm.* (Szajol), *Füleki József alhdgy.* (Toponár), *Keszei Miklós cs.* (Devecser), *Kürti Gergely th.* (Budapest), *Majoros Imre őrm.* (Csömör), *Németh Pál th.* (Pápa), *Zrinyi József őrm.* (Marcali) és *Zudor János th.* (Bucsatelep).

Ezeket a legjobb pályázatokat egy közleménybe foglalva a következő, május 1-i számunkban közölni fogjuk. Tekintettel arra, hogy az itt felsorolt pályázatok körülbelül egyenlő értékűek, jutalomdíjunkt, a zseborát a beküldők között ki-sorsoltuk. A nyertes Zrinyi József marcali őrsbeli őrmester. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Itt vásároljon,

mert pénzéért

megbízható

ellenértéket kap.

44 éve fennálló, szakképzett egyenruhászabóság és sapkaműhely

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása

MARER

EGYENRUHÁZATI INTÉZET
csak BAROSS-TÉR 9. Tel.: 32-1-78.

A csendőr kerékpárja:

Magyar anyagból!

Magyar gépeken!

Magyar munkaerővel!

Szolgálatban,
szolgálaton kívül
hűséges pajtása
a csendőrnek és
nélkülözhetetlen!

Ezt vegye!

„Csepel“ túrakerékpár a magyarországi legnehezebb úti és terepviszonyoknak megfelelően leggondosabban megépített, legmegbízhatóbb túragép. Ez a kerékpár a csendőri szolgálatban nagyszerűen bevált. Ára teljes felszereléssel, vagyis sárhányókkal, szerszámtáskával, komplett szerszámokkal, kormánycsengővel, lábpumpával és a legkiválóbb minőségű Emergé gumikkal

130.— pengő. — Utánvétellel szállítjuk.

Amennyiben a gépre karbidlámpát, macskaszemet és kardtartót is kíván, a felár 10.— pengő.

A rendelést alábbi címre kérjük irányítani:

**„CSEPEL“ KERÉKPÁROK
GYÁRI LERAKATA
BUDAPEST, VII, ERZSÉBET-KÖRÚT 44.**